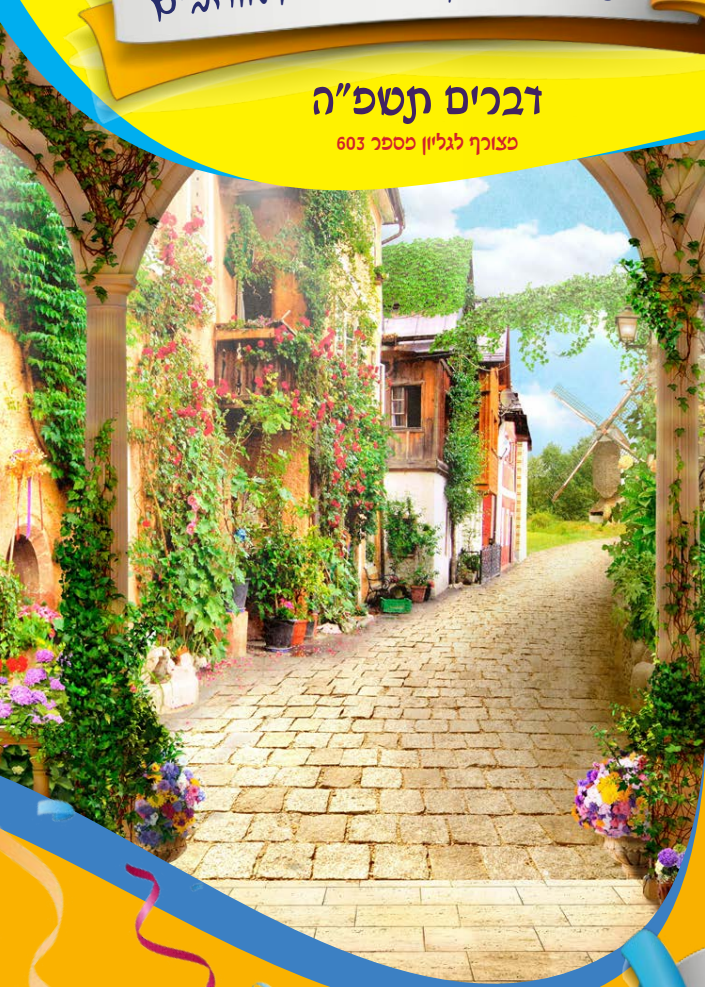

אתווקים

טונים ותוכן של הורים אוהבים

דברים תטפ"ה

פצוקה לגליון כספר 603

פצוקה לכגזין
'טועמיה'

פנים מאידות 8 ידועלים

טל' 02-500-4569

5025004569@gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מתוקים מוסף טועמיה דברים תלפה

ואלה תולדות

מהריל דיסקין
מגדולי רבני ירושלים

נולד ב' בכסלו תקע"ט,
נפטר בכ"ט בטבת תרנ"ח

מעשה אבות לבנים // ר' בר חיים

כָּל הַסִּימָנִים בְּכָר בָּאוּ

מצפים לגאולה!

קומות. "כאן בקומה השלישית היה מתגורר מרן המהר"ל דיסקין שספירתי לך עליו".

הם המשיכו משם אל הכתל, נכנסו אל הרחבה והביטו ביצאת כבוד על האבנים הגדולות והקדושות.

"האם אתה יודע, חנניה?" אבא הניח יד על כתפו, "כאשר המהר"ל דיסקין עלה ארצה, לפני מאה וחמשים שנה, הוא הגיע, כמו כל יהודי, קודם כל אל הכתל המערבי. באותם הימים, סביב הכתל היתה בניה: שכונת המוגרבים, ואי אפשר היה לראות את הכתל מרחוק כמו שאנחנו רואים אותו היום. והנה, כאשר התקרב המהר"ל לראות את האבנים האלו שעומדות מולנו היום - הוא צנח מתחתיו מתעלף. הוא לא היה מסוגל לראות במו עיניו את המקום הקדוש כשהוא קרוב כל כך.

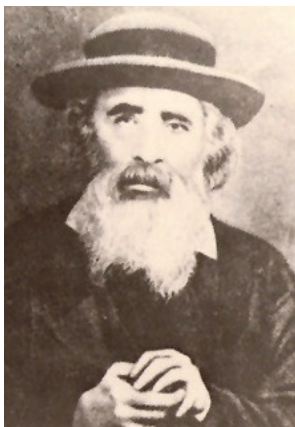
מאז ועד סוף ימיו לא יצא המהר"ל אל הכתל, על אף שכפי שראית - הוא היה גר קרוב מאוד אליו. קרוב מאוד מאד.

אבל מראה החרבן היה מספן לו מדי. ולא רק זאת - בדיקה שבה המהר"ל התגורר יש חלונות הפונים לכיוון הר הבית, ובכל פעם שהמהר"ל היה עובר ליד החלונות הללו והפיון של הר הבית היה מזדקר מול פניו - היו עיניו זולגות דמעות כאשר רק חשב על גל החרבן".

המשיכו אבא וחנניה אל הכתל שקטים ונרגשים. כאשר עמד חנניה סמוך אל האבנים הקדושות הוא שמע את עצמו מבקש מהשם: "רבונו של עולם, כל הסימנים לגאולה כבר קרו. אגף השם, בבקשה ממך, נשאר רק להביא את המשיח בעצמו. בבקשה השם שזה יהיה כבר היום! היום!"

באחד מימי תשעת הימים לקח אבא את חנניה להתפלל בכתל.

הדרך לכתל היתה ארוכה מאד. ברחובות ירושלים הם נתקלו שוב ושוב בעבודות בכישים, הרקב נתקע בפקק אחר פקק.

מהריל דיסקין

"אתה יודע מה אמר מרן המהר"ל דיסקין כאשר הניחו מסלת רבנות בין יפו לירושלים?" שח לו אבא, "כשהמהר"ל שמע את צפירת הרבנות הוא לא ידע מה הקול זה. קשאמרו לו שזה רבנות שעוברת ומגיעה לירושלים הוא אמר 'הה! כבר מספיק את הדרך! כבר כבר, זמן הגאולה קרב, ונעזין איז אנו מוכנים לביאת המשיח...! הוא הסתמך על הנאמר בפרקי דרבי אליעזר, שם מוזר כי קודם ביאת המשיח יפנו את הדרכים".

"ואם כן נרעד המהר"ל, מי יודע כמה אנחנו צריכים לרתת!" הוסיף אבא בכבד ראש. "לכל מקום שאליז אני פונה בירושלים, אני רואה עבודות בכישים. המשיח בודאי קרוב כבר מאוד, לפי כל הסימנים!"

כדי להפטר מפקקים נוספים אבא החנה את הרקב באחד החניונים והם יצאו לכיוון הכתל ברגל דרך שער שכם עם קבוצת יהודים נוספים.

כאשר הם התקרבו לסופה של הדרך אבא אמר לחנניה: "אני רוצה להראות לך משהו".

במרחק הליכה של שתי דקות מהכתל, ברחוב טראיה, לא הרחק משוק הכתנה, אבא הצביע על מבנה בו שלוש

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות • פנינים ופרפראות • מידות והליכות

פנינים

אלה הדברים (א.ס.) - מפרש רש"י, לפי שהן דברי תוכחות, נמנו כאן כלי-המקומות שהקניסו לפני המקום בהם, לפיכך פתח סתם את-הדברים והזכירן ברמז מפני כבודו של-ישראל. ורמז לזה, שהתבנות אלה הדברים נוטריקון אלו הן דברי התוכחות, מונח המקומות אשר הקניסו לפני המקום ברמז, וכן נמנו מנה בתבות משה אל-בני-ישראל נוטריקון מנה מקומות אלו מפני כבוד ישראל. והתבנות אלה הדברים אשר דבר משה אל-בני-ישראל בגימטריה ברמז זכור כאן ומנה דברי תוכחות מפני כבודו. ועוד רמז יש כאן לדברי רש"י שמשה נמנו להם רשות להשיב, כי תבות הפסוק בגימטריה נכנס כולם ואמר להם חזרי מלכם כאן, מי שאם יש לו משקל ושיב. (תולדות אברהם יצחק)

ספר דברים מלא דברים מוסר ותוכחה, אולם כאשר ישמענו בני ישראל לבני ה' אזי התחפפה הקללת לבבות, והדבר נרמז כאן באופן פלא, שכן כאשר תמנה מהאות ב"ת שבבת דברים תר"ג אותיות, תגיע לאות י"ש, ואם תספור משם עוד תר"ג אותיות תגיע לאות כ"ח, ואם תמנה משם עוד תר"ג אותיות אזי תגיע לאות ת"א, ויבחר עולה תבת ב"ת, כי עלידי קיום תר"ג אותיות ותהפכו כל הקתובים מקללה לברכה. (רמ"ד וייסמנדל)

ענין תהוה (שם) - בזהר נאמר, מלמד שהשכינה מדברת מתוך רגונו של-משה, והדבר נרמז בתבת ירד"ו שהאותיות שאחריו בסדר אלפ"א בית"א הן שכינה, כי משה רבנו דבר בבחינת שכינה שנקראת ענין תהוה. (בתיצו)

משה באר את-התורה (א.ס.) - בגימטריה בשבעים לשון פירשה להם פה, דהיינו ענין תהוה, והוא מלשון רש"י משם. (בפרשת ויחזק) וזו-אותו את-הארץ אשר דר"ב (א.ס.) - הארץ בגימטריה זו היא חבור, אשר דרך בגימטריה קברי האבות, לרמז שכלל הולך להשתמש על קברי אבות בחבורו, ולכן היה בה גמול. ב"ה נוטריקון משולח מרגלים. (ממורת הארץ)

ותמרו את-פי ה' אל-עמם (א.ס.) - נוטריקון אל פעל ישמעות אתה, שאפילו בשעה שחוטאים, מפילא הקב"ה ישועות לישראל. (שיח יצחק)

ספורים בפרשה

שנה אחת, במוצאי שבת-קדוש פרשת דברים - שבת-חזון, שאילו את ה'אוהב וישראל' מאפסא מה להכין לסעדת 'מלכות-מלכה' והשיב שפוקי לא אכל מאכלי חלב בעקדה זו. שחטו אפוא עוף, והסבו לסעדה שנקבעה עד שהחל להאיר היום, כיון שהחם היה רב, פתחו את חלונות הבית וצפור אחת נכנסה ונעמדה עליה-שלחן. בקשו המסבים לנרשה, אולם הרב מאפסא צוה עליהם להניח לה, ואמר: "דעו לכם שבצפור זו מגלגלת נשמתו של גדול. שלא היה זהיר בחייו בעקדת 'מלכות-מלכה', ועכשו שלחו אותה מיר-השמים כדי שהנשמה תראה את גדל חשיבותה של סעדה זו, עד שאפילו במוצאי שבת-חזון ואחר עלות השחר, אוכלים בה בשר".

יפה עליכם כנס אלקים פעמים (א.א)

ה'חזון' מקבלי יושב בשבת-קדוש עם מידיו, ולפתח החל להוכיח את עצמו בחיובים ובידונות שלא נאמרו אפילו על הירקנים שבנעם וישראל. התלמידים לא היו סקנלים לשמע דברים בה נוקבים, עד שהחלו להקטט החוצה קוץ אחריו. כשהבחין בכך, פקסם 'החזון' ואמר להם: "ה' יתברך יושב אצלם, שלא ידעו לכם בניס רגועים יותר ממני" ... מיד התפסדו התלמידים ושובו למקומם. לאחר מכן פתח אחד מגדולי התלמידים, הוא רבי לוב אינר מקבלי, ואמר לתבריו: "מצאנו בזאת גם אצל משה רבנו, שבאשר התחיל להוכיח את העם כנאמר בתחלת פרשת דברים, ראה שהשומעים נפלו לעצבות וקרה-שחרה, ומיד חזר וברקס "סוף עליכם כנס אלק פעמים", וברקס שירבו כמותם בישראל, וכן פקסם ושובו לשמחה".

רבי-לכם סבת את-ההרהר הזה פנו לכם צננה (ב.ב)

אחד מגדולי תלמידי התנ"ח סופר, היה רבי מנחם ב"ץ פרוסטין מצהלים. הוא הפליג דוקנה והאריך ימים, וכאשר הגיע לשנתו התשיעים ונשו, נפל למשכב עד שאנשי החברה קדישא כבר סובבו את-מיטתו. הדבר היה בחדש אדר א' שנת תרנ"א, ולאחר זמן-מה בקשם רבי מנחם לשוב לעוסקים, כדי שלא יסוּחו את-ידעו ולא יסרדוהו מדינותו, והוספו ואמר, כי בואו עשית כבר ישכל לזקנם אליו. בהגיע ליל ט"ז באדר א', חש שקצו קרב ונחש מדי קריא לאנשי החברה קדישא. השמועה התפשטה באש בשדה נוצים, ורבים התקולו סביב הבית כדי להפריד מורכס האהוב. כשראה רבי מנחם את הצבור הגדול, התחזק למרות חלשתו הגדולה, התישב עליה-מיטתו, ונחל לומר דברי כבושין ומוקר טרם יתחלק מרה-עולם. בדבריו הזכיר פסוק ע' רבי-לכם סבת את-ההרהר הזה פנו לכם צננה' והוסיף את-באורו: "חז"ל במסכת סנה אמרו, שהצדיקים נדמה להם היצר הרע כהר. דהיינו, כך אומר הקב"ה לצדיקים בהגיע עתם להפטר מן העולם, רבי-לכם סבת את-ההרהר הזה - הנהר הוא היצר הרע, ודי לכם להלחם בו, אלא פנו לכם צננה' - פנו לכם לרבי-טוב העצום לצדיקים בגר-עדר" ...

ולמכור נתתי את-התלמד (ט.טו)

רמז נפלא היה רבי דוד מלוב דודש בכסוף זה מעלת השמחה. ולמכור - כיצד יודע האדם מי מכיר וקרוב לה? נתתי - סמן לדרך הוא. את-התלמד - על עז, מי שהיה שומח ומלא גילה, עד - הוא עולה ומתקרב עד ה' יתברך.

היה היה

לא תגורו מפני איש

מגדולי צדיקי החסידות היה רבי יעקב שמשון שפסטיבוק ומראשוני העולים לארץ ישראל לפני למעלה מקמאתים שנה. בעלותו ארצה היה באימיים, אולם לא חס על זמנתו ונשא את משא העולים על לבו. וכאשר ראה במחסורם ובדרכונם, נטל את סמל הנדודים ויצא למסע בין הקהלות ישראל למען עניי הארץ. כאחד ממסעותיו לארצות המזרח, הגיע לאיסטנבול שבתרבות, ובזכות שני מארעות מפליאים שהתגלגלו מורשתם לפתחו, התגדל שמו לתפארת ארץ הקודש וישראל.

המאורע הראשון קשור לדירתו החדשה בסודך בהרץ ענגנה, בו התחבטו הרבנים ולא מצאו לו פתרון. כעשר שנים קודם לכן, יצאו שני שותפים יהודים מטרוריה והפליגו למזרחים. אתרע להם מוסם באותה נסיגה, והשנים העו בדרכם עד שהגיעו לכפר נדח ונקטל. ונקדו בירי אפנדים עריצים, ובעלברתם הפכו להיות להם לעקדים נרצעים. מדי בקר, היו שני החברים נפגשים במפגש, כאשר הראשון ודעו את עדר צאן בעליו, והשני הפקר עד רעית הקנגלים והפוסים של אדונו. במפגשים הימים היו השנים בוכים ומקוננים עד רע מזלם ועל המקצאות פשבי המר. כשהם מרחקים מבני משפחתם האהובים, ובסתר הגו תכניתו שונות כיצד להקטל משכנים. יום אחד, התפלא אחד השותפים לראות כי חברו אינו מגיע כמדי יום אל המדעה. לבו נגא לו רעות, והוא החל לחפש אחריו, וכאשר גלה אותו עמד לבו מפעם. החבר הנאקן שבב ארצה פשואה עקוד בחבלים, וכלכל פצוע וזבדס. "מה ארע לך?" שאל בכאב, והלה ספר. כי שלשום שב בדרכו מהמסעה, ובספירת הנכשים התברר כי אחד מהם נטרף בירי זאב ערבות. האפנדי הקריר התפלא עליו עברה וזעם, הפליא בו מלות נאמנות וכלה בו את'תחתו. "הוא זהירי אותי", אמר בקול פשוט, "כי אם הדבר יקרה שוב, לא יחס ויגרר אותי חברו, ואת אשר עלי גירי, שאל כי עברו בו שם האתמים התברר, כי לא כבש אחד חסר אלא שנים, ואדוני מתכונן עתה להוציאני להורג". תודה אחזה את השתת, אולם כאשר בקש להחיר את חבלי חברו ולהצילו מקות, הניאו לה. "אל תעשה זאת, שכן בקר אחת מסב על את עצמו. מוטב שלפחות אחת תצאנן לחשוב בלידת פשלוס". השנים פרצו בבכי, ולבסוף קטשן התקדו ומתברו לראג לקבורתו מקבר וישראל. באישון לילה התחמק השתת מביט שיבוי, קבר הגופה שמצא בחצר, עלה על אחד הפוסים שנטל מאדונו, ונקטל עלינפשו. בחסדי שמים הצליח להגיע לביתו לאחר נדודים רבים, וכאשר ספר עד גוללו המר של חברו, התאבלו משפחתו ימים רבים. בחבל ימי האכל, בקשה שמוסדו להעמיד מרחש, אולם כאשר בקשה לקבל תשובה ענגנה, נבוכו הרבנים עקנו. בעדותו ספר השתת, כי קבר את חברו, אך חשבת הלולה ובחפזונו, לא הבין כי אמנם הוא ההרוג, ונפל ספק בדבר. בדיוק באותה עת הגיע רבי יעקב שמשון למדינה, וכאשר הובא לפניו פסק הדיון, התעטף במחשבותיו זמרמה ולבסוף אמר: "עליי דירתוהא, אי אפשר להחיר את הענגנה, שכן יתכן שכל בעלה היה הנקבר, אלא אשר אחת שבהיה תחתיו. ולכי אומר לי כי בעלה עתיד לשוב בקרבו". לא עברו ימים מרבים ובא ההרג בגלגול, והואם כליהערי, התברר, כי לאחרי שהברו נפרד ממוט בדקעות, עבר שם פלאה ערבי, ותמהו פנניו מדוע הוא קשור בחבלים, והיהודי מצא הודקטמן פלפלה כדי להציל את עצמו, נפש תחת נפש. הוא הוליד את הערבי הפתי שולל, כי אדונו העשירי מבקש לסנות אותו לירושלם ולהשיא לו את בתו. אך הוא מסרב פיון שיהודי הוא. "אם תרצה, הוכל אחת להיות במקומי ותוכל לזכות כאשר הגדול שיתיה מנת'תלקך", הציע לכסיל. הלה נפל בפח היוקשים, מהר להחיר את היהודי וקשר עצמו תחתיו, ואף את בגדיהם החליפו זה עשוה. רבי יצא, שההרג לא היה אלא אותו שם חפצי כאשר ונגה... וכן שר רבי יעקב שמשון על העשירי חרב, וכלם סחו בהתרגשות אדולת החכם האפנדי מארץ ישראל. שהיה ברוח קדשו את שובו של המוסר היהודי, והציל את בני משפחתו מעון חסור.

בתקופת שהותו באיסטנבול, התאכסר רבי יעקב שמשון בבית רב העיר, ובאותה הישיבות ביניהם, התאזין בפניו על אחד הפרנסים, איש ערץ המקור לסלכות, השירי מסכסוך ממוני עם יהודי אחר, והסקל שלח את דרישה להצדיקו. הלה בקש עצה מאחיו הנקבר, ורבי יעקב שמשון יעץ לו כי: "עשה עצמך פוחלד, ושלה להודיע לפלח, כי נבצר מן כלשהו ממשפט בעל חלשות. במקום אחר, ספר לו כי הגיע לכאן רב יהודי מארץ ישראל, והלה מוכן לשבת במקוםך בדיו, ואני אפסק בדיו החרדי בלי מורא". הרב שש על הרעיון, ולאחר שהתקבלה חסידת המלך, ישב רבי יעקב שמשון על דיו, בדק את הענין לעסק והוציא את העשירי חרב, וכלה האז מין המלך וספר לו על מדיו המקנות שהוציא הרב האדור, והסקל הבחיולו לפניו. נכנס הרב במלוא קומתו אל היכל המלך, ונקט בקרבים בידו. כלי הקדמות ותרות הקריא את לשון הפסוק: **"לא תגורו מפני איש, בקטן גדול משמעון, לא תגורו מפני איש, כי המשפט לאלהים הוא"**, ודבריו נשמעו בקרב רב בירי המלך והדורים. הפלא היה, שהשומעים דמו כי הרב משוחח בלשונת הקמים, והי חשב שהוא מדבר בלטינית עתיקה, השני חשב ששפתי ערביט ספרותית, והשלישי היה בטוח כי כלשון צרפת הוא סוד, ולסמיתתם על שליטתו בלשונות שונים המכיר, כי התורה נתנה בשבעים לשון ולכן תתפרשו דבריו בכל לשון. פסק דינו התקבל בדיון בירי המלך, והוא נתן לו רשות לבקר בספרותו העתיקה, שם מצא תבדיר עתיק בשם 'הירות דאבי ורגא', אותו בקש לתורפים ולא עלתה בידו.

מאורות

רבי **אלעזר משה הורוויץ מפינסק** זצ"ל
יום ההולדת 1 במחשיראב תרי"ז

מגדולי רבני ליטא, בעל ההנהגות המפורסמות שנרשמו בשם יולאן עזר בחייו, ונודע בבקיאותו בתלמוד בבלי וירושלמי, בדקדוק לשון הקודש ושאר מקצועות התורה. אביו רבי צבי הירש בנה י"ד הירש מילבינער, מפני שבמשך ארבעים שנה לא אכל מאכלי פשר. מילדותו נהג בתפוסה מרירה ותרופות בלתי מקציה, ולמעת זמן קצר שלמד מפי רבי לוקלה מוקנא, לא למד בישיבה ולא קבל מפי רב אלא סלל בעצמו את דרכו בלמוד התורה. עוד בחייו העריצו אתשמו וזכו, ואפלו הנכדיוס בעירו הירו המדען, והיו מעפבים אותו בדרכו כדי שיעיר בשדותיהם מחורן אמונה שהבואתם מתברר בכותו. גדולי הדורות העריצוהו מאד, ופעם התבטא ה"חזון איש" ואמר עליו, שכל השקעה שלו קרובה היא לרוח הקודש, והסודף לספר על רבי חיים מברסלב ששק פעם במעלה נאמי דורו, ואמר כי שלמד מהם היו חתשבים לנאונים גם בדורו של ה"חזון איש", ואמר "אם רוצים, אפשר גם להדפיס כרביעי את רבי אלעזר משה מפינסק", וסיים ה"חזון איש": "ואמנם אהנו רוצים... לא היה לו כבוד, וכן כבוד, וזהו לתהני רבני, בהם רבי ברוך שמשון בעל 'תורה ומסורה', בעל 'שערי דעה' ועוד. מחמת עסקיו הרבים בצרכי צבור, לא הספיק לסדר את ספריו הרבים מתחב בכל מקצועות התורה ותשובותיו בהלכה שכתב לאלפים, ונרשמו מקונו תפוסים "ארל משה" על הש"ס והתשובות, וכן נרשמו תפוסים משמו מספרים את מעשה הדפוס הידוע שהיה בקלם.

יסיפה דעת

מנהגים חלוקים הם במהותם ישראל לבני בשר שבת קודש בשבת 'חזון', שוקריהם את הפסטר חזון יענייה מפור לשעשה באב, וביעד רחמי' ספק שאין ללבוש בגדי שבת בשבת חזון ותולפיהם רק הכוונה, מוא כחברי הארזיל' שיש ללבוש דווקא בגדי שבת חזות' סופר כותב בפרשת דברים, שאכל חזות' היה כן בטוב אצל הרבני, כי שאם היה לובש בגדי חזון בשבת חזון היה ירכי אבול על מני, ולכן ללש לבני שבת שלא להפר שטוח שבת, ומספרים, כימיו השואל ומשיב אירע פעם בשבת חזון שזה מחור לעיר רבנו לבוב, ובשבת אחת התאריים הגיע יהודי מהעיר לבקור וספר לו, כי הסתדל הגיע לבית'הנכנס עם טלית ותפילין, וספר שראי כי הדיון לובש בגדי חזון ושבת בשבת חזון עם מניחים תפילין, נענה בעל "שואל ותשוב" ואמר, שישנן שבתות שבהן יש ללבוש בשבת חזון בגדי חזון כסופס הדמ'! ומו שטוח ללבוש בגדי שבת יכול להחשיך במנהגו, ולכלב סיכונו לכו לשיטת, אי ש' המוסרופים, כי אחרת מן אירע לו כשעמט קחו את המקטרת בשבת חזון שהיה לובש בגדי חזון, וקיבל מאו על עצמו ללבוש בגדי שבת חזון שפחחסידי צודקים במכרם לבגדי שבת חזון על שבת חזון, על "הערת צב" מדייטשטש מספרים, שפעם מני בשבת חזון את "הירות דעה" ושולא בפליאה: "אומאנם איתן אהם לובשים בגדי שבת", ואלו מן אירע לו "הירות דעה": "מצוה לשמוע דברי המני", ודיו לבית האכסניה שלו ובשל לראש את השטר'הר"א, וכן מניח מקוריו ביאר שהחזיקו פן שני מנהגים הוא בין המוסקים לב' מות השבת גממיתא או ביחצוניה, ודיו עצמו בלב בגדי שבת חזון שבת חזון את הוויכוח הוא הבנה העניין של שבת אלא של ראש חודש, כימיו שטוח המנהג ללבוש בגדי שבת חזון ברוב הקהלות מפני דבר השבת, וכן כתב הרע"ב' שאביו "היכס צבי חזון", וכן היה חזון מורא' מוטלמ והחוללים אחריה ללבוש בגדי שבת וכן מנהג ירושלים.

כִּי הוּא חֲכָמָתְכֶם וּבִינָתְכֶם לַעֲיִי הָעַמִּים

לפני למעלה ממאה שנה, מלך בתימן מלך פקח ושמו אליאמאס אלימאהד. כדורכם של מלכים רבים, נהג להתחפש לעיתים ומתקדח בין אורחי העיר. כדי לבדוק את מידת נאמנותם למלוכתו ויחסם אליו. הוא התייחס לבקוריו הליליים בכבוד ראש, ולא עשה זאת מתוך התחננות או כדי להפגין את השעשום. אלא הקוה הן לרחשי העם והן קשוב לסבלותיו. מנהגו לא נשכח מיריעתם של יהודי צנגא הפקחים, והם נצרו את לשונם ונלכדו את צעדיהם בחבוקה. הפלך ידע זאת גם הוא, ודוקא משום כך הוא בחר להתחפר באכזריות היהודית, ונפגס מחכמת החיים שלהם.

היה זה באישון לילה, בימים ההם כאשר הרחובות עדו לא היו מוארים בכנינו, ונעלטה שדרה בהם ידך קבע. הפלך החליט לשוטט מעט ברחובותיו הצרים של הרבע היהודי, בשני מסגרת בלכך רק ברחוב הראשי. כמתנה הנותן של יהודי חסן, התפרנסו רבים מהם בצופים ואורגים, מלאכה הדורשת עבודת פנים מדקדקת ומאמצת. אולם מותן שקרה בצדה. והנה רואה הפלך המחפש, כיצד מאחד הבתים בוקע אור חור, ולאורו יושב צופה יהודי ושוקד על-מלאכתו. השעה היתה לאחר הלילה, והפלך התפלל בלבו על האסן החצוי, שעושה לילות בימים לעבודתו ואינו פונה לנח מעט משמל זימו. "אפשר להכנס? שאל בקול נמוך, כשראה שדלת הבית פתוחה למחצה, והצופה השיב בנימה רגוזה מעט: "אפשר, אבל אגב כלי שאלות מיותרות ובלי להטריד את מנוחתו". הלה אז לא הרים את ראשו כשהחזק מעל גבי הכלי שאחז בידו, והפלך הביט בהשתאות כיצד האמנה של הצופה שהקרה מעוררים מרחיבים בוריות מפרלוא. "מדוע אינך פונה לישור? תהי הפלך המחפש, "האם לא די כל בעבודתך במשך היום?" הוצרך היהודי כלל לא טרח להרים את ראשו כדי להביט בו, וקנה כלאחריו: "אני אמנם עובד גם ביום, והתל משמרת הבקר אני טורח לפרנסתי, אך עם זאת אני קובע עתים לתורה במשך שעות מספר מדי יום." וזכר אתה משפך ליום? את השלך הפלך את שאלתו הקטנונית, ולפליאתו קבל מיד את התשובה: "שמונה ריאל ליום". היה זה סכום גבוה יחסית, והפלך לא התאפק; "לשם מה אתה זקוק לכסף זה רב? והרי יכול אתה לקצר את שעות מלאכתך, ולהתפלל מסכום נמוך בהרבה". הפעם השתנה הצופה מעט טרם השיב, ולבסוף אמר: "מוכר לי לענות לך גם על שאלתך זו, למרות שהעתי מדי מראש שלא תטריד את מנוחתו. ובכן, אקוט לך את התוצאות שיש לי. מדי יום אני מחזיר חוב בסך שני ריאל, שני ריאל נוספים אני מקנה, שנים נוספים אינם הלאה ולא פרעון, ואת שני הריאל האחרונים אני מוציא לפרנסתי. הרי כך אפוא שמונה ריאל, להם אני זקוק מדי יום."

דבריו הסתומים של הצופה היהודי היו לחידה בעיני הפלך. הוא יצא מביתו מהרהר והצד בדעתו להבין פשר דבר. למחרת כשעה שכל-ישריו פאו הנהגלם לשוחח בעניני המלוכה, והצד בפניהם את החידה הזאת. "בעיני צנאק מתגורר אדם אחד, שעובד ומשתפר שמונה ריאל ליום. שנים הוא מחזיר חוב, שנים הוא מקנה, שנים אינם פרעון ולא הלאה, ושנים לפרנסתו. מצוה אני עליכם לפתור לי את פשר החידה הזו, ואם לא - אפשר אתכם מתפקידכם כשרי המלוכה, שכן אין בכם תבונה ודעת". החידה נקלה על ראשי השרים כרעם ביום בהיר, ובקמשר ימים מספר הסתובבו נבוכים ומבלבלים. גם "חכמי" הסמלסמים שתיקשו שבו את הראשם כדי להבין את חידת המלך, ומיום ליום הלך הפלך ונעשה נרגז יותר על שריו החכמים שלא יודעים לפצח את ההעלוקה הסבוכה.

התאספו אפוא השרים כדי לטכס עצה, טרם יכלו להם בגלל חמת הפלך, ולבסוף אמרו שה אחד: "אין עץ חכם ונבון כעם היהודי, נאכל לתור על-גבולות ולגנו לעזרתו את הראש היהודי. כדי שיהלך יתלוצצו אותנו מבקשיהם וצוברת יומאנו על פתרון הולם לחידה הקשה". ואחר השרים ונעשו, מהם שיהיו קצרים מסרם עם היהודים, הציגו בפניהם את-החידה, ואחרים החלו להתחננות אחר בקוריו הליליים של הפלך בתקופה האחרונה. עד מהרה גלו השרים את בקורו של הפלך בביתו של הצופה היהודי, ובאישון לילה הגיעו אליו שנים מבקרי השרים ודרשו משמו את פתרון החידה. תחלה הכחיש הצופה כל-משך לענין, וגם אחר שהכלו החלו להציג בפניו סכומי כסף שהכלו ונכלו מרגע לרגע, המשיך לדבך בטענות כי אינו יודע דבר בענין. לבסוף נעצרה הצופה לבקשתם לפתר את-החידה, אך דרש כסום ענק של חמשת אלפים ריאל, לשרים לא נותרה ברירה, והם שקלו את הסכום כדי טבין ותקיליו, עד שהדפוסה האחרונה. רק אז יצא "צופר" הצופה בדבר החידה והתשובה: "ובכן, פתרון החידה כך הוא. שני ריאל הוא התור חוב, ככה שאני מפגיש את אבי ואמי שפרנסו אותי בילדותי. שני ריאל נוספים אני מעניק כהנאה לשני בני, ככה שאני מפרנסם על-מנת שפרנסו אותי כשאקטין. שני ריאל נוספים אינם הלאה ולא פרעון, כי אותם אני מעניק לשתי בנותי, שעתידות להנשא ולא תהיה לי מהן הנאה שכל-כסום. ואת שני הריאל הנוספים אני מוציא לפרנסתי. שני שמונה ריאל בידו, והרי לכם פתרון החידה". השרים קפצו על רגליהם בשמחה, אך בטרם צאקם הפטיר הצופה הפכה: "אך עכשו שיש עשיר אחר של חמשת אלפים ריאל, אוכל באמת לקצו את שנות עבודתו ולהפגישם בידו כבוד... למחרת בלילה, ובה הצופה לבקור נוסף של הלילה, "בכמה מקרה את פתרון החידה? הקשה, ומששמע את הסכום הנצטרק השרים שקלו לידו, קרא בהשתאות: "הדעתני שאתם פקחים שרים, אבל לא דעתני עד כמה?" ♦

פִּנְיֵי אוֹר הַחַיִּים

מִדְבְּרֵי הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוּשׁ לַעֲיִי הָעַמִּים
(א-כ) עוד ירצה לרמוז חשבון זמים אשר חוכים לישוראש שהם במספר אלה, וכן מוכיחים התוכנים, כי בא לחפש שבת התחיל לדבר אליהם, הדתיים בעשית-עשר חודש באחר לחודש, ואחר נצפו בו באר, ותי ילי במספר אלה, שבתם דבר הדרגים של התוכחות האמורים ענינו: עוד ירצה לרמוז מה שאמר בנקודת אחר דבר ודברת גם - ולא בדברים בטלים עד כאן, מכאן שאמר לדבר וזאת דבריה תורה ודא, ודודי הכתוב כי משה רבנו עליו השלום, אלה הם הדרגים אשר דבר כל-ישימו מעצמו, לבד הדרגים אשר צוה מור לדברים, וא למדת שקום ודברת גם, ודבריו אלה כל הוא יעיד כי כל דברי תורה וחקקה ומוסר: עוד ירצה על-ידי הדרג, אלה פסל כל-הדרגים חזק ממלה, שאין מדרגה עוד הדרגים אלה, וקנה הכתוב שם שנקלם, א אשר דבר משה אצל מלך המדבר שאין קמחה עליון כמו שהעיד ה' לשני אחיו כפתוב בתורה, כי אל-ישיוראש צדק מקלט הנדרש אמת שקלם: וקמו עוד באמור אל-ישיוראש, פיוש לא לישוראש שהיו נמצאים נגלים שם בידו הוא לבד היו הדרגים, אלא לכל ישראש אשר שם היו ואשר יתיריו כלותו, כי תורה שם משה ללוינים אלה, ועל-ישיוראש קלם כל-ידי הכתוב בדברים אלה, וד שאין דברים בעולם מדרגה שם לדרגים אלה, והוא אמרם אלה הדרגים, פיוש ודא דומה לך: לשם משה כללות דא' ו' ומדות הנענוגות העריון לוחלבים בתורה ו' וכו', שלא יתיר לוחט אחר דברים תמימים לאור חוץ עולם היה, שכל החולק את האות לבו טעל אל-מסעדות ה', ודבריו האדם להסתפק בהדרגה, והוא מה שדמו אמר ודא ודא שאמר לזהב די, שכל מה שיהיה לו חיה בעיני דבר מספיק.

דְּבָרֵי הַיָּמִים

בו' במנחם-אב תשכ"ט, הציג האדם הראשון את רגלו על הירח, מולמות גדול מרץ בעולם אדם עדתים להוציא צאריים בירח, פיוש ודא דומה לזהב דבר רבי משה פיינשטיין ועוד, נענו בתוכה כי הלה לו ימצא דבר, כיוון שאין דבר לבד בדברי חז"ל, על המסובל רבי מרדכי שרעבי מספרים, כי בטרם שינו תחלית המאוישת הראשונה את הירח, פנה אליו פרופסור מסוים בדבריו וזלול על תלמודי ישיבתו שמבליס ומנע בלימוד, ואינם מגיעים לירחם של חוקרי הטבע אשר הצליחו והגיעו עד הירח. רבי מרדכי לא השיב לו באומה, אלא נטל פתח בידו, רשע עליו מה שרשם, הניחו במעטפה מנורה והפקידו ביד רבי מרדכי אליהו. למחרת פתח את המעטפה לעיני הפרופסור, והראה לו מה שחשבתו מתוך בקשת "פתח אליה" שלפני התפילה: "בראת שמיא וארעא ואפקת מנחון שמיאש וסיחרא וכוכביא ומזלי, ובארעא אילניא ודשאן וכו', ומכאן הנוחנה כי דבר בארץ המזים אלינות ודשאם, חיות ועופות, בממות וכו' וכו' אלה מחוזה לו אין סימן חיים, מספר, כי באותה עת פנה עיטונא אל חרם ממויניו וביקש לשמוע את דעתו על תחלת האדם על הירח, והגיש "אדם אמנם הצליח להתקרב אל הירח, אבל מתו יצילי להענין להתקרב אדם לאדם?" וכבר אמרו כי אף שהחומר והכל קרובים זה לזה, שרעיון ודעת דיוש"ח רחוק מ'מחשבת אל לבב' יותר מרחקת בימים מהירח, ואף שאל הירח אפשר להגיע בזמננו בימים ספורים, הרי שלחניה אל הלב זקוקים לשונת חיים. באותה עת היה מי שהגיע לשונת אל נוסח קידוש לבנה "כשם שאני רוקב כנגדו ואני יכול לגעת בו", כיוון שעכשיו כבר אפשר לגעת בירח... אלה דבריו בדחו על-יחס, וכל המכח ידע על התחנתה.

...

מגדולי רבני ירושלים היה רבי מאיר אורבך מקליש בעל "אמרי בינה" והזריח מאורו על ירי הקדש בארצותיה התחלשות הישוב בה. עד פטירתו בשנת תרל"ח, כריגנו רבי מנחם אורבך, התחנך על כפריו בעצירתו, ולקח מפיו רבות. פנים אחת, באמצע הלמוד המסורתי, נקנה רבי מאיר אורבך לנבדו: אלא מפגש עם מייטו, ותקו יטעו ויפסד כל עבר, הדתו עליו כל שטח. רבי מאיר ה'משנה למלך', ואס'ן הרי זה קודש וזול שגלעלמו ממוץ דבריו, תוכל לענות לו שמו. פני דעתו גם דעתו אחדדו, אלא שלא צדו להורים פניו ששבעל המשנה למלך עצמו נעלמו רבות ותוספת מפרשים בקסום פלוני, וכי שלא אלצע בכבודו של גדולי הדורות תהיה הקבל, לא הוצרתי אחדדך כלל. הגב' שמו אחדדך רבתי חסידה משיכוני בפרסגום. לאחי שנינו ארבות בשנת תרס"ט לערך, אלא רבי מנחם בן יהודה בן ארבעים, נא לארצות תוקלם בשליחות מוסדות הצדקה של ירושלים, כדי לנס משאבים למען עני העיר. עם הגיעו לארצות-הברית, נעת לאחת הקהלות היהודיות הגדולות שבה, אולם עדין כאשר הגיע נודע לו כי אין חשיקה בנעם שגלה מן מנחת שיום קדם לו הגיע רבי מנחם בן יהודה על חפצו. הוא הורידו רבי פסאל יעקב דוד ב"ר זאב וילובסקי, אלא הוא הגיע מנסרה לעד מנחתו למען שיכנתו בצנעת.

1. The first group of people who are interested in the study of the history of the world are the historians. They are people who study the past and try to understand what happened and why it happened. They use a variety of sources, including books, documents, and artifacts, to reconstruct the past. They also try to understand the people who lived in the past and how they thought and felt. Historians are interested in the history of the world because it helps them to understand the present and the future.

בזקנותו של ה"אמרי אמת", בקש להתפלל ליד שריד בית-מקדשנו הבתל המעריב, וטרם לנסע לשם על-אף היותו זקן ותשוש. עד שכונת "בתי מחסה" נסע ברכב, ומשם נשאווה על-גבי פסא. כשעב לביתו ספר לרבנית, כי למעשה לא ראה את הבתל המעריב עצמו, כיון שהבחורים הצטופפו סביבו והסתירוהו מפניו. אך כיון שלא רצה לפגוע בבכודם, לא העיר להם מאומה...

100

וּדְי זָהָב (N,N)

_____

(25) (a) $\text{H}_2\text{O} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{H}_3\text{O}^+ + \text{OH}^-$

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32

(1992, 1993)

Journal of Management Education 30(6)p. 789-804

טל' הפסוקה "בי

תַּבְּחָתוֹ שֶׁל מֶלֶךְ

מָשָׁל וּתְבוּנָה

"ה' אֱלֹקֵינוּ הוּא הַנִּלְחָם לָנוּ" (דְּבָרִים ג', כב)

זִמְנֵנוּ מָשָׁל לְשַׁעַת מַלְחָמָה, וְכָל מִצְוָה עֲרָפָה גָדוֹל

תְּבוּנָה

בְּסִפּוֹר 'הַמְּגִיד מִדְּבַר', מוֹבָאִים מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יַעֲקֹב גְּלִינְסְקִי דְּבָרִים שֶׁשֶּׁמַע מֵאֲבִיו, רַבִּי אַבְרָהָם צְבִי גְלִינְסְקִי, שֶׁהָיָה תַלְמִיד בִּישִׁיבַת הַחֶפֶץ חַיִּים בְּרָאדִין. יוֹם אֶחָד הוּא שֶׁמַע כִּיצַד פּוֹנֶה אֶחָד מִתַּלְמִידֵי הַיִּשִּׁיבָה אֶל הַחֶפֶץ חַיִּים וְשׂוֹאֵל אוֹתוֹ: "הֲזֶה הַקֹּדֶשׁ כּוֹתֵב: 'כָּל פְּקוּדָא דְלִית בָּהּ דְּחִילוֹ וְרַחֲמִיו, לֹא סִלְקָא לְעָלָא' [פְּרוּשׁ: כָּל מִצְוָה שֶׁעוֹשִׂים אוֹתָהּ בְּלֹא יְרָאָה וְאַהֲבָה כְּלָפִי ה', אֵינָה עוֹלָה לְשָׁמַיִם], אִם כֵּן", שָׁאֵל הַתַּלְמִיד, "מָה יִקְרָה לְאִנְשֵׁי דוֹרְנוּ בַּעֲוֹלָם הָאֵמֶת? כִּיִּים הַמִּצְוֹת שֶׁלָּנוּ הֵינּוּ כֹה שְׁפֵל, וְמִי יוּכַל לֹמַר שֶׁאֵנוּ מְסַיְמִים אֶת הַמִּצְוֹת עִם אֲהֲבַת ה' וְיְרָאָה ה'? הֲרִי אֵנוּ כֹה רְחוּקִים מִדִּרְגָתָם שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים?!"

הַחֶפֶץ חַיִּים הִרְגִיעַ אֶת הָאִישׁ, וְסָפַר לוֹ אֶת אֲשֶׁר אָרַע עִם הָאוֹפָה בְּשַׁעַת הַמַּלְחָמָה, וְהַמְשִׁיךְ: "אֵנוּ כִּלְנֵנוּ מִצְוִיִּים בְּמַלְחָמָה נוֹרָאָה עִם הַיָּצֵר הָרַע. הַנְּסִיווֹת וְהַמְּבָחָנִים שֶׁל כָּל אָדָם הֵינּוּ בְּזִמְנֵנוּ הֵם קָשִׁים מְאֹד. בְּכָל זֹאת, אֲנִישִׁים מְקִיְמִים מִצְוֹת וּמְצַלִּיחִים לַלְמוּד תּוֹרָה. כִּמְה נִפְלָא הַדְּבָר! ה' מוֹכֵן כִּיִּים לְקַבֵּל כָּל סוּג שֶׁל מִצְוָה, גַּם אִם לֹא קִיְמוּ אוֹתָהּ בְּדִרְגָה הַגְּבוּהָה בִּיתוּר שֶׁל אֲהֲבַת ה' וְיְרָאָתוֹ."

מִיכֵן מֵאֲלִיּוֹ שֶׁאִדָּם חֵיב תְּמִיד לְהִתְאֲמֵץ לְהַגִּיעַ לְשִׁלְמוֹת. אֲךָ בְּכָל אִפְּו, מָשָׁל עָלֵינוּ לֹא לֵאבֹד אֶת הַתְּקוּנָה וְלֹא לְהִתְקַשֵּׁשׁ. כִּיִּים כָּל הַשָּׁג בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת הֵינוּ צָעֵד עֲנֵק בְּעִבּוּדָתָהּ.

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מָשָׁל

סִפּוֹר הַחֶפֶץ חַיִּים: "לִפְנֵי הַמַּלְחָמָה פָּגַשְׁתִּי אוֹפָה שֶׁהִכְרַתִּי, הוֹלֵךְ בְּרַחוּב. שָׁאֵלְתִּי אוֹתוֹ כִּיצַד מִתְּנַהֲלִים עֲסָקִיו. 'אוֹי, רַבִּי', הִשִּׁיב הָאִישׁ, 'הֵייתִי שְׂמִיחַ לֹמַר שֶׁעֲסָקִי מִתְּנַהֲלִים כְּרֹאִי. אֲךָ הָאֵמֶת הִיא שֶׁאֵנִי עוֹבֵד כָּל הַלֵּילָה וְאוֹפָה אֵלָּךְ כְּכֹרוֹת לָחֶם וְלַחֲמִנִיּוֹת. הָעִבּוּדָה אוֹרְכָת לִי זְמַן רַב וְהִיא קָשָׁה מְאֹד, אֲבָל לְאַחֵר מִכּוֹ, בְּבִקְרָא, אֵינִי שׂוֹמֵעַ אֶלֶּא מְלֻגוֹת. לְקוֹחַ אֶחָד אוֹמֵר שֶׁהַלְחָמְנָה אֵינָה עֲגֻלָּה דִּיָּה. לְקוֹחַ שְׁנִי מְתַלּוֹנֵן שֶׁהַלָּחֶם אִפּוֹי יָתֵר עַל הַמִּדָּה. שְׁלִישִׁי טוֹעֵן שֶׁהַלָּחֶם שֶׁקָּבֵל לֹא הִיָּה אִפּוֹי דִּי הַצֶּרֶךְ. כָּכָל שֶׁאֵנִי מְשַׁתְּדֵל, אֵינִי מְצַלִּיחַ לְמַכּוֹר אֶת כָּל דְּבָרֵי הַמֵּאֲפָה. אֵנִי מְצַלִּיחַ לְמַכּוֹר כֶּקֶשׁ מְאֹד יָחִידוֹת לִפְנֵי הַצֹּהָרִים, וְאֵת אֲרַבְּעֵ מְאֹד הַנוֹתְרוֹת אֵנִי נֹאֲלָץ לְמַכּוֹר אַחֵר הַצֹּהָרִים כְּמֵאֲכָל לַעֲוֹפוֹת, בְּמִחְרָא זוֹל מְאֹד. כֵּן אֵנִי מְפַסִּיד סְכּוּם נִפְרַי מוֹרְחִי. תוֹ לִי בְּרַכָּה, רַבִּי, שֶׁאֲצַלִּיחַ יוֹתֵר."

"אֲכֹן, בְּרַכְתִּי אוֹתוֹ", אָמַר הַחֶפֶץ חַיִּים, "וְהִנֵּה, זְמַן קָצֵר לְאַחֵר מִכּוֹ, לְאַחֵר שֶׁפָּרְצָה מַלְחָמַת הָעוֹלָם, פְּנִשְׁתִּי שׁוּב, וְהֵייתִי דִּי מְפַתֵּעַ, מְפַנֵּי שְׁכָל הָאַחֲרִים הִיוּ מְדַכְּאִים בְּשֶׁל הַמַּלְחָמָה וְהוּא לֹא הִיָּה נִרְאָה נְדָכָא כָּל וְכָל. שָׁאֵלְתִּי אוֹתוֹ, כִּיצַד מִתְּנַהֲלִים עֲסָקִיו? 'הֵם פְּשׁוּט וְנִלְאָאִים' הִשִּׁיב הָאוֹפָה.

"אֲךָ זֶהוּ זְמַן מַלְחָמָה, כִּיצַד הֵם יְכוּלִים לְהִיּוֹת טוֹבִים? הַתְּעַנְיָנִיתִי. זֹאת בְּדִיקַת הַסִּבָּה, הִשִּׁיב הָאוֹפָה. 'בְּזִמְנוֹ מַלְחָמָה אֲנִישִׁים לּוֹקְחִים כָּל סוּג שֶׁל לָחֶם אוֹ לַחֲמִנִיָּה שֶׁהֵם יְכוּלִים לְהַשִּׁיג. אִין טַעֲנוֹת, וְהָאָדָם מוֹדֵה לָהּ' בְּאֲשֶׁר הוּא מְשִׁיג לָחֶם לְמִרוֹת הַמַּחְסוֹר."

מִצְוָא אֶת 10 הַהֲבָדִלִים

סיפורים נפלאים לילדים

פַּרְשַׁת דְּבָרִים

"הָבוּ לָכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וְנָבִיִּים" (א, יג)

הָעֵגְלָה הִתְקַרְבָּה וְהִלְכָה לְלוּדוֹ.
יוֹסֵל, בַּעַל חֲנוּת הַבָּדִים הַקְּטָנָה, הִתְבּוֹנֵן מִמָּקוֹם מוֹשָׁבוֹ, בֵּין גְּלִילֵי הַבָּדִים שֶׁמִּלְאוּ אֶת הָעֵגְלָה, עַל הַנוֹף הַנֶּשְׁקָף מוֹלֵו.
הוּא לֹא הָעֵלָה עַל דַּעְתּוֹ אִיזוֹ מִזְמָה זֹמֵם כְּנַגְדּוֹ, בְּאוֹתָם רְגָעִים מִמֶּשׁ, הָעֵגְלוֹן הָיוּ.
הָעֵגְלָה נִכְנְסָה וּבָאָה בִּשְׁעָרֵי לֹדוֹ בִּשְׁהָעֵגְלוֹן פָּנָה לַפֶּתַע יוֹסֵל, יוֹדֵעַ אֲנִי בְּדִיוֹק מָה טִיבָה שֶׁל סוֹחֲרָתָךְ, אָמַר לוֹ.
הָאֲזַנְתִּי לְשִׁיחָתְךָ עִם הַסִּיטוֹנָאִי וּמִמֶּנָּה לְמִדְתִּי עַל כָּל הַתַּחֲכֻמוֹתֶיךָ נֶגֶד הַחֵק.
דָּבָר לֹא יוֹעִיל לָךְ – אֲנַחְנוּ נוֹסְעִים כַּעַת הַיָּשָׁר אֶל תַּחֲנִת הַמִּשְׁטָרָה.
יוֹסֵל הֶהְמוּם הַפֶּתַע מִמִּפְגֵּן הַיָּשָׁר הַפֶּתְאוּמִי שֶׁל הָעֵגְלוֹן.

בְּרָגַע הָרֵאשׁוֹן עוֹד קָנָה כִּי הָעֵגְלוֹן רַק מִתְלוֹצֵץ עִמּוֹ, אֶךְ עַד מִהֲרָה הַבֵּין כִּי הִלָּה רָצִינִי בְּכֻנּוּתָיו.
אָנָּה, חוֹס וְרַחֵם עָלַי וְעַל אִשְׁתִּי וְיִלְדִּי, הַתַּחֲנֵן לִפְנֵי יוֹסֵל, בִּיּוֹדְעוֹ כִּי בִּשְׁתַּתְחִיל הַמִּשְׁטָרָה לִפְשָׁשׁ בְּצִיצִיּוֹתָיו, תִּמְצָא כֶּבֶד הָעֵבֶרָה.
הָעֵגְלוֹן לֹא הָיָה מוֹכֵן לִפְשָׁרוֹת.
מַעֲשֵׂי הָרְמִיָּה שְׁלָכֶם, הַיְּהוּדִים, פּוֹגְעִים בְּכָל־כֶּלֶת הַמְּדִינָה, וְסוֹף כָּלָנוּ, הָאֲזָרְחִים

הַיָּשָׁרִים וְהַנְּאֻמָּנִים, לְשֵׁלֶם עַל כָּךְ אֶת הַמַּחִיר, אָמַר בְּצַדְקָנוֹת.
יוֹסֵל הוֹסִיף לְהַפְצִיר בָּעֵגְלוֹן כִּי יֵנִיחַ לוֹ לְנַפְשׁוֹ.

תַּחֲנַת הַמִּשְׁטָרָה נִרְאָתָה כְּבָר מִמֶּרְחָק.
רַק אִזּוֹ הַתְּרַכְּכָה הָעֵגְלוֹן וְהַסָּבִים 'לֹתֵר' לְיוֹסֵל עַל הַסְּגָרָתוֹ לַמִּשְׁטָרָה, תְּמוּרָתָה... שְׁלוֹשׁ-מֵאוֹת רוֹבֵל.

יוֹסֵל לֹא יָדַע אִם לְצַחֵק אוֹ לְבָכּוֹת, בְּאֶרְנָקוֹ נִמְצָאוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רוֹבְלִים אַחֲדִים בְּלִבָּר.
אֲסָבִים לְקַבֵּל מִמֶּךָ גַּם סוֹחֲרָה בְּשׁוֹי הַזֶּה, נִהַג הָעֵגְלוֹן נְדִיבוּת-לֵב מְרֻשָּׁמָה.

עָרְכֶם שֶׁל כָּל הַבָּדִים שֶׁבָּעֵגְלָה מֵגִיעַ לְסָכוּם הַזֶּה בְּעָרְךָ, בְּשֵׂא יוֹסֵל אֶת תְּסֻכּוֹלוֹ, וְנִסָּה לְהַקְטִין אֶת תַּאֲבוֹנוֹ שֶׁל הָעֵגְלוֹן. אֶךְ זֶה נֹתֵר בְּשָׁלוֹ.

יוֹסֵל עָרַךְ חֲשׁוֹן מִהִיר בְּרֵאשׁוֹ, הוּא הַבֵּין כִּי אִם יִגִּיעוּ לַמִּשְׁטָרָה, תַּחֲרֹם מִמֶּנּוּ הַסוֹחֲרָה וְקָרֹב לְוֹדָאֵי שֶׁהוּא יַעֲמֵד לְדִין פְּלִילִי, בְּהֶאֱשָׁמָה כְּזֹאת אוֹ אַחֲרָת.

הוּא יָדַע כִּי בְּרָגַע הַזֶּה עֲדִיף לוֹ לְהִשְׁאִיר אֶת הַסוֹחֲרָה בִּידֵי הָעֵגְלוֹן הַנוֹכַח וּלְמַלֵּט אֶת נַפְשׁוֹ, וְכֶךָ אֲמָנָם עָשָׂה.

בְּמִפְּחַ נֶפֶשׁ יָרַד יוֹסֵל מִהָעֵגְלָה, אֶךְ בְּכָל זֹאת זָכַר לְרֶשֶׁם אֶת מִסְפָּרָה.
בְּפִסְעוֹ לְאִטּוֹ, אוֹבֵד עֲצוֹת, נִצָּץ לַפֶּתַע רַעִיוֹן בְּמוֹחוֹ.

כַּעֲבֵר שְׁעָה קְלָה הִתִּיצַב לִפְנֵי רֶבֶה שֶׁל לֹדוֹ, רַבִּי אֶלְיָהוּ חַיִּים מִיֹּזֶל, שְׁנוּדַע בְּחֻכְמָתוֹ

לְעִי"נ הַרְה"צ

ר' פִּנְחָס בֶּן ר' בְּנִימִין בִּינוֹשׁ רוֹזֵנְבוּיִם זְצוּק"ל
כ"ו בְּנִסָּן תשע"ז

ובחריפותו.

רבי אליהו חיים, שעסק באותה שעה בלבון סגיה הלכתית סבוכה, התפנה לסייע ליוסל המסכן.

הוא שלח את שמשו אל השוק, לאתר את העגלון הגנב ולהזמינו בדחיפות לביתו, לצרף נסיעה בביכול.

השמש מהר אל השוק, עבר מעגלה לעגלה, ולא מצא את זו שבקש.

רק לאחר זמן מה הופיעה העגלה שמספרה תאם את המספר שבדודו.

השמש פנה אל העגלון והזמינו לבית הרב, ל"נסיעה דחופה".

בהגיעם אל בית הרב הזמינו השמש להכנס פנימה.

רבי אליהו חיים יצא לקראת העגלון וקדמו בחיוך רחב.

שב וסעד את לבך בינתיים, עד אשר אשלים את הכנותי, אמר לו.

אל תחשש מבטול זמנך; אף אני יודע להעריך ערכו של זמן, הוסיף.

העגלון הכנס פנימה ולפי הוראת הרב הגשה לו ארוחה.

בינתיים הורה רבי אליהו חיים לשמש, להכניס את העגלה עם הסוס אל החצר האחורית של ביתו ולנעל את השער היטב.

העגלון סים את ארוחתו ויצא החוצה לבדק את שלום סוסו ועגלתו.

לתדהמתו גלה כי אלה נעלמו.

פנה לכאן, פנה לשם, אף העגלה והסוס אינם, כאלו בלעתם האדמה.

גנבו לי את הסוס והעגלה! החל לצרח בקולי קולות.

למשמע הצעקות יצא אליו רבי אליהו חיים. מה קרה? שאל הרב בנימת דאגה.

הארוחה שאכלתי אצלך עלתה לי ביקר! השיב העגלון הנסער.

העגלון התהלך אנה ואנה, כחיה בסוגר.

לפתע פרץ בבכי. אגא, תן לי עצה כיצד למצא את סוסי ועגלתי שהם מקור פרנסתי! פנה אל רבי אליהו חיים, שגם הגויים הכירו בהכמתו הרבה.

רבי אליהו חיים נתן בו מבט חודר ואמר: עצה אתה מבקש? ובכן יש לי כזאת בשבילך...

מכר את הבדים שגנבת הבקר מיוסל וקנה בתמורה סוס ועגלה חדשים!

דברי הרב נפלו על העגלון כרעם ביום בהיר. מאוד לא נעם לו לפשט את בגדי הנדף המסכן ולעטות עליו בגדים של רודף אכזר ורע לב.

פניו האדימו והחורו חליפות.

רבי אליהו חיים לא הניח לו להתעשת. נבל שכמוך! הרים עליו את קולו, כיצד אתה מבקש לעורר את רחמי עליך בשעה שאתה עצמך לא חסת ולא רחמתי על יוסל המסכן, כאשר התחנן אליך שלא תשבר את משה לחמו?!

העגלון נוכח כי הרב מכיר היטב את כל פרטי העשק והבין שאין עוד טעם לנסות להתוכח או להצטדק.

רבי, טרם נגעתי בסחורתו של יוסל. היא מנחת בביתי ואני מוכן להחזירה לו בזה הרגע!

סימני התרצות נראו על פני רבי אליהו חיים. גש לשוק - הורה לו - שכר עגלה וסוס, והבא לכאן את הבדים שגזלת.

בינתיים אנסה גם אני לברר מה עלה בגורל סוסך ועגלתך.

כעבר שעה, כשהגיע העגלון בעגלה עמוסה בסחורתו של יוסל, כבר צפו לו סוסו ועגלתו במקום שבו הניחם בתחלה.

(במשנת הפרשה)

א גוט שבת

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

ספורים

"ויתרגנו באהליכם ויתאמרו בשנאת ה' אתנו
הוציאנו מארץ מצרים לתת אתנו ביד
האמרי להשמידנו" (פרק א' פסוק כ"ז)

מעשה ברבי ברוך פרנקל, בשנת תרפ"ט, שנסע מאירופה לארצות הברית יחד עם חברו, לצרכי פרנסה שם עבדו השנים כשתיים, בכל חדש שלחו סכום קצוב לבני משפחתם שבאירופה, וגם הניחו סכומי כסף בצד. בכלות שלוש שנים היה בידם סכום הגון שממנו יוכלו להתפרנס בכבוד בעתיד, וגמרו בדעתם לשוב לאירופה, וקבעו מאריך להפלגה. באותה תקופה נפטרו אביו של רבי ברוך, והוא ישב שבעה ימים בביתו, ובקש ממנו לחתום בכמה מקומות, לשלוח עניני עסקים. הוא סמך על השתתף שלו, וחתם לו בלי להסתכל על מה הוא חותם. בקומו מהשבעה גלה לחדריתו ששתתפו רמה אותו והקתימו על הוצאת כל כספו מהבנק. השתתף ברח למדינתו לשלם הכסף בידו, ורבי ברוך נשער בחסר כל, לא נותרה בידו ברירה, והוא נאלץ להשאיר שם עוד שנתים, ולעבד קשה על מנת להרוויח את מטה לחמו. חלפו חמש שנים, ובשנת תרצ"ד קבל מעמד של "תושב" ארצות הברית פיו שהיה בארצות הברית חמש שנים, ולאחר מכן חזר לביתו שבאירופה. כעבור שנים בודדות פרצה מלחמת עולם השנייה במלוא עזה. רבי ברוך ברח עם כל משפחתו מאירופה לארצות הברית, הואיל והיתה בידו תעודת "תושב" ארצות הברית, והשלטונות היי חביבים לקבלו עם כל בני משפחתו למחוזם, ובכך נצלו חייהם מקלות, ואלו שתפו נהרג בשנות המלחמה...

תשובות מעמוד שני

א. (ל. מואב) ל. מואב: ז. מואב

ב. מואב: ז. מואב: ז. מואב: ז. מואב: ז. מואב

ג. מואב: ז. מואב: ז. מואב

ד. מואב: ז. מואב: ז. מואב: ז. מואב: ז. מואב

וארטים

"ויתצרת ודי זהב" (פרק א' פסוק א')

"כמתלקתו של קרת... הוכיחו על העגל" (רש"י)

קשה אפוא, הלא חטא העגל היה הרבה שנים לפני מחלקת קרח, ולמה הזכיר הכתוב קדם את "הצרות" (קרח), ואחר כך את "די זהב" (חטא העגל)?

אלא, מצינו במדרש שלאחרי חטא העגל המליץ משה רבנו טוב על ישראל ואמר לפני הקדוש ברוך הוא: "אמרתי 'אנכי ד' אלהיך' בלשון יחיד, לי צוית ולא להם". הרי משבא קרח אחר כך ואמר: "כל העדה בלם קדשים בלם שמעו מפי הגבורה אנכי ד' אלהיך" הפוכה המלצתו של משה רבנו וחסר ונתעורר חטא העגל. וזהו הפרוש של הפסוק שעל ידי "הצרות" (קרח) חסר ונתעורר החטא של "די זהב" (חטא העגל)...

***

"ויתקרבון אלי בלכם" (פרק א' פסוק כ"ב)

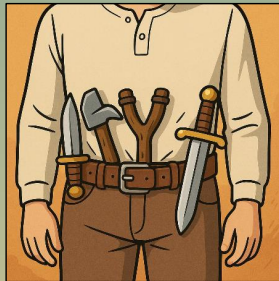
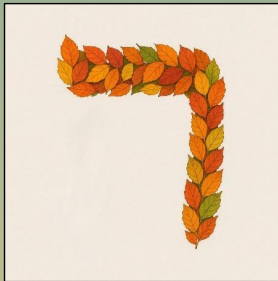
"בערבוביה, ולהלן הוא אומר: תקרבון אלי כל ראשי שפטיכם וזקניכם", לוחם תרבה היתה האונת, ולמים מכבדים את הזקנים ושלחום לפניהם, אבל פאן ותקרבון אלי בלכם – בערבוביה, ולמים דוחפין את הזקנים וזקנים דוחפים את הראשים" (רש"י)

אם אותה קריבה בעת מתן תורה היתה "הוגנת", מדוע אפוא נזכרת פאן אותה קריבה בחטא?

אלא, אומר בעל החידושי הרי"ם ז"ל, שהוא הוכיחם עתה גם על אותה קריבה. לפי שבשעת שמיעת דברי תורה אכן מן הראוי להדחף ולהדחק, כדי שאפשר יהיה לשמע יותר ולקבל יותר. והנה אתם עשיתם להפך, במקום שהיה ראוי להדחף ולהדחק הייתם מתונים והוגנים וחלקתם מקום זה לזה, ואלו פאן במעשה המרגלים, הרביתם אלי בלכם בערבוביה, דחפיה ודחיקה. לשמע תורה קרבתם במתינות, ואלו לחטא - בלהט והתלהבות...

ציור מרמז

מציאו לקוח מרמזים המצויים בהקשר לפזרשה

הלכות שמירת הלשון

אם ספר לחברו, ובתוך דבריו יצאו דברי גנות גם על עצמו (המספר) וגם על איש אחר, מתר להאמין לגנות שספר עליו, ואסור להאמין למה שספר על חברו.

***

אסור לספר לשון הרע גם על מתים, וכתבו הפוסקים שגיש תקנה וחרם קדמונים שלא להוציא לעז ושם רע על המתים, ואפילו אם המת הוא עם הארץ, וכל שכן תלמיד חכם שהמבזה אותו חיב נדוי, כמו שנפסק בורה דעה (סימן רמ"ג סעיף ז'), שאסור המבזה ת"ח, אפילו אם מבזה אותו בעצמו, וכל שכן שאסור לבזות דברי תורתו.

{מתוך הספר "חפץ חיים"}

בדיחות

*נא לא לקרא את הבדיחות בת"ב.

קר בחוץ, אז הדלקתי את הדיד והבערתי את האח. בקצב הזה לא ישארו לי קרובים...

נתן לקנות אצלנו גמרות בבא בתרא במחיר מציאה, לא תאמינו בקמא...

למה הבטן יותר חכמה מהמוח? כי היא מודיעה מתי היא ריקה...

שתי בחורים, אחד נשוי ואחד לא, היו הולכים תמיד ביחד לחתנות. תמיד שהיו הולכים לחתנה היה שואל הבחור הנשוי את הלא נשוי: "מתי כבר יגיע תורך?"

אחרי כמה פעמים שהבחור הנשוי אמר לו את זה, נמאס לו, ואז כשהם הלכו ביחד ללילה של מישוה, שאל אותו הבחור הלא נשוי: "מתי כבר יגיע תורך?"

נושא השבוע

קדוש לבנה במוצאי תשעה באב

כתב המ"ב (סימן תכ"ו ס"ק י"א) שהמקדשים הלבנה במוצאי תשעה באב צריכים להזהר שלא לקדש הלבנה ללא מנעלים, וביא אתו מנעלים למנחה או למערב, כי בנעלי גומי נחשב כמו יחף.

חמשי פרגנויות שארעו לאבותינו בת"ב

א. נגזר על אבותינו שבדור יוצאי מצרים שלא יבנסו לא"י כענש על שחטאו בבכי לחנם בליל ת"ב בשבוע המרגלים מא".

ב. ג. חרבן שני בתי המקדש.

ד. נלקדה העיר ביתר בשלהי מרד בר כוכבה, ונהרגו כל האנשים בעיר בידי הגויים.

ה. נחרשה ירושלים עד היסוד, והחלף שמה לשם רומי (איליה קפיטולינה).

לתרומות, הנצחות ולקבלת העלון במייל:
hidushey.haparasha@gmail.com

נערך ונלקט ע"י
יצחק דויטש
וועלועל בלאק

העלון מוקדש לרפואת שרה בת אסתר, שמואל בן שרה, חן אריאל בן אילנית, רפאל יונה בן רינה ודוד בן זיוה בתושח"י.

זכר מימינו

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת דברים תשפ"ה שנה י | גליון מס' 591

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055559
9139191@gmail.com

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

תוכחה ולמוד זכות כאחד

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סין בין פארן ובין תפל ולבן והצרת ודי' זהב" (דברים כ א)

הקשה רבי שלמה קלוגר:

הלא אמרו חכמים (שמי"א ב) ש"אלה" משמעותו מעוט, ומה בא כאן הכתוב למעט?

ופרש: חכמי המדרש אמרו (דבר"א ב) כי אף שבאנו ישראל השמיעי משה דברי תוכחה והיה מגדיל את עוונם, כדי להכניע לבבם ולהזהירם למוטב, וכפי שיעשה בכתוב זה בהזכירו את כל המקומות שחטאו ישראל במדבר, מפל מקום בעמדו לפני ה' דבר בשבחם וממעיט בחטאים, כדי לא לעורר עליהם קטרוג. כך נהג משה לאחר שחטאו ישראל בעגל. כלפי העם אמר (שמות לב ל): "אתם חטאתם חטאה גדולה, בעוד כלפי מעלה אמר (שם לב יא): "למה ה' יחרה אפך בעמך".

לכך נקט הכתוב כאן "אלה" - לשון מעוט, כדי לרמז שדברי תוכחתו נאמרו רק "אל כל ישראל", אולם לפני ה' למד זכות על ישראל (אמרי שפר).

על המגיד מזלוטשוב מספר שבעת שהיה מוכיח את קהלי עדתו, היה לפתע הופך את פניו ואומר בגרוש:

"רבונו של עולם הנה עמך משלמים וראייהם הם, וחפצים מאוד לעשות רצונה, ומה שאני עומד ומוכיחם, אין זה כי אם בעבור כבוד שמך, כדי שיתאמצו יותר לתקן דברי תורתך ומצוותיך" (אגודת זכלנה).

מעלת השחייה למרגלות הר סיני

"ה' אלקינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בחר הזה" (דברים י א)

קול אמונים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

התוכחה הפותחת באמון

הכתוב הפותח את פרשתנו, ואת ספר דברים כלו, הוא דברי תוכחה שאמר משה לישראל על חטאיהם במדבר. משום כבודם של ישראל, לא פרטו החטאים במפורש אלא רמזו בלשון מכבדת בשמות המקומות המופיעים בכתוב, כפי שפרש רש"י על אמר. מפליא אפוא לגלות רמז נוסף בכתוב זה, הבא להוסיף על התוכחות השמורות בו: ראשי התבות הפותחות את פרשתנו (דברים א א): "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר", הם בגימטריה אמן.

הענידה שעינת אמן נרמזה בכתוב זה, בו טמונים דברי תוכחתו של משה רבנו, מלמדת על האחריות המוטלת עליו לחנך את עבד אמן ולהוסיף את הגזל הזה.

על חובת עניית אמן נמז להמליץ את דברי המסלול "ישרים" בהקדמתו: "כפי רב פרסומם ומה שאמתתם גלויה לכל, כך ההעלם מהם מצוי מאוד והשכחה רבה", ועל כן, אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן לשוב ולהרתיע על אודותיה.

רבים מגדולי הדורות חרטו עלי גויל דברים נוקבים על אודות חובת עניית אמן, איש איש בסגנונו. כך, למשל, כותב בעל 'דחמי האב' (אות נ): "מה יענה ליום פקדון כשישאלוהו: למה לא ענית אמן - מה עבודה היא?!", ומוסיף כי הבושה הגדולה שתהיה לאדם על כך בעולם הבא, מרמזת בכתוב (תהלים פו י): "מלא פניהם קלון" - סופי תבות אמן.

וביותר, כמה גדולה החובה המוטלת על המגדירים והמגבדים להקפיד במידת על עניית אמן כראוי. כי כן, אם יראו הצעירים את הדמויות שהם כה מעריכים ומוקירים מוזלזלים חלילה בעניית אמן, כיצד נוכל לצפות שיקפידו הם על כך?

הבה נתאחד כלנו, כאיש אחד בלב אחד, להרים את קרנה של עניית אמן! נשיכים לענות אמן אחר ברכות השחר בבית הכנסת, ונסחף את המתפללים כלם, ונשכר את נזקה לראות בהרמת קרו: ישראל, בשבט ה' את שבת ציון במהרה בקימה, אמן!

בקהילת 'אמרי כל העם אמן!'

שבת שלום,

278 218 מרחשון תשפ"ה

ברכות תשור בהלכה

בקול בכונה בתברותא

דרש רבי עזריה פיגו בעל הגדולי תרומה:

אמר להם משה לישראל: "ה' אלקינו דבר אלינו בחורב" את דברי התורה הזאת, לא מפני שהייתם נצרכים להם כדי להתקדש ולהתקרב אליו, אלא מתוך אהבתו אליכם. כי כן, כדי להתקדש, "רב לכם" - ד' היה לכם רק "שבת בחר הזה" - מבלי לקבל את התורה, שכן "הה' הקדוש והנורא ההוא, מצד עצמותו קדשות" כאשר ירד עליו ה' בענו, היה בו די להשפיע עליכם קדשה ולהכשירכם להגיע לשלמות.

על כך אנו מודים בסדר הגדה של פסח ואומרים: "אלו קרבנו לפני ה' סיני ולא נתנו לך את התורה" - דגנו: שכן בציצת הקרבה לזר סיני התקדשו והקשרנו לעלבונו, ונתינת התורה היא תוספת מתנה שנתנה לנו מאצבעו אותנו (ב'קה' לעתים דרוש מט).

משה מתפלל על ישראל אך לאחר הסתלקותו

"לא תכירו פנים במשפט בקטן בגדל תשמועו לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלקים הוא והדבר אשר יקשה מכם תקרבו אלי ושמעתי" (דברים כ א)

דרש האדמו"ר רבי שלמה מרדוקסקי:

בכתוב "והדבר אשר יקשה מכם תקרבו אלי ושמעתי" רמז משה לבני ישראל שפאשר יבדד עליהם על הגלות, ויקשה להם לעמוד בו, יעמד הוא ויתפלל עליהם. וכפי שאמרו חכמי המדרש (אכ"ר פתיחתא ד) שבעת קרבן בית ראשון, שלח הקב"ה את רמיה להודיע למשה על הצרות העוברות על ישראל ועמד משה מקברו והעתיר רחמים לפני ה' שישבו יגאלם (תפארת שלמה).

חברותא נסתרת לברכות השחר

השעה לא יכול היה לעצור בעצמו, ושוב נשאווה רגליו לעבר חדרו של הרבי.

גם הפעם המתין עד שיצא הרבי לטבילת הבקר, ופנה אל המקום שבו התחבא בליל אמש. לאחר דקות מספר שוב נשמע קולו של הרבי האומר את הברכות בכונה ובנעימה, ורבי יצחק דוד, שבתמימותו חשב כי הרבי אינו יודע על קיומו, ענה אחריו אמן בכונה, ומהר לצאת עם צאת הרבי מחדרו.

בימים הבאים המשיך רבי יצחק דוד בהנהגה, ועד מחרה הפך הדבר אצלו לארח קבע. אותם רגעים נעלים במחצת הרבי חרשו תלמים עקמים בנשמתו, והגבירהו ספחים מעל השקע.

כאמור, סבור היה רבי יצחק דוד כי הרבי אינו חש בהמצאותו. אלא שבאחד הימים, לפנות בקר, עת שהה הרבי במקוה, עצרה לפתע סוכתה הדורה בפתח הבית. מהסוכתה ירדה דמות מפרת. היה זה אחד מנכבדי העדה, גיד וחסיד, אשר בצענו מהירים פנה לעבר חדרו של הרבי, כדי לשאל בצעתו על אודות ענין בהול בעסקיו.

משראה הנגיד כי הרבי אינו בחדרו, נעמד ביראת כבוד סמוך לפתח החדר והמתין להנעת הרבי.

עברו רגעים ספורים. הרבי צעד לעבר כסאו, והנגיד נגש אליו בצעדים מדודים. "ממהר אני לצאת מן העיר לרגל ענין דחוף ביותר, ועל כן מבקש אני כי יואיל הרבי להאזין לדברי, ולתת לי את עצתו וברכתו", אמר.

הביט הרבי לעבר הנגיד בעיניו היוקדות, הצביע לכוון מעיל הפרוה התלוי בצד החדר ואמר: "הנה, כאן, מאחורי מעיל הפרוה, מסתתר אברך צעיר החביב עלי כאישון עיני, ואם עמו איני משוחח מאומה בשעה זו, כיצד אפתח אתה על דעתך שאשוחח עמו במלך דעלמא?".

הנה כי כן, נזח רבי יצחק דוד לדעת כי בראיתו הרוחנית נלה הרבי את סודו זה מכבר, וזרוב חביבתו נתן לך הספקה שבתחתיה.

העשיר יצא מן החדר בידיים ריקות, והרבי פתח בעבודת קדשו, באמירת ברכות השחר בכונה ובהתעוררות קמנהו, כשטאחורי המעיל הפך עונה אחריו רבי יצחק דוד אמינים נרגשות.

ומאז, כל עוד שהה רבי יצחק דוד בחצר רבו בקרליו, נמשכה ביניהם אותה חברותא, הרבי היה מברך ברכות השחר, ורבי יצחק דוד היה עונה אמן כנגדו.

יגדל ביישראל ח"א עמ' 56

הצעיר ומרבו באפן יוצא מן הכלל. עבודת קדשו של הרבי בעל הבית אהרן משרליו החלה כבר בשעות הקטנות של הלילה. אחר שנים תנומה קלה על משתו, היה משכים קום להשלים את חל למודיו. אחר היה פונה לטבול ולהטהר במקוה הסמוך לבייתו, ומשם היה פונה לחדרו ופותח בעבודת הבקר, באמירת ברכות השחר בקול ובכונה רבה.

בכל אותו שעות הקפיד הרבי להיות לבד בחדרו. איש לא ראהו בעבודת הקדש, אך השמועות אמרו כי מקדב במעמד נורא הוד.

רבי יצחק דוד חש כי אינו יכול להפסיד את המעמד. הוא השכים קום באישון לילה, פנה לעבר חדרו של הרבי והמתין בשקט עד שיצא הרבי אל המקוה. אז חמק בחשאי אל תוך החדר ומהר להסתתר מאחורי מעיל צמר ארך ועבה שהיה תלוי על הקיר.

הוא הצטנף במקומו בחדרה ובדומיה, מצפה בקצרו רוח לשונו של הרבי. הרגעים נדמו לו כנצח, ואולם סוף סוף נשמעו צעדיו של הרבי מקרים אל החדר.

דלת החדר נפתחה והרבי נכנס פנימה, כשתאר פניו דומה למלאך ה'. כמעט ללא תשומת של רגע פתח הרבי באמירת ברכות השחר בהתלהבות ובדבקות. כשכל מלה ומלה יוצאת מפיו בהטעמה, מלוח בנעימה מרגשת ומתאמת.

רבי יצחק דוד לא ידע את נפשו מרב אשר. נרגש הקשיב הוא לברכותיו של הרבי והקפיד לענות בכונה אמן אחר כל ברכה וברכה. באותם רגעים נעלים נדמה היה לו כאילו הבראה כלה משרתת את שירתה לבוראה, ונשמתו כמעט פרחה מרב מתיקות וערגה.

סיים הרבי את אמירת הברכות ופנה לצאת מחדרו. רבי יצחק דוד המתין קומץ עד שששמעו הדי פסיעותיו המתרחקות עד הרבי. רק אז הרשה לעצמו לחמק בשקט אל מחוץ לחדר, כשרגליו כמו מרקדות מאליהן, מרב שמחה על גדל הזכות שפגלה בהחלוק.

נדמה היה כי נפשו באה אל ספוקה, אך לא מששעם רבי יצחק דוד פעם אחת את טעמו של אותו דקות נפלאות, שוב לא ידעה נפשו שבעה. בלילה שלמחרת התהפך על משתו בנענועים, ובדיע

בימי עלומיו של החסיד הירושלמי הנודע, רבי יצחק דוד גרוסמן זצ"ל - סבו של הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל ראש ישיבת פניסן קרליו - נברו בו הפסוקים והגעגועים לרבו הגדול, בעל הבית אהרן משרליו, עד שלא יכול היה עוד לשאתם. לבו לא נתן לו מנוח והוא החליט לצאת לדרך הארכה ומלאה הסכנות, המובילה אל חצר הקדש של רבו הנצרך.

הביט הרבי לעבר הנגיד בעיניו היוקדות, הצביע לכוון מעיל הפרוה התלוי בצד החדר ואמר: "הנה, כאן, מאחורי מעיל הפרוה, מסתתר אברך צעיר החביב עלי כאישון עיני, ואם עמו איני משוחח מאומה בשעה זו, כיצד אפתח אתה על דעתך שאשוחח עמו במלך דעלמא?".

הקהל על ציינו של הבית אהרן משרליו בעירה מליני שבאוקראינה

שבועות ארכים ומיגעים עשה רבי יצחק דוד בדרך, עד שהגיע סוף סוף למחוז חפצו. ואולם, אף דרכו רגליו על משתו בית מדרשו של הרבי, מצאה נשמתו מרוגע. שנים של השתקקות, של געגועים עקמים, באו לספוקם ברגע אחד.

רבי יצחק דוד ידע כי זמן הבקור מגבל, והוא השתדל לנצל בו כל רגע. הוא נכרך אחר הרבי בעבותות של אהבה וכמעט לא מש ממחיצתו, תוך שהוא ממלא את כליו בגיזצות של קדשה ועבודת ה'. הרבי מצדו הרעיו גם הוא חבה עמקה לאברך

גדל מעלת השפמת הבקר

ענינו של המתרשל בהשפמת הבקר

הכהנים והלויים נצטוו במצות עשה לשמר על בית המקדש בשעות הלילה (רמב"ם בית הבחירה ח א-ב). בין אנשי המשמר סבב אדם מיוחד - "איש הר הבית" - שתפקידו היה לבדוק את ערנות השומרים ולודא שאיש לא נרדם על משמרתו, והיתה לו הסמכות להעניש את מי שנמצא ישן על משמרתו.

וכך מתארת זאת המשנה (מדות א ב): "איש הר הבית היה מחזר על כל משמר ומשמר ואבוקות דולקות לפניו. וכל משמר שאינו עומד ואומר לו: איש הר הבית, שלום עליך? - נכר שהוא ישן. [ואיש הר הבית] היה חובטו במקלו, ורשות היה לו לשרף את כסותו. והם [אנשי ירושלים] אומרים: מה קול בעצרה? קול בן לוי לוקה ובגדי ונדרפים, שישן לו על המשמר".

רבי יהודה אריה די מודינא בפרוש 'הבונה' לעיון 'עקב' (תמיד פ"א) מפרש כי דברי המשנה הוא אינם אמורים רק על שומרי המקדש, כי אם לכל אחד מיישכאל. תפקידו של 'היד' הוא להתגבר בארי ולעמד משנתו עם שחר כדי לעמד על משמרת עבודת בורא. ולכן כאשר הוא נשאר ישן על מנתו, ואינו מתגבר לקום לעבודת בורא, אזי "החבטנו הקד"ה במקלו בסיורים ובתוכחות, או ישרף כסותו באבדת מונו, והנשואים ישמעו קולו לוקה ונאנח, יראו לנפשם ויזהרו שאפלו לא יאנסו בשנה".

השפמת הבקר - מפתח להגללה

רבות נכתב במקורותינו, כי כל מהלך יומו של האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות, תלוי באותם רגעים ראשונים של היום - רגעי ההשפמה. כאשר אדם משכח בשמחה ובזריזות, מבטח הוא כי יזכה לסייעתא דשמיא ולהצלחה בכל תהליכותיו, ויוכל לעבד את בוראו כל היום כלי בשמחה וביושר הדעת.

אם נביט סביבנו נוכל להבחין בזאת כמו עינינו: שני אנשים עובדים אצל אותו בעל הבית, באותה משרה ממש. האחד מזדרז לקום בכל

יום בשעה מקדמת, מתחבב בבית הנפוס עוד לפני זמן התפלה, מתפלל בנחת ובכונה, יושב לשעור קצר אחר התפלה, סועד את לבו ויוצא לעבודתו. אדם זה מסים את עבודתו בשעה מקדמת, ומנצל את שארית יומו לעסוק בצרכי גופו ונפשו. כל יומו מארגן, מאזן, שלא תכלית ונשפיה ברכה.

לעומתו חברו המתעצל מלקום, נאבק לנחת עצמו ממטותו בשעה מאחרת, מגיע מאחר לבית הנפוס, חוסף תפלה מהירה, וממשיך ליום עמוס בעיפות, בכלבול ובאי-סדר. אדם כזה אינו מצליח לעשות את עבודתו כהלכה, הוא שב ממנה באחר, ושעות הערב עוברות עליו בכלבול ובחסר מעש. שוב נופל הוא מאחר לישון, וימיו עוברים במעגל בלתי נגמר של חסרונה וירקנות.

ולא מדבר רק בבלי בתיים, כי אם גם אצל הלנים באהלה של תורה. המתגברים להשיגים קום זוכים לתפלה ערבה וללמוד בחיות ובעמקות. יומם שלו ובנוי לתפילות. לעומתם, המתאחרים לשכב, נחפזים לקום באחר, תפלתם חטופה, למודם אטי ומבלבל והיום כלו עובר עליהם כבבדות.

משום כך, אין זה פלא שהיצר הרע משקיע את כל כחו דוקא בענין זה. הוא זורע באדם גיפות, ובכל כחו מנסה למנוע מהשפמת הבקר. זוהי מלחמה הדורשת עמל והתמדה לאורך כל חיי האדם, מערכה עקשת המתחדשת כל בקר (אין תפלה ח"א ע"מ טו).

תפלה בעתה - סגולה לפרנסה

אמר רבי חייאל מיכל נעמירוב הי"ד:

הקפדה על תפלה וקריאת שמע בזמנה היא סגולה לפרנסה. רמז לך נתן להביא מהפסוק (תהלים קמה טו): "עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעתה" - למי נותן הקדוש ברוך הוא כדי פרנסתו, למקפיד להתפלל "בעתה" - בזמן תפלה (שכרי לחוחות' הנהגת וידד האדם אות ז).

אלה הדברים

בספרו 'שלחן הטהור' (רטו ד) מעורר הרבי מקומרינא בעל 'היכל הברכה' על גדל החיוב המופל על האדם להשתדל בעניית אמן, ואלו דבריו:

"זהו הקדוש הפליג בגדל ענינו של המבטל מצות עניית אמן, ובגדל שכרו של הנוזהר בענייתו, וכל הראוה דבריו יאחזו חיל ורעדה. על כן יזהר כל אדם לענות אמן אחר ברפת חברו בכונה גדולה ובישוב הדעת, ויקפיד בכל יום לענות תשעים אמינים".

הקפד להשיגים קום, לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים ובכך תזכה להשלים עניית תשעים אמינים מדי יום!

מישה תקן לומר מאה ברכות

"ה' אלקי אבותכם יספ' עליכם ככם אף פ'עמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם" (א יא) פרש רש"י (ע"פ ספרי א יא) שלאחר שברך משה את ישראל: "יספ' עליכם ככם אף פ'עמים, אדרב' לו ישראל: "משה אהה נותן קצבה לברכותינו", הלא כבר הבטיח הקב"ה לאברהם (בראשית י טו): "וישמתי את זרעך כעפר הארץ"? אמר להם משה: "זו משלי היא, והוא [הקב"ה] ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

אם כבר הבטחו ישראל בברכת הקב"ה לאברהם בברכה שאין לה קצבה, מדוע הצדד משה להוסיף להם ברכה משלו?

פרש רבי יעקב בעל הטורים:

משה רבנו למד את ישראל לברך מאה ברכות בכל יום. וכן ששברה של כל ברכה הוא עשרה זהובים (הלוי פ' א) נמצא שפאשר יברכו מאה ברכות ישמכרו אף זהובים בכל יום. וזהו שאמר לישראל: בשכר אמירת מאה ברכות ביום, תשמכרו ככם אף פ'עמים,

אולם מלבד זאת יוסיף ויברך אתכם הקב"ה מאוצרו.

סוף דבר שמישה הוא שלמד את ישראל לברך מאה ברכות נתן ללמד מן הכתוב (דברים לג א): "וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלים"; "משה איש האלים" - ראשי תבות "משה" (בעל הטורים) דברים לג א וראה מנחת יהודה לר"ל אילנבורג על פסוק זה).

רבי יעקב יהושע פרומן מלודז' הוסיף ואמר, שאף בעגדה ראשי תבות של הכתוב: "וספ' עליכם ככם" הם בגימטריה מאה, יש כדי ללמדנו שפסוק זה עוסק בשכר אמירת מאה ברכות. על פי זאת אף פרש את אשר הביא 'בעל הטורים' כאן, כי בפסוק אחד נוסף בתנ"ך נכתבה תבת "ויברך" בנודח זה: "תהלת ה' דבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד" (תהלים קמה כא). לדבריו מוכן הקשר בין שני פסוקים אלה, המושלמים זה את זה - ברכת ה' הבאה כשכר על ברכותינו אנו (נחלת יעקב: יהושע).

*

דויעים דברי הש"ך (ח"מ שפב כ) שרק ברכה

הנענית בזמן שוה עשרה זהובים. ויש לומר, שאף דבר זה נזמן בכתוב כאן, שראשי תבות: "עליכם ככם אף" הם בגימטריה צ"א, כגימטריה של אמן.

אמן מצילה מחידת הדיון

"ואמר אלכם לא תערצו ולא תיראון מהם" (א כט)

דרש חכם ציון הכהן מהעיר צפאקס שבטוניה:

ראשי תבותיו של הכתוב: "ולא תיראון מהם" - "מות" ואלו סופי תבותיו הם "אמן". ללמדך כי המקפיד על עניית אמן, אל לו לפחד מיום המות, שכן מבטח הוא כי תכף ומיד יפתחו בפניו שערי גן עדן.

זאת על פי מאמר חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן", ופרש הג'ן איש ח' (יב' הודיע' שם) שיעונה אמן, מיד בעלות נשמתו לעולם העליון. וראה את שיערי גן עדן פתוחים לקראתו, לכל יצלה בלבו שום פחד מדיו של מעלה (יושע ציון אות כד).

שיערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

ברכות השחר מכל אחד ואחד

רבי יעקב, בן מהר"ם בנעט, מתאר בקונטרס שקבת על תולדות חיי אביו את סדר ההקדמה מדי בקור, ואלו דבריו: "מעולם היה... מן העשרה ראשונים, ושמע מכל אחד ואחד מבאי ביתו את ברכות השחר כדי לזכות אמן אחריהם, ואחרי כן אמר הוא עצמו הברכות על הסדר בקול געם ובכונה, קודם שעמד השליח צבור בתפלה" (תולדות ר' מרדכי בנעט עמ' 16).

אמן - שלוש עקרי האמונה

בעל ספר העקרים (מאמר ראשון פ"ד) סבר שיעקרי הדת הם שלוש: א. מציאות ה'; ב. תורה מן השמים; ג. שכן ועניש. מהר"ם בנעט באר כי המלה אמן היא הברכות אמונה בשלושה עקרין אלה. זאת על פי דברי חכמים (שבת קט ב) כי שלש אותיות 'אמן' מנוגות לשלוש התבות: א-ל מלך גאון, והנה, א-ל' היא הברכה על אמונה במציאות ה', המושל בכל, בכח בלתי מגבל, מלך' היא הברכה על האמונה בתורה מן השמים, פכתוב (תהלים עז ט): "מלך מושט אהב", והתורה נקראת מושט, פכתוב (תהלים ט י): "משיחיה" אמת צדקו יחדיו, וראוי היא הברכה על היותו גאון לשלם שכר למקמי מחזוריו ונעש לעוברים עליהן (ד'שיות מהר"ם בנעט דרושים קצרים).

המהר"ם בנעט זי"ע

י"ג באב תקפ"ט

רבי מרדכי בנעט מניקלשבורג נולד בעיר שורא שבהונגריה בשנת ה'תק"ג, לאביו רבי אברהם. בהיותו כבן אחת עשרה כבר נשלח ללמד בישיבה ששכנה בעיר אטינג, ובראשה עמד רבי יעקב קאנלנבורג. בגיל שמונה עשרה עבר לפראג, שם למד תורה מפי רב העיר בעל ה'נודע ביהודה'.

בהגיעו לפראג נלקח כחנן לביתו של אחד מנכבדי העיר ניקלשבורג. לאחר נישואיו התסופף בצלו של רב העיר, רבי ר' שמעלקא מניקלשבורג אשר היה ממאורי החסידות, ובו ראה את רבו המהפך.

בציוריתו התמנה רבנו לז' בעירו ניקלשבורג, אולם בהמשך עקר מן המקום כדי לממש במשורת רבנות בכמה מערי אירופה. לאחר פטירת הרבי ר' שמעלקא נעטר לשבו ולמלא את מקומו כרבה של ניקלשבורג. בעיר ניקלשבורג עמד רבי מרדכי בראשות ישיבה גדולה שעל ספסלה נמנו כארבע מאות תלמידים, ביניהם רבי יהודה אסאד זצ"ל ועוד מגדולי ישראל. בהיותו מערף ביותר על קיסר אוסטריה פרנץ הראשון, נמנה זה כרבה של מרבורג כלה, את מעמדו הרם נצל כדי להגן על חומות הדת.

לעת זקנתו נסע רבי מרדכי אל עירת המרפא קרלסבאד. בהיותו שם, ביום י"ג באב ה'תקפ"ט נתבקש לישיבה של מעלה. נטמן בעיר ל'כטנישט הסמוכה לקרלסבאד, על תנאי שיעבירוהו בהמשך לעירו ניקלשבורג. כחצי שנה אחר פטירתו העמק ארונו מליכטנשט, ונטמן למנוחת עולמים בעירו ניקלשבורג.

נכד רבנו, רבי אברהם יצחק גליק מטולשוב, ספר כי אשת רבנו, הרבנית מרת שרה פינקל ע"ה, היתה מתפללת בשבעה ימים יותר ממנה, כדי שתזכה שצדיק כמותו יאמר אחריה קדיש וילמד לעלי נשמתה. בקשתה נתקבלה, והיא אכן נפטרה בבי"ב באיר תקפ"ח - קצת יותר משנה לפני, ורבי מרדכי אמר אחריה קדיש במשך כל השנה (צדיק פתמי: פ'רח עמ' כח).

המצבה על קברו של רבי יעקב בנעט מניקלשבורג [מיקולוב] שבצ'כיה

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

רמז לשני הגורמים לחורבן

ה' אלקיני דבר אלינו בחורבן לאמר רב לכם שבת בחר הה' (א.ס.)

כידוע, חורבן בית המקדש הראשון נגרם משום שלא ברכו בתורה תחלה, ועל שבשלו תינוקות של בית דבן מלמוד תורה. בית שני נחרב בעושה של שגאת נפשו, ששרשה נפשו בגאון, הפך מדת הענוה. הר סיני מבטא את הנגוד לשני הדברים האלו: התורה נתנה עליו, וגם היתה בו מדת הענוה. זהו שרמזו בפסוק: "ה' אלקיני דבר אלינו בחורבן" - בחורבן בתי המקדש, "לאמר, רב לכם" - אם אתם רוצים כבר לצאת מהחורבן, "שבת בחר הה'" - תלמדו מהרהר הה', הר סיני, את חשיבות למוד התורה ואת מדת הענוה. בזה תזכו להגאול.

ומזמין אליה את הרב הזה - הוא אף פעם לא בא. פעם אחת הוא הזמין שוב את הרבי מקופיטשניץ לשמחה, והרבי רצה ללכת. אמר לו הגבאי: "רבי, עד כאן! בשאתה מזמין אותו לשמחות שלך - הוא אף פעם לא בא. כשהוא מזמין אותך - אתה כל פעם בא. לא עוד!"

השיב לו הרבי: "תגיד לי אתה, מה יותר טוב ממך? שגרע ילמד מהטוב או שהטוב ילמד מהרע? בודאי יותר טוב שגרע ילמד מהטוב! אם אני לא אבוא אליו לשמחה - זאת אומרת שאני למדתי ממנו. וכי לא יותר טוב שהוא ילמד ממני?"

(רבי שלמה לונשטיין שלי"א - נאה דורש)

כשהאדם יודע שהוא כלום - אין בו פחד!

לא תגדו מפני איש (א.ס.)

אין אפסך לצוות על האדם שלא לפחד, הרי הפחד הוא תכונה טבעית בך? אדם?

פעם נסע ה"בית הלוי" לאספה חשובה אצל השלטונות כדי לבטל גזרה רעה נגד היהודים. בהגיעו לארמון הוא הרגיש שמץ של פחד מן הממשל, ואז נזכר בדברי הנביא (ישעיהו נא, יב): "מי את ומיראי מאנוש ימות ומבן אדם חזיר ינתן". כך הוא פרש את הפסוק: אם יש לך כח עצמי, יש לך מה לפחד, כי אולי השני חזק יותר ממך. אבל אם אתה יודע שאתה כלום, אין לך מציאות וכן עצמי כלל, מה שיהי בזה פחד? וכי משהו נלחם בך, הרי אתה כלום! הוא לא נלחם בך, אלא במי שנותן לך חיים וכל. אם כן מה שיהי לפחד ממנו?

שיטוס רצה להלחם עם הקב"ה, אמר לו הקב"ה: בשביל מה אתה צריך להלחם אתי, ששלח לך בריה קשנה - יתוש, תלחם אתה...

חז"ל אומרים כי אשת פוטיפר אימה על יוסף, אף היא דחה את כל אימיה (בראשית כה, טו): "היתה אומרת לו: בדבר הזה עשקתני, חייך שאני עושקתך בדברים אחרים. והיה אומר לה (התלים קמ, ז): 'עשה משפט לעשוקים', חותכת אני פרנסה שלך - והיה אומר לה (שם): 'נתן לחם לרעבים', כובלתך אתי פרנסה שלך - והיה אומר לה (שם): 'ה' מתיי אסורים', כופפת אני את קומתך - והיה אומר לה (שם פסוק ח): 'ה' יזקך כפופים', מסמא אני את עיניך - והיה אומר לה (שם): 'ה' פוחד עוירים'."

שמעתי מרבי דן סגל שלי"א: אותה מרשעת מאמית עליו בשפה שלה, ויוסף משיב לה בשפה שלו - בפסוקים... הדבר תמוה, וכי עלה על דעתו שאחרי ששמיע לה פסוקים ודברי מוסר, היא תשתכנע שהכל מאת ה' ותסכים להניח לו?!

אלא - באר רבי דן - זו היתה כוונתו של יוסף. אמרה לו אשת פוטיפר: אני אסמא את עיניך, השיב לה יוסף: וכי כח הראיה הוא שלי, שאת יכולה לעור אותי? הרי "ה' פוחד עוירים", כח הראיה הוא של הקב"ה. הוא זה שנותן לי אותו. אם כן את לא נלמדת בי, את נלמדת בו. אני מצד עצמי גוש עפר חסר משמעות, אין בי כלום! ה' נותן לי את איברי הגוף ומפיה בקה רוח חיים, הוא נותן לי קומה ועינים. את רוצה לריב איתו? תריבי...

כשאדם חס עם ההכרה הזאת, שמצד עצמו הוא כלום והכל מבורא עולם - אלו חיים אחרים לגמרי!

(רבי חזקיהו משיבוסקי שלי"א - נאה דורש)

עדיף שהוא ילמד ממני להיות טוב!

איכה אטא לבדי מרחק ומשאכם ויריכם (א.ס.)

ה' אמר נעם! מדויקוב פרש: "איכה" - זה שאתם שואלים כל היום וכל היום: "איכה?" "למה?" - עם זה אין לי בעיה. את זה "אשאל לבדי". אבל "מרחק ומשאכם ויריכם" - זה שכל היום וכל היום יש ביניכם מריבות - את זה אני לא יכול לסבול...

יש באלו שמשישי את כל כחם ומרצם בתלונות ובמריבות. על אנשים כאלו גם משה רבנו, ורעי המיכא, נושא קינה, ואינו יכול לסבול אותם לבדו. עלינו ללמוד ולדבק בדברים של אלו שמשתרחקים ממריבות, שחיים תמיד ב"עוין טובה" עם כלם, ומשירים אוירה נעימה, לא של תלונות ומענות על סביבתם.

הרבי מקופיטשניץ, שהיה תלמיד חכם גדול ומיוחד, התגורר בתל אביב. הנה גם רב אחד שהיה מזמין אותו לכל השמחות שהיה עושה - חתנות ובר מצוות, והרבי היה מגיע לכל השמחות שלו. אולם כשהיה הרבי מקופיטשניץ עושה שמחה

לא לחשש להכריז את ההכרזה הנדרשת

לא תגדור מפני איש (א, יא)

בעת שהיה ה"חפץ חיים" צ"ל עדיו צעיר לזמנים, הנה אדם אלים אחד מבני העיר את חברו. תסנה היתה בקהילה, שאם אדם מכה ח"ו את חברו, מכריזים תרם על המכה. מאחר שאותו אדם היה גברא אלאמי, וכלם חששו מפני נקמתו הרעה, לא העז איש להכריז עליו תרם.

ה"חפץ חיים", על אף שהיה, כאמור, צעיר לזמנים באותה עת, לא חת מפני אותו אדם. הוא בא אליו והזהירו, שישנה תסנה בקהילה שמי שמהך את רעהו משילם עליו תרם. למרבה הפלא, האדם האלים לא נסה לאים על ה"חפץ חיים" ולא לקצע בו, אלא לקח את הדברים אל לבו. הוא חזר בתשובה, ובא לבקש סליחה.

ה"חפץ חיים" קים "לא תגדור מפני איש", ונעשה זאת לשם שמים. כעושים לשם שמים תסביה עוזר, ואפילו לב אכן נמוג מפני יראת שמים.

*

ההלכה אומרת, שאם עושים ברית מילה לילד ממזר צריך להכריז בבית שהוא ממזר. זאת כדי שיתפרסם הדבר, וכשהילד יגדל, ידעו כלם שאסור להתחתן אתו.

בחיפה היתה אשה שלא קבלה גט מבועלה. בעת היותה אשת איש "התחתנה" עם אדם אחר, ונולד להם בן. הברית נועדה להיות ביום כפור, בבית הכנסת. כלם ידעו, שאם יכריזו שהתינוק ממזר, מול קרובה של האשה - שהיו גסי רוח ורחוקים מקיים תורה ומונות - יחוללו הללו מהומה גדולה ואדירה, שהשלכותיה ירגשו לאורך ימים. עם זאת, בשלחן ערוך כתוב להכריז.

רבי מרדכי ווינשטיין היה איש אמונם של גדולי ישראל. הוא שמע שעומדת להיחתם ברית מילה באותו בית כנסת, וצריך להכריז, אבל אף אחד לא מעז להכריז.

הוא היה אשף תפוח, שקים כל ימיו "לא תגדור מפני איש. הוא התכוון להכריז באופן גלוי, שהתינוק ממזר, אבל התסבה" שם בפיו, ברגע האחרון, הכרזה שונה במקצת:

עשו את הברית אחרי קריאת התורה, והוא אמר, "רבותי, עכשו הולכים להתחלל מוסף, וזה מוסף מיוחד, של עבודת יום הכפורים. אם היוני זוכים, היה בית המקדש קים והיו מקריבים קרבנות. כידוע, היא השיאים של עם ישראל זה הון גדול ביום הכפורים, שנכנס להקשיר קשרת בקדש ובקדשים. בתורה כתוב: 'וְכָל אֶדָם לֹא יִהְיֶה בָּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֹאֵהוּ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֹאתוֹ, וְכִפֵּר בְּעֻדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קָהָל יִשְׂרָאֵל. הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הַעֹמְדִים בַּעֲדָה, כְּשֶׁהֵיוּ שׁוֹמְעִים אֶת הַשֵּׁם הַגָּדוֹל יוֹצֵא בְּקֹדֶשׁ וּבְטָהֳרָה, הֵיוּ נִזְכָּרִים עַל פְּשָׁעֵיהֶם. אִיזוֹ הַתְּרַגְּשׁוֹת: 'רבותי, כלם מבינים שכתן גדול הוא היא השיאים, ובפרט ביום הקדוש בלשונה נכנס למקום הקדוש ביותר, לפני ויפנים. אבל תדעו לכם, שהממזר הזה, אם הוא ילמד תורה הוא יהיה חשוב יותר ממהן גדול ביום הכפורים!"

באותה הברית, שבהם גדולה היתה בה, הכריז הרב מרדכי ווינשטיין על שני דברים - על חשיבות למד תורה ועל היותו של התינוק ממזר (רבי יצחק מולדצקי שלישי"א - נאה דורש)

לאדם המאמין של בלב

איכה אטא לבדי מרחמך ומשאמך וירכמך (א, יא)

פרש רש"י: "משאמך - מלמד שהיו אפיקורסין". מדוע העבדה שהיו אפיקורסין גורמת להם להיות "משא" כבד? הענין הוא כזה: מי שפאמין - אין לו בעיות, כל דבר של עבדור.

אם הלה לבקור להם וחקל ומפא את חנות סגורה, הוא אומר: "לא נורא, זה זו לטובה".

הנהגה של האוטובוס ברח לו, ולא עצר בתחנה. עכשו הוא צריך לחכות עוד חצי שעה לאוטובוס במה. הוא אומר: "כל עקבה לטובה".

קורתה לו איזושהי תסלה? הוא לא מתעצבן, אלא אומר בנחת: "הכל משמים".

לאדם המאמין של בלב, לבו לא עמוס כעס, תסכול וקנאה.

הוא לוקח הכל בקלות, אומר תהלים, שר שירות ותשבחות, וממשיך הלאה בשמחה.

מי שלא מאמין - קשה לו מאד. לבו מלא כעס ושינה, וגם דאגות. "למה מתשכרת לא נכנסה בזמן? אוי, איזה פסק נורא!". הוא מתחיל להתעצבן, לקלל ולגדור.

תשאלו את כל התרדילונים, איך כל זה משפיע על לבו של האדם... דברתי עם קרדילוג ממחה מבית חולים "הדסה עין כרם". הוא אמר לי: "תרב, תדע שלכל מחלות הלב יש רק שלש סבות.

סבה אחת - אכל לא בריא. אנשים מכניסים לגוף שלהם הרבה סדה שומנים, וגם מזון תעשיתי בלי ויטמינים וגם המון סקרים ועוד חמרים מזיקים.

סבה שנייה - חסר תנועה. אנשים נוסעים ברכב, לא טורחים כלל ללכת ברגל, אפילו ללכת לעבר שלשה רחובות ברגל, בזמן שהחבר שלהם יושב בפקס, תמוה בדיח באותו מצב שבו עזבת אותו לפני עשרים דקות... צריך לצעד, לנוע, להפעיל את הגוף.

והסבה השלישית - דאגות ועצבים. שהם משם ממיתים את האדם. אותו קרדילוג ספר, שחוקרים ערכו סקר וגילו, שבבשר אנשים מאמינים, שמרי תורה ומצוות, האחרים של בעיות לב קטנים בהרבה מאשר אצל אנשים חסרי אמונה.

ולמה? כי אפיקורסים זה "משאמך". קשה מאד להיות כאפיקורסים, ר"ל...

אשרי מי שפאמין בבורא עולם, 'והבוטח בה' חסד יסובבנו".

(רבי בן ציון מוצפי שלישי"א - דורש ציון)

שנאת חנם היא מקור הצרות

בית שני - מפני מה חרב? מפני שנאת חנם. ימים אלו הם הזמן הראוי להתחזק בענינים של בית אדם לחברו, זה הזמן הגדול להתעלות מעל מחלוקת ופגיעות. כל אחד טוען: אני לא שונא חנם, אני שונא בגלל סבה מסוימת. פלוני עשה לי כך וכך או שהוא אינו מוצא חן בעיני. אינני שונא אותו סתם!

האמת היא, ששנאת חנם, פרושה: שנאה שאינה לפי ההלכה. אם על פי ההלכה אסור לשנא אדם פלוני, אז מי ששונא אותו שונא חנם. כלומר - גם אם יש לך באפן אישי סבה לשנאה, אך הסבה היא אינה נובעת משעמי הלכה, אסור לשנא!

לפני זמן מה התפרסם ספור וישעיהו אותו במקמה מקורות. בכתה אחת בבני ברק, שסימה את שנות הלימודים בסמינר, לא התארכה שנה בנות, וכל-כל, נובעות מחברן בית המקדש, ועל מה נראה משנה, וכעבר תוספה מסימת שלחו לרבי: יצחק קולודצקי שלישי"א בקשה שיעביר את הספור אל הקדש פנימה, לחמיו מורנו הגאון רבי חיים קניבסקי וזכור"ל.

רבי חיים אמר שכלל הנראה היתה בכתה זו פגיעה בבת מסימת, והפגיעה היא גובה את המחיר שלה.

הלכו ובדדו וחקרו - ונזכרו, אכן, היתה בת מסימת שפגעו בה. רבי חיים הורה ללכת לפנים אותה, אלא שבאשר היגיע אליה הבנות לבקש את סליחתה היא סוברה למחל. לשענתה הפגיעה היא משם פגיעה אותה, והיא לא יכולה לסלח על כך בשום אופן.

והשבתה הנחרצת הותירה את חברותיה חסרות אונים. בלית ברירה חזרו וספרו על כך לרבי חיים, והוא אמר: "אם היא אינה מוכנה לסלח - לא יעזר לכן כלום. שתסנה לפנים אותה בכל מחיר, ולומר לה, שגם אני אתפלל עליה שתמצא זוג טוב מאד לפי תרבה".

חזרו וספרו לה. כמובן, שבבקשתו של רבי חיים עזמתה את שלה, ובחבורה, שהיתה בחורה טובה, הסכימה לסלח ולהתפייס. כעבור שבוע וחצי התארכו שלש בנות מאותה פתה...

כל הצרות שלש היום, כל-כל, נובעות מחברן בית המקדש, ועל מה הגיע החרב? על שנאת חנם! כל זמן ששנאת חנם שרונה בתוכנו, אין אנו ראוים שפית המקדש יבנה, ופשוט, שבמים אלו ירכיבים אנו להתעורר באהבה ובאחווה, ולהיות באמת נושא בעל עת חברו.

יתן הקב"ה שיעוד נוכח לשמע את קול ה' הברך, במזל לציון ושלמו ימי אבליה, מלך אלסיה. בגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

(תרב חזקיהו מויסקובסקי שלישי"א - דורש טוב בין המצרים)

הוֹלֵךְ בַּתּוֹרָה

תּוֹרָה לְכָלֵם!

ונמוך יותר מהיהודי יעזות את התורה, ולא יבין אותה נכון. אבל בדיוק בשביל זה משה מתרגם את התורה לפני הכניסה לארץ לשפות הגויים, ובכך הוא מזכיר ומרומם אותם, שגם הם יוכלו ללמוד את התורה ולהבין אותה.

בפרשת השבוע נקרא, שלפני הכניסה לארץ משה רבינו מתרגם את התורה לשבעים השפות של הגויים. למה משה רבנו מתרגם את התורה לשפות של הגויים? הרי היא מיעדת לבני ישראל, והם מבינים עברית.

בזמננו, סמוך ונראה לגאולה האמתית והשלמה – הגיע הזמן ללמוד את התורה בכל הלשונות, ולכל הגויים, ובזכות זה יבוא המשיח.

התשובה היא – שמשה רבנו רוצה ללמד אותנו שבסוף, לקראת הגאולה, התורה צריכה להגיע לכל הגויים, והיא לא מיעדת להשאר לנצח רק אצל עם ישראל. כן, באמת יש חשש שהגוי, שהוא גם

על פי ליקוטי שיחות חלק כ"ד שיחה א'
פרשת דברים והספר 'המהפכה הרביעית'

שֶׁת פֶּלֶם וְהַרְבֵּה!

קִשָּׁה לְשִׁמְעַ וְקִשָּׁה לְאַבְדַּ

יש אנשים שכל דבר שהם לומדים לוקח להם הרבה זמן, אבל הם זוכרים היטב את מה שלמדו.

נראה שהם מפסידים כי הם לומדים לאט, אבל באמת הם מרויחים שהרי זוכרים היטב את למודם.

על פי פרקי אבות פרק ה' משנה י"ב

קִצּוֹר
פְּלִמְזוּתִי

ספור חסידי

רבי יעקב יצחק 'החוכה מלובלין' | ט' אב התקס"ה

”

עליו
לחפר
סמוך
לחרי וסמ
יחצא
מיס...”

"תחזר להונגריה ותגיד לאותו יהודי, שיחפר במקום אחד סמוך להר והוא ימצא שם מים". השלים חזר להונגריה ואמר ליהודי את דברי החוזה, ואכן, באותו מקום נבנה מקוה טהרה. מספר, שלאחר פטירתו של החוזה, אותו מקוה התיבש לגמרי, כאלו לא היו שם מים מעולם...

על פי נפלאות הצדיקים לתאריך לתאריך ט' אב

יהודי אחד מהונגריה שלח פתק של פדיון נפש לחוזה מלובלין. כאשר קרא החוזה מלובלין את הפתק, אמר לשלוח, שהביא את הפתק: "אותו יהודי הוא תלמיד חכם, אבל חסר לו מקוה טהרה לטבל בו". אמר השלוח לחוזה: "נכון, כי באותו מקום אין שום מים מתחת לאדמה, ואי אפשר לבנות מקוה". כאשר שמע זאת החוזה אמר:

שאלות השבוע

1. מדוע משה רבינו תרגם את התורה לשבעים שפות?
2. איזה חג יהיה הכי שמח בימות המשיח?

את התשובות, בנוסף לכתבת בה אתם גרים, יש לשלוח בהודעה למספר **053-735-6069**, או לדוא"ל של העלון. בעזרת ה', פעם בחדש תתקיים הגרלה (בכל שבוע צוברים כרטיס נוסף) על **משחק קפסא**, בין הפותרים נכונה.

המזכה מהחזט טססר: מנוחה ברכה מימון

מה עושה חתול ליד מחשב?
מחפש את העכבר...

בדיחת קרש

תקציר: הקצין מאד התרשם מהתנהגותו של ר' יוסף. לאחר כמה שנים באו ועצרו את ר' יוסף בחשד לשתוף פעולה עם המורדים הפולנים.

שָׁזָה אוֹתוֹ קָצִין שֶׁסָּעַד אֶצְלוֹ בְּאוֹתוֹ לַיִל שַׁבָּת!

"אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מִדּוּעַ עֲצָרוּ אוֹתִי", אָמַר ר' יוֹסֵף, "אֲךָ אִתָּה יָכוֹל לִהְיוֹת בְּטוֹחַ שְׂאֵנִי נָקִי מִכָּל אֲשֶׁמָּה".

"אֲכֵן, בְּרַר לִי לֵילָא כָּל סַפֵּק שְׂאֵינְךָ אֲשֶׁם", אָמַר הַמַּפְקֵד, "דַּע לָךְ שְׁזוּהִי הַזְדַּמְנוֹת בְּשִׁבְלִי לְהַחֲזִיר לָךְ אֶת חוּבִי עַל אוֹתוֹ לַיִל שַׁבָּת שְׂאֲכַלְתִּי אֶצְלָךְ, לֹא אֲשַׁכַּח זֹאת כָּל יְמֵי חַיִּי...".

וְכָךְ הִגְנָה הַשַּׁבָּת עַל ר' יוֹסֵף, בְּזָכוֹת שֶׁשָּׁמַר אוֹתָהּ בְּכַזָּאת מְסִירוֹת.

לִר' יוֹסֵף הָיָה צָפוּי עֲנֵשׁ כְּבֵד מְאֹד, מֵרֵד הוּא פֶּשַׁע חֲמוֹר מְאֹד, אֲךָ אֶחָד לֹא הֵצִילֵהּ לִפְעַל עַל מִנַּת לְהַצִּילוֹ.

ר' יוֹסֵף יָשַׁב בְּכֹלָא וְאָמַר תְּהִלִּים, בְּכוֹנָה גְדוֹלָה וּבִבְכִיּוֹת עֲצוּמוֹת.

לִפְתָּע, נִפְתְּחָה הַדֵּלֶת וּבִפְתָּח הוֹפִיעַ פְּקִיד גָּבוֹה – הַמַּפְקֵד הַכִּלְי שֶׁל כָּל בְּתֵי הַסֵּהר שֶׁבְּרַחֲבֵי רוֹסְיָה.

הַקָּצִין פָּנָה אֶל ר' יוֹסֵף בְּנִימָה יְדִידוּתִית, וּשְׁאַלּוֹ: "מָה עוֹשֶׂה כָּאֵן יְדִידִי?" ר' יוֹסֵף בִּתְחִלָּה לֹא הֵצִילֵהּ לְזוּחוֹת אֶת הָעוֹמֵד מוֹלוֹ אֲךָ לְאַחַר כָּמָה שָׁנוֹת שֶׁם לִב

סוּף!

מִסְפָּרִים נֶאֱלִימִים

353

גַּם מָה שֶׁנֶּאֱרָא רַע, בְּאֶמֶת טוֹב וְשִׁמְחָה!

כְּאִשֶּׁר תִּבּוֹא הַגָּאֻלָּה, תִּשְׁעָה בָּאֵב יִהְיֶה הַחֵג הַכִּי שִׁמְחָה בְּשָׁנָה. אֶפְלוֹ יוֹתֵר מִפּוֹרִים!

עַל פִּי רִשִּׁימוֹתָיו שֶׁל הָרֵב יִצְחָק גִּינְזְבוֹרַג וְשִׁיעוּר ג' טֵבֶת תשע"ז

מִגֵּלֶת אֵיכָה פּוֹתַחַת בְּמַלִּים "אֵיכָה יִשְׁבָּה..."

אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּגִימָטְרִיא שִׁמְחָה (353).

כָּאֵן אֲנַחְנוּ רוֹאִים דְּגָמָא לְכָלֵּל הַגְּדוֹל שֶׁמִּגְלָה לָנוּ פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה:

פרק אירה: גיהנם

**גיהנםם אומר: כי השביע נפש
שקקה ונפש רעבה מלא טוב:**

תהילים קז ט

עס

הענש הגדול ביותר, הגיהנם, הוא תקון. כדי שהנשמה תוכל להכנס לגן עדן, היא צריכה להכניס קדם לגיהנם.

גדולי החסידות הודיעו וקבעו שהגיהנם הישן כבר נשרף, והגן עדן הישן נהפך לגיהנם.

במדרש נאמר שאברהם אבינו יושב בפתח הגיהנם, מוציא משם את היהודים שמקימים את מצות ברית מילה.

גם על רבי משה ליב מסאסוב מספר, שכל ימיו עסק בפדיון שבויים. כאשר נפטר והגיע לפרום אמר שמכיון שכל חייו עסק בפדיון שבויים, גם כעת הוא רוצה לפדות יהודים מהגיהנום. ואכן זכה להוציא מהגיהנום הרבה מאד נשמות.

**יש הנוהגים לומר בכל יום את כל
'פרק שירה'.**

רבי יעקב עמדין מחדש ואומר, שכאשר אומרים פרק שירה בשבת, אומרים את כל השירות, חוץ מהשירה של הגיהנם – משום שהגיהנם שובת בשבת!

בדורנו, לאחר שהגיהנם נשרף והחלף בגן עדן, גם בשבת אפשר לומר את השירה של הגיהנם – וממילא אפשר לומר את כל פרק שירה.

על פי מבחר שיעורי התבוננות,
חלק כ"ה, שיעור לט"ו בשבט

הידעתם?

היו צדיקים שאסרו ללמד בספר הקדוש 'ראשית חכמה' ובמיוחד את החלקים שמתארים את ענש הגיהנם, מכיון שהיו אנשים שקראו בו והשתגעו מרוב פחד!

גליון 692
שנה י"ד תשפ"הסיפורי
צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורג ז"ל

סיפורי חז"ל

מעשה במוכס אחד ישראל רשע שמת, ובו ביום מת אדם גדול בעיר, ובאו כל בני העיר ויתעסקו במיטתו, וקרובי אותו מוכס הוציאו גם את מיטת המוכס אחריו, קצפו עליהם אויבים והניחו המיטה וברחו, והיה שם תלמיד אחד שישב לו עם מיטת רבו. לאחר זמן חזרו גדולי העיר לקבור את החכם ונתחלפה להם מיטתו בשל מוכס, והיה התלמיד צועק ולא הואיל, וקרובי המוכס קברו את החכם, ונצטער בה אותו תלמיד מאד, מה חטא גרם שיקבר זה בבזיון כזה, ומה זכה אותו רשע להיקבר בכבוד גדול כזה, נראה לו רבו בחלום ואמר לו: אל תצטער בוא ואראך את כבודי הגדול בגן עדן, ובוא ואראך אותו האיש בגיהנום וציר של פתח גיהנום סובב באוניו, אבל פעם אחת שמעתי בגנות תלמידי חכמים ולא מחיתי, לכן נענשתי, וזה המוכס פעם אחת הכין סעודה לשר העיר ולא בא שר העיר, וחילק את הסעודה לעניים. וזה היה שברו.

(סנהדרין מ"ד - ב' ברש"י)

פרשת השבוע

לא תגורו מפני איש (א' - י"ז)

מסופר על הרה"ק רבי שמואל סלטנ ויע"א רבה של ירושלים ת"ו, שפסק פעם בסכסוך בענייני ממון לרעת תקיף אחד, התכעס הלה וצעק, אני לא אשתוק על כך, אני אשבור את השמשות. ענהו ר' שמואל, ואתה חושב שאני אשתוק על כך? מיד נבהל הלה והסתלק, כי חשב שר' שמואל מתכוון למוסרו לשלטונות. מקורבי ר' שמואל שידעו שאין דרכו בכך, שאלוהו למה התכוון? אמר להם, התכוונתי שאם הוא ישבור את שמשותי, לא אשב בדוכן ידיים אלא אקרא ללוגג שיתקן.

כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים

(ד' - ר')

חכמתו של ילד יהודי

מסופר: פריץ אחד מפרצי הסביבה שבה גר אביו של הרה"ק רבי חיים מוואלווין ויע"א, הניח לשלושת בניו צוואה מוורה, שאת הסוסים שהותיר עבורם יחלקו באופן הבא: אחד יקבל את חציים, השני יוכה בשליש, ואילו האחרון יקבל תשיעית, ובתנאי שלא יחלקו סוס אחד לשניים. והיו הבנים במבוכה רבה מאחר שאביהם הותיר להם שבעה עשר סוסים, ולא ידעו כיצד לחלקם ביניהם לפי תנאיו. ודישבו

זמני השבת

פרשת דברים-חזון

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:00 ת"א: 7:15

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:15 ת"א: 8:17 ר"ת: 8:50

האיכר בקושי האמין למשמע אוניו. הוא סירב לבקשה כשהוא נדהם לחלוטין. כיצד יוכל לשוב לביתו בקור המקפיא בלי מעילו וכובעו? אך חבילת השטרות שבידו המושטת של רבי נפתלי קרצה לו ופיתתה אותו, ועד מהרה נסגרה גם העסקה השנייה. רבי נפתלי צעד לביתו עם שק מלא בצלים ועם פריטי לבוש חדשים בלתי רגילים.

מאוחר יותר באותו יום, הופיע איכר מחוץ לביתו של החווה. הוא היה לבוש בפרוות בסגנון האיכרים, עם כובע עצום שכיסה את מצחו ואת חלקם העליון של פניו, ועם מגפיים מכוסות בבוץ. בשפת הגויים ובנימה המאפיינת אותם, הוא קרא: "בצלילם בצלים למכירה!" המוני חסידים הגיעו מכל עבר. כולם רצו לקנות בצלים לכבוד שבת קודש. הם התקבצו סביב מוכר הבצלים וניסו לשאת ולתת אתו, אך הוא סירב להוריד מן המחיר הגבוה מאד שנקב. ואז לפתע פתאום, הכריז כי הוא מפסיק למכור באותו יום. לא עוד בצלים למכירה.

החסידים התחננו בפניו. אנחנו חייבים להביא ובכל מחיר בצלים לרבי לכבוד שבת קודש! הוא איש דגול וקדוש. אם רק תרשה לנו לקנות לו בצלים, יבואו עליך שפע ברכות. "אם הוא כל כך מיוחד כפי שאתם אומרים, אמכור לו", אמר האיכר, "אך רק אם אוכל למכור לו ישירות, פנים אל פנים". החסידים היו מזועזעים. איך יוכלו להביא בפני הרבי טיפוס גס שכזה? לאחר כמה רגעי בלבול ומבוכה, הכינו שאין להם ברירה. משלחת מיוחדת הובילה את האיכר העמוס בצלים אל ביתו של הרבי.

כשהגיעו, היה החווה עסוק בצחצוח גביע הקידוש המיוחדת שלו, כפי שעשה בכל יום שישי לפני השבת. היה זה גביע מיוחד במינו, עשוי זהב טהור, בעל גילופים עדינים המראים אתרים מפורסמים בארץ הקודש, כמו הכותל המערבי, מגדל דוד וחרוזות. שמזעות רבות סבבו את כוס הקידוש ואת תולדותיה.

יודעי דבר אמרו שה"חווה" ירש אותה מאחד מגדולי החסידות של הדור הקודם, וכל מי שזכה לברך על תכולתה ולשתות ממנה, ראה ברכה רבה בחייו. אלא שלא קל היה לזכות בחדש זה. ה"חווה" לא הרשה לאף אחד אחר להשתמש בה או אף לגעת בה. כל השבוע כולו עמדה הכוס בארון נעול עד יום שישי, ואז נהג לצחצחה עד שהבריקה ונצצה על מפת השבת הלבנה.

ליומא דהילולא של ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א (ט' מנ"א) מי שמע על מחסור גמור בבצלים

בשנה בה אירע סיפורנו, היה חורף קשה מאד, משך שבועות רבים פקדו סערות שלג ורוחות עזות את העיירה לובלין. על הדרכים נערם השלג הגובה כזה שאיש לא יכול היה ללכת כמעט לשום מקום. פירושו של דבר היה, שהאיכרים מהכפרים בסביבה לא יכלו להגיע לעיר עם תוצרתם, ואספקת המזון נידלדלה במהירות.

מוצרי יסוד של האוכל חסרו לחלוטין, וגם פירות וירקות לא היה בנמצא. עד כדי כך שלא היו בצלים למאכלי השבת המסורתיים. עובדה זו הייתה כמעט בלתי אפשרית, שכן לובלין כמו בקהילות רבות אחרות, המנה הקרויה ביידיש "איינער-מיט-ציבעל", המורכבת מתערובת של ביצים ובצל קצוצים, שנחשבה למרכיב שכמעט אי אפשר בלעדיו ביום שבת קודש. יהודי לובלין זכרו מקרים שבהם לא היה בשר או דגים, אך מי שמע על מחסור גמור בבצלים?

בבית הצדיק המפורסם, ה"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א, שררה מצוקה מיוחדת. אחרי הכל, מנהגי החסידות מייחסים חשיבות רבה לסלט פשוט זה. הם ניסו להשיג כמה בצלים בכל דרך אפשרית, אך מאמציהם עלו בתוהו. מישוה אפילו הצליח לפלס דרכו בין ערימות השלג עד חוותיהם של כמה מאיכרי הסביבה, אך גם להם לא היו בצלים.

בבוקר יום שישי, הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א, אחד מתלמידיו הגדולים של ה"חווה", קם השכם בבוקר כהרגלו, כדי לצאת לבית הכנסת של הרבי ולשפוף לבו בתפילה לבוראו. בדרכו הביתה עבר דרך כיכר השוק ושם נתקל במפתיע באיכר שהיה לו שק מלא בצלים. "הו!" אמר לעצמו רבי נפתלי, ורעיון נועז עלה במחשבתו. "זו בדיוק ההזדמנות לה חיכיתי, ברוך השם".

הוא ניגש לגוי והציע לו לקנות את השק כולו. האיכר ידע היטב את ערכה של סחורתו היקרה וציפה לעשות רווח נאה ממכירתה. לא זו העת לפשרות והנחות! הוא נקב בסכום גבוה במיוחד. להפתעתו הרבה, הסכים רבי נפתלי מיד ונתן לו את כל הכסף שדרש. אך לא היה קץ להפתעות. "אני רוצה לקנות גם את מעיל הפרווה שלך ואת כובעך", הוסיף רבי נפתלי.

חישל ונמשל

זאת התורה אדם כי ימות באהל

אמר ריש לקיש: מניין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל (ברכות ס"ג ע"ב). ובאמת תמוה: הלא כתוב "יחי יהוה" ולא שימות בהם.

ואפשר לבאר על פי משל: סוחר אחד, בעת בית פונדק גדול, היה מרוויח יפה מאנשי העיר והכפרים מסביב, היה תמיד טרוד, ולא היה לו שום פנאי לקביעת עתים לתורה, ובקושי מצא זמן להתפלל במנין, גם כאן בא מאוחר ועזב לפני שסיימו. אך השנים עוברות, והאיש מתקרב לזקנותו, בזקנו כבר נראה פה ושם שערות שיבה, הוא החל לעשות חשבון הנפש, הרי יגיע הזמן שבו יהיה מוכרח ללכת לעולם האמת, ולתת דין וחשבון מה פעל בזה העולם, את כספו הרי לא יקח אתו לשם. החליט בלבו, מהיום והלאה, כל יום אחר התפילה אלמד כמה שעות. למחרת בבוקר הלך לתפילה, אחרי התפילה התיישב ללמוד, אשתו רואה שהזמן חולף ובעלה עדיין איננו, וכאן בפונדק, מלא קונים, וקשה לה להסתדר לבד. בשעה העשירית שב בעלה, שואלת היא אותו: מה לך כי התמהמה כ"ב היום? ענה לה: הייתי עסוק. למחרת שוב, הוא התמהמה בבית המדרש, ניגשה לראות כמה הענין, ואז רואה שהוא יושב ולומד, אמרה לו: מה איתך? החנות מלאה בקונים, איני מוצאת את ידי ורגלי, ואתה יש לך זמן להתיישב ללמוד? אינני מדברת כבר על הרווחים של העסק, אבל הרי אי אפשר לגרש קונים. נענה לה בעלה: מה היית עושה אם מלאך המוות היה מגיע לקרוא לי, חלילה הגיע זמן מיתה רח"ל, ההיו עוזרים לך טענותיך שהחנות מלאה בקונים? דמי בנפשך שמתי, ומה איכפת לך, אם כעבור שנהיים אעמוד לתחיה ואעזור לך בחנות?

אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה, לעשות עצמו מת, ועל זה מוכרח להיות זמן.

(בשם החפץ חיים זיע"א)

כשהביאו החסידים את הגוי עם שק הבצלים שלו, הבין הצדיק מיד את הסיבה לכך. "כמה אתה רוצה בעד הבצלים שלך?" שאל את האיכר, "רק רגע, לא כל כך מהר", השיב האיכר בגסות והרים ידו כאילו רצה לדחות את הצעתו של הרבי. "אני קופא מקור. אני זקוק למשקה הגון כדי לחמם את גופי ואת נפשי". היה ברור שלא חשב על כוס תה דווקא. ה"חווה" הורה למשרתו לתת לאיש כוס יי"ש, ובמהרה הונחה לפני האיכר כוס משקה חריף גדושה עד שפתה. זה הכל? קרא האיכר כנעל. "רק הכוס הקטנה הזו?" תנו לו את כל הבקבוק והניחו לו לעשות כחפצו, אמר ה"חווה" והפנה את גבו. כעת נראה מוכר הבצלים כמי שנעלב עלבון עמוק. "מה! אתם חושבים שאני שתיין? צעד כבעס. "אני אראה לכם! אני אלך הביתה ולא אמכור לכם כלום!" הוא קשר את השק והיטיב את מעילו כאילו עמד לעזוב.

החסידים מיהרו לנסות להרגיעו כשהם ממלמלים בדאגה מילות פיוס. לבסוף נרגע וחייך. "אני אגיד לכם מה", הוא אמר, בהצביעו על גביע הוזהב הנוצץ שעל השולחן. "אמכור לך את הבצלים שלי אך ורק אם הרבי ימלא את הגביע הזה במשקה ויתן לי לשתות ממנו." החסידים נסוגו לאחור, המומים. איש לא העז לשתות מגביע הקידוש הזה מלבד החווה עצמו. האם איכר ערל ושתוי זה ישתה את הטיפה המרה שלו מתוך הגביע המקודש? הם הציעו לו כוסות וספלים אחרים, גדולים יותר, לחד או ביחד, אך הוא התעקש. "כמו שאמרת לי, לכם, רק מן הגביע הזה. אחרת אלך הביתה."

הם ניסו שוב להניאו מכך, אך כלום לא עזר. הוא פשוט סירב. בידים רועדות ובלב כבד מילא ה"חווה" בעצמו את הגביע היקר במשקה החריף, ובמשיכת כתפיים נואשת נתן אותו בידי האיכר. זה הרימו בידו הימנית, צמצם את עיניו וברכיכו וכוונה גדולים קרא, "ברוך אתה... שהכל נהיה בידברו." ההפתעה היתה גדולה, הדיבור נעתק מפי כולם. רק ה"חווה" הקדוש, אחרי שנעץ מבטו לרגע באיש, קלט מה התרחש. חיוך רחב התפשט על פניו. "לחיים, רבי נפתלי! אתה כל כך פיקח, מן הסתם ראוי אתה לשתות מגביע זה... לחיים!"

צין אדם לחברו

צער על נשמה יהודית

מסופר: פניו של הרה"ק רבי שמחה יוסל ה"סבא מקעלם ויע"א, (יומא ה'הילולא ח' מנ"א) והדור תמיד בימי שבת קודש בהור קדושת השבת. פעם אחת נבהלו תלמידיו לראותו בשבת כבימות החול, וזיו השבת נעלם כליל מעל פניו, כך היה כליל שבת, וכך למחרת בכל יום השבת. במוצאי שבת קודש לאחר ההבדלה, נאנח הצדיק ואמר, פרץ סמולנסקין, מהמשכילים בדור ההוא, שהיה ידוע בשנאתו העיוורת לתורה וללומדיה, מת, מי יוכל להתבונן ולהכיל צער הנשמה בבואה לעולם האמת ובעמדה לדין.

ענוותנותו של רבה של ירושלים מעשה היה, ומזכיר הכולל בשכונת "בתי מחסה" בירושלים ציווה לשמשו: "לך והזמן את גב' רוזנפלד, מכתובת זו וזו, ומסור לה שתסור למשרד, לקבל סכום כסף שהגיע עבורה ולחתום על הקבלה". נחפו השמש, התבלבל וטעה. הוא החליף את השם רוזנפלד - בווננפלד, וגמ'גברת "להרב". ירד לביתו של רבה של ירושלים הרה"ק רבי יוסף חיים וזוננפלד ויע"א, ואמר לו, כי המזכיר מבקשו שיעלה אליו. מיד הודרו הרב ועלה למשרד. משנפתחה הדלת, תמה המזכיר: "אם הרב זקוק לי, למה לא שלח לקרוא לי?" ענה רבי יוסף חיים בפשטות: "השמש

הזמין אותי אל כבודו" ולכן באתי. עד מהרה התבררה הטעות. רצה המזכיר לנוף בשמש, אך הרב מנע בעדו, באומרו כי זה עלול לקרות לכל אדם. ברכו לשלום ויצא מהמשרד. אולם לא לדירתו חזר, אלא עלה במעלה השכונה, דפק על דלתה של גב' רוזנפלד והודיעה: "מזכיר הכולל מבקש כי תכניסי אליו, הגיע בעבורך כסף".

למחול לכל יהודי

מסופר על הרה"ק רבי בן ציון אבא שאול ויע"א, שממיו לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישוה, מלבד פעם אחת שבמקרה הוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאז אומרים "הנני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו זה לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הריבונו של עולם בכבל יום.

יהודי, הוא זה שעושה עבור הוולת הרה"ק ר' אלי ראטה ויע"א היה אומר תדיר בשם הרה"ק ה"חזון איש" ויע"א, "וויפל איד איז מען, וויפל מען טוט פאר א צווישן" פירוש, איך נמדדת כמות היהדות שבכל יהודי, לפי פועל ידו ומעשיו עבור הוולת.

הילולא דצדקיא

שבת קודש ח' מנ"א

הרה"ק רבי שמחה יוסל (הסבא מקעלם) ב"ר ישראל נחומס (תרנ"ח) יום ראשון ח' מנ"א הרה"ק רבי דוד פורקנס (תלמיד הבעש"ט הק - תקל"ד) הרה"ק רבי יעקב יצחק ("החזון" מלובלין) ב"ר אברהם אליעזר הלוי (תקע"ה) הרה"ק רבי גבריאל איש הורביץ ממאגליניצא - ווארשא ב"ר דוד (מכונה בשם גבריאל המלאך - תר"ח)

יום שני ח' מנ"א

יששכר בן יעקב משבטי קה (ב"א שי"ח) רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יודיה (אברבנאל עה"ת - רס"ח) הרה"ק רבי מרדכי בנעט אב"ד ניקלסבורג ב"ר אברהם (תקפ"ט)

יום שלשי י"א מנ"א

הרה"ק רבי הלל מפארישט ב"ר מאיר (תרכ"ד) הרה"ק רבי יצחק בלאור ב"ר שלמה (תרס"ו)

יום רביעי י"ב מנ"א

הרה"ק רבי משה בער מלוביזקי מטטאלין ב"ר אהרן שותק (תר"ו) הרה"ק רבי אמרים ולמן מרגליות ממאציוב ב"ר מנחם מאניש (תרמ"ז)

יום חמישי י"ג מנ"א

הרה"ק רבי נתן נטע שפירא ב"ר שלמה (ה"מגלה עמוקות" - שצ"ג) יום שישי י"ד מנ"א הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא ב"ר אהרן (אך פרי הבואה - תרל"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מאונח הלכות

מאת הרה"ג מנחם מנחם פרידמאן
מחבר "נח אבי אורי" פרידמאן ופרידמאן על המעשים.

לימוד מקרא בלילה (א')

(א) אין לקרוא מקרא בלילה. (באר היטב א"ח סימן רל"ח ס"ק ב')
(ב) אם אומר פסוקי תנ"ך יחד עם פירוש רש"י או שאר מפרשים, אין שום חשש. (ש"ת וידו יעקב חא"ח סימן ט')
(ג) יש שהתירו לבעל קורא להכין קריאתו בלילה, אם אין לו פנאי ביום. (ש"ת בית ישראל, לנדא, סימן ל"ה)
(ד) אם אומר פסוקים לשם סגולה לדבר מסוים, אין שום חשש. (ש"ת בצל החכמה, חיד סימן מ"ד)
(ה) מותר לומר תהילים בלילה לרפואת חולה. (ש"ת וידו יעקב חא"ח סימן ט')
(ו) כלילי שבת חייבים, ויום הכיפורים, אין שום חשש. (ש"ת יוסף אומץ, סימן נ"ד)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק רבי נתן נטע שפירא ב"ר שלמה "המגלה עמוקות" ויע"א נלב"ע י"ג מנ"א תנצב"ה

פרשה
דברים - חזון

ח' אב תשפ"ה

שנה ז' | גיליון מס' 281

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשיג בקו 'בני בינה'
טל': 03-6044100-30 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: 'בני בינה' -
ארגון בני בינה לילדי בני התורה
או בטל' 055-6705847

במיוחד
ברבים ומתכנים
שלי"א

בני נא זארת

מוזיש ראה בבריה, יש משהו תבת הדאר, וזה משהו גדול.
הוא עלה לביתו לבתי אבא וסבתא. 'מענין מה זה?'
הוא נזקק, 'אמממ... הנה תבת הדאר צו גיטס אלענער
מנחם. זה לא היה הראשון, ומימלא הוא ידע מה לעשות
אתו. בדיק מה ששטע לזקדומי. הוא ארע את זה לגורם
ואת פסות מנה הוא השליך לזכ המשקה הממלד לתבות
הדאר. בדיק למכתבים פאלו ודומיהם. אלענער מנחם וזה
להיות כבר 'ערק' שנים ומעלה, ובקב הוא הצטרף לאחיו
הגדולים שזכו למחמאות בור. 'בני העליה' של משפחה
שקלה עם חק השמץ הנוצרי. היו ערן ועדן. כמעט עשר
שנים. הוא ידע שהוריו אינם טורחים כלל לדע את אחיו על
המכתבים הממזנים אליהם המבצא, גם לא צו אדם, וקוּטס
קורעים את זה. מלבד חלק מהם שסירבו לתפסתו, ולקשט
בהם את הספה.
לא הפעם זו היתה חוכרת, חוכרת גדולה ונצבנית. הוא
נעל את תא הדאר וזכר להוציא את המפתח. לא כפי שארע
לו מספר פעמים שמרב להיטות לקרא את תכנ העלונים
למיניהם [איש לו רשת לקרוא], הוא שכת את המפתח
ניצח תבת הדאר. ושבו נחמד קים מצות 'השבת אבדה'
והשיבו לביתם.

היתה זו חוכרת פעילות לימי 'בני הזמנים'. 'מצין זה
בדיק בבבילי'. הוא חשב. הוא עוד לא ידע מה יעשה
בבני הזמנים, וזהו, מופנים לו מבנית עשירה
עם פעילויות למיניהם לכל בני המשפחה. הוא
מחר להפנס לתרין. התרין במודעות הצבונות.
הקוצרות מעל דפי החוכרת. מנסדף קדימה
ואחור. מקפל קפולים בדפים שפראים לו
מעשים צבורי. לפי גילו.
'אבא' הוא קרא מיד עם שבו של אביו
המבולל. 'תרשה לי ללכת לטיל הפיזר'
של בחורי הישיבות. 'בני הזמנים?'
'איה טייל?'

'טייל לצפון. למקומות הקדושים. קנאים.
הליכה גרילת, מענית ועוד. זה אמור להיות משהו
מיוחד'.
'בדיק ראשון, מוזיש. אנו עומדים פעת בעצומם של 'משעת
המים', ימים בהם אנו מתאבלים ומצטערם על חרוב הבית
הגדול. ימים מסורים לפני משעה באב, ואם לא נזכר עד אז
לביא משיח דבוקה נבן ונאמין על החרוב הגדול. ממילא
אני חושב ששעת זה וזמן נחמים להכונן על טיילס. שנית.
אני צריך לכת יותר פרטים על טייל. מיהה המארגון, מי
ומי מהחולקים?'

'מה, כלם החולקים? מי לא?' ענן מוזיש בלחש.
'וזה מנון כל ברך ונחית שאבן, כלם משש כלם החולקים.
לא שזה משמע משהו לא מה ש'קלים' עושים. משש לא.
לנו בפרט צרכים משלנו, בהתאם להלכה וסתר החשקפה
וידע. אבל, כשפאה אומר 'כלם פנראה בודק את הדבר,
אהז?'

'לא בודק'. אבל פנראה עלם ילכו. כי עלם ראו או יראו
את המודעה, וזה נשמע משהו מענין, אז מסתבר שהדבר
רצו ללכת'.
'למה אתה חושב ש הרבה רצו ללכת. קשאל מכירים את
המארגנים ואת המשתתפים. לא עם כל אחד נמן ללכת ולא
לכל מקום?'

'פנראה. היה חשוב ש'כל ההכנסות קוּטס אז תיב להיות'.
בנראה. שזה משמע טוב. לא רנו משהו עד מהר. 'ואני'
חושב שיהיה כחוב גם שישעו למקומות הקדושים ולקבני
צדיקים'.

מוזיש: יקרי, אתה גדוש וצדיק, וחשוב לי שתשאיר קנה.
מה שתחליף אינו בסת כלל לאחר 'טייל' קנה, פן גם אם

"מדוה! מדוה!" נשמעו לפתע צעקות

יש שם מקומות הקדושים. אם אנטנו לא יודעים בברור מי
הם המארגנים וישהם יראו שמים ומקדקים בהלכה. אה,
כאמור, לא ברוב הענין לזו בזה בכלל'.
לאחר משעה באב, החליט אבא מעצמו לקבין מבנית לימי
'בני הזמנים'. הוא האציע לבניו שלאחר למוד בישיבת 'בני
הזמנים' הוא יצטרף אדם לטיילע לים.
'זנל לבנו?' קראו ברב שמחה בירדם מהאוסובוס. מצאו
חדר פנוי. מרחו משחת שוהר, נפחו בגללים לקטנים ומקרו
לים. שהיה מלא.
הוראות ברורות מי נשאר עם הקטנים והיכן, מי מתקדם עם
אבא לגלים הקטנים. לשותה והיכה.
"מדוה! מדוה!" נשמעו לפתע צעקות.

בנצ'י רק שמע את הפמל' והחליט שהוא קב על
קעבותיו. הוא יוא לחור. יד יחה לו להנדר במה שעבר עליו

לפני מספר שנים כשנצטף ממדוהו, ידו נזכרה למלא ארקה
והיה עליו לעבר טפול ארד עד להחלפתה הפלאה. היתה

זו כנראה בדרגה גבוהה. ונצטר במשחות ואבקות למיניהם
ותחבושות. וזה, זה לא בבבילי.
'בנצ'י, צוב. את תדאג. התפרסם שהמדוהות בקבר צובו את
החור לפני שבועים. כלל הנראה זה סתם איזו ששית נכחו'.
סך הכל נמחם להרציו.

בימים התקבעו להם רבים על חוף הים. במיטתם על גוש
בצבע כהה, דמוי ששית נכחו. השט לו סמול לחוף.
'בנצ'י את מדוה?' קראו פמה 'מבינים', ונחמרים שגענו

למקום שזה ששית ששית.
מפניו שאר אחד לא אור אמץ לגשת קרוב ולבדק. עם
חשש סקנה לא מתחילים.
מספר מתרחצים חששו אמר מסר ארד ובידומה. אתו יוכלו
לבדק מקרוב מה בן דריק ה'צבים' [עצם בלתי מוזהר].
אחרים נסו כחם בוריתח חול על ה'צבים' את החול

התקססמן נצטן כנס הגיע ליעדו.
'יש לי רציונו' הלא נצר צעיר.
הסובבים לא הבינו מה בדיק הרציון שלו, כשראהו רץ

לעבר למקומו ונחמרים ונחמרים. 'איה? רציונו'. ששית
לקים לברכה?'
עבר מספר דקות הוא שב וקפסת שמורים ענקית בידו.
מחול הקפסא התפתחה נצצו מאות רבות של משמעות בנות

אשרה או תמשש שקלים. אף ספס כמולה השוה פמה אלפי
שקלים. 'מה מתקדו של אוצר? קורו לא פאר? לא הבינו.

מה זה?' לא הסתירו את פליקתם.
'אה, זה משרת שלי. מהחשד האחרון. אני עובד כאן
בבסיס הסמוך. ואת המשכורת המוכר משלים לי במטבעות.

איתן מסבעות של עשרה שקלים או חמשה, שקונים בהן
ארטיק, או תחנה קרה. הוא מפרוץ תרבה על כל ארטיק
ופחית מתנה. אני עודו לו, וזה המפסדת'.
'נחמד מאוד. ומה כל זה עושה כאן, על שפת הים?' עזין
לא הבינו.

'הנה, תכין תראו ותכינו הכלי'. הוא סיס בארשת תשיבות.
'איפה המדוה?' הוא שאל. 'תכין תראו אם זה סתם שקית
או זה איזה יצור חי'.

הוא חפן בידו מספר מטבעות, והחל משליך אותן לעבר
'הצילו' או 'ה'מדוה'. אחת ועוד אחת. כלל הנראה 'צלף'
גדול הוא לא היה. כי הוא החטיא את המפסדת. אך הוא לא

ישר. הוא חפן צורף נוסף ונשוי מחל וזרק.
אנשים החלו לצעק לעברו: "ספס! מה אתה עושה? אם אין
לך מה לעשות עם המטבעות, חזר לנו אותם".

והוא לא שעה אליהם. 'הנה, פנצתינו הוא צדל. היה נראה
איזושהי תוזה, 'זה מדוה! תראו. היא זזה' מטבע נוסף
של עשרה שקלים עשה את דברו למדוה. פעת ארץ כלם
שאבו זו מדוה. היא התקפלה לה לוורעות רבות קראו
משפלות הימנה. היא נסתה לזו מהקסום בו הקטר
עלה מטבעות בדם.

'צדקת! אבל פמה עלה לה העסק? האז?'
'תכין תראו'.

כעת, כשהמדוה הקלה לה, נכנס אותו מוכר
לחפש אחר מטבעותיו ולאספם. הוא תר הנה
ומנה, אך העלה חרס גדול. הוא לא מצא.
'הנה, מצאתי! מטבע אחד. אבל עלה של
חמשה שקלים עלה בידו.

כלם ידעו שהוא זנך תרבה יותר. מי יודע
פמה מאות שקלים, ואולי אספו אלף שקל.
בן אדם זה גבוה על ששיות. עמל רב של
חוש בשמש ולקוחת, ששיות של עבודתו
בבסיס הסמוך. הוא זנך לטמיון. בבבילי
מה? בשביל ששיות. לנלות אם זו מדוה או
לא. שגענו קזה לא ראו זה וזה רב.

'זה יסו' של ים', אמרו מספר ילדים ששלמדו 'אלו מציאות'
ונסו את מלכם. אולי יקראו את פמה ששיות בקבר.
'אית' את מה שנטחנו ראינו. מוזיש נכחו: 'מה אתה אומר
על זה?'

'פשוט טושה מספלי. הבן אדם פנראה לא נורמל' וסליחה
על הבסטי. טורח מלחלו לאבד בידים השקעה עצומה.
'נכון מאוד'. חם כבר חוד בדרגה מבנית. ששיות בחול לעבר
ההאוסובוס. מעריע עוד חרצני חול עשיון נדבקים אליהם.

'וידע אתה מוזיש', פנה אליה אבא. 'ששיתם נדבקים כמו
אותו מוכר בבסיס. פן, יפנו' שלם הם השקיעו בלמוד
המתנה. הם נכשו אורחות קדושים. עשיות דפי הנראה, ושי'
ותוספות. משניות ונחלות. ששיות כנצח ונצח. יראת שמים.
ואת כל האוצר הזה הם ממדנים בידים. בבני הזמנים' אחד.
הם מטיילים במקומות שאל אמורים ללכל. הם החולקים עם
פאלו ששיותם לזיוק להם רוחני. חסר בשמירת העצנים:
בדריקיה הקבועה בקביעת עתים גם בבני הזמנים. על אילו
הרי הם מנסים להוציא את הקור. ששיות בעמל ונע רב, על
סתרית הקשט. בקדשה ונכחיה. וליק איתו לאינו 'מדוה'
איתו לא ששית נכחו. האם לזכר זה שוה? האם זה שוה ממה
שראינו?'

'מוזיש תכין היטב אל מה ירדונו רבני אביו.
בנצ'י' הוא פנה לאחיו. 'אתה לא תיחיד'
'לא בכחתי. מה אני לא תיחיד?'

'אתה לא תיחיד ששלמדו להנהיג מלחמתקרב למקום סקנה,
לדע ואדם. ממדוה. גם אני למדתי זאת. ונאפו אחר'.
'זה דע איהו רעל מסכן יותר'. 'הוסיף אלענער מנחם.

**דברי
בינה**

פרפראות וחידושים
בפרשת השבוע
לשולחן השבת

מַעֲשֵׂה
לְפָרֶשֶׁה

ואז הוא הפשיל שילתו וגמנו להם שלום בחבה מקפת. נשקשקש להצניח לו זמן פסק סרב
לשקל באחריו **ז' מנימו לא נשל פסק**, אך פאשר היתה שעתו צוחקה ביותר.
הפסקים לקביו תהנתו, ואמר: "מה שלא קראתים בבני כבוד, מנימו בקב צוי חפשה
נא 'שקיי' בעלי הדין ונודמים לקביו ציינ'קו חפשים. ונא חפשה אל הבסיס
המביתים למדתי מהנתן **ז' חפשה**, וגם הלא לחבמים, חרב פנים במשפט 'לא סוב' (ועליל לו)
התקשה הקב' שלי' וז' אסור מפרש' ונא חפשים (ז' א' לא מביו פנים במשפט" אלא
התקשה ושאסור הוא **התשות** הדין. אך חבמים' נאסות בחופת שלא לחסכל' מביו קל
ועשה".

הַסֵּפֶר שִׁילּוֹה אֶתְכֶם בְּבֵין הַזְּמַנִּים
סִדְרַת הַסְּפָרִים 'מִי יַעֲלֶה' - 3 בְּרָכִים מִפְּאָרִים

תנוש, תעצ'ם, תעש'ר, תחול, תעטר'ר
 לחמלה
 ת-1500
 תחונות
 תעטר'ר, תעש'ר, תעצ'ם, תחול, תעטר'ר

99 צה ראשית ובירור על מוקדי מכירה
נוספים. כול' 055-670-5847

להפצה ראשית ובירור על מוקדי מכירה
נוספים. כחול' 055-670-5847

מוסף לזמנים דברים תלמוד

עונג שבת

העלון שמחבר אותנו אל שולחן השבת

"שולחן שבת - העלון בשפה שילדים אוהבים! חידות, סיפורים, הלכות, דיונים, מסרים חשובים מעולמם של ילדים - בדיוק המסרים שרציתם ללמד אותם! הכל בלי שההורים צריכים להסביר, ובלי צורך בהכנה מראש! קריאה מהנה ושבת מלאת חוויה רוחנית!"

מילתא דחידודא

א) בפרשתנו אני נושא נאום ארוך ומיוחד.

ומזכיר לעם את כל הדרך.

ברמז מוכיח, מתוך אהבה,

כדי שיקנסו לארץ הטובה.

ב) במדבר הלכנו, דרך ארצה וקשה,

על חטא המרגלים, באה גזרה ותוכחה.

כמה שנות הענש עברו עד בוא השמחה?

הפסוק בפרשה יתן לכם את התשובה הנכונה!

(תשובות בסוף העלון)

(מבוסס על פ' תורת אביגדור" להגה"צ ר' אביגדור מילר זצ"ל)

משקפיים של זהב או משקפיים של בוץ?

שבת שלום ילדים יקרים! בפרשתנו, פרשת דברים, משה רבנו מזכיר לבני ישראל את חטא המרגלים, ואומר להם כך: "וּתְרַגְּנוּ בְּאֵהָלֵיכֶם וּתֹאמְרוּ בְּשָׂנְאֵת ה' אוֹתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם..." (דברים א, כז).

איזו מילה נוראה - "וּתְרַגְּנוּ"! אתם יודעים ילדים, מה זה להיות "נִרְגָּז"?

להיות נרגז זה כמו להרכיב על העיניים משקפיים מיוחדים. אבל אלו לא משקפיים רגילים, אלו "משקפיים של בוץ". כל דבר שמסתכלים דרכם, אפילו הדבר הכי יפה והכי זוהר בעולם, נראה פתאום מלוכלך, אפור ועצוב.

האדם הנרגז קם בבוקר, והשמש זורחת בחוץ. במקום לשמוח ולהגיד "מודה אני לפניך ה'", הוא אומר: "אוף, השמש מסנוורת מדיו!". אם יורד גשם של ברכה, הוא מתלונן: "אוי, עכשיו הכול רטוב ובוצי!". אם אמא מכינה לו ארוחת צהריים טעימה, הוא ימצא את הירק שהוא פחות אוהב ויתלונן עליו, במקום להודות על כל האוכל הנפלא. הנרגז תמיד, אבל תמיד, יחפש את הנקודה השחורה הקטנה, גם אם היא נמצאת בתוך ציור ענק ויפהפה שכולו אור וצבע.

זו מידה רעה מאוד, ילדים, כי היא בעצם ההיפך הגמור ממה שהקדוש ברוך הוא רוצה מאיתנו. הקב"ה ברא עולם מלא בטוב, בצבעים, בטעמים ובריחות. הוא נתן לנו אבא ואמא אוהבים, נתן לנו את התורה הקדושה שהיא מתוקה מדבש, נתן לנו שבת קודש, חברים, אוכל טעים, מיטה לישון בה, ובגד ללבוש. הוא ממלא אותנו במתנות בכל רגע ורגע! ומה הוא

מבקש בתמורה? רק דבר אחד קטן: להכיר לו טובה. לראות את כל הטוב הזה ולשמוח בו! להרכיב "משקפיים של זהב", שגורמים לכל דבר להיראות אפילו יותר יפה ומואר.

הכרת הטוב היא הבסיס לכל יהדותנו. יהודי הוא מלשון "הודיה". התפקיד שלנו בעולם הוא לראות את הטוב ולומר "תודה רבה!" - קודם כל לקב"ה, ואחר כך גם להורים, למלמדים, לחברים, ולכל מי שעוזר לנו. כשאנחנו מתלוננים, אנחנו בעצם עוצמים חזק את העיניים כדי לא לראות את כל הטוב, וזה מעציב מאוד את בורא עולם.

סיפור קטן על גדי ויוסי והעוגה של סבתא:

גדי ויוסי הם שני אחים חמודים. ביום שישי אחר הצהריים, הגיעה סבתא שלהם לביקור והביאה איתה עוגת שוקולד ענקית, עם קרם וסוכריות צבעוניות, כולה ריח מתוק של לב חם ואוהב.

אמא חתכה שתי חתיכות גדולות ונתנה לילדים.

יוסי לקח את הצלחת, עיניו נצצו משמחה. "וואו! סבתא, תודה רבה! זו העוגה הכי יפה שראיתי בחיים שלי! את הסבתא הכי טובה בעולם!". הוא לקח חתיכה, ועצם את העיניים בנחת. "מממ... זה טעים כמו בגן עדן".

גדי, לעומת זאת, לקח את הצלחת שלו וכיווץ את המצח. הוא הסתכל על העוגה מכל הכיוונים, כאילו הוא מחפש משהו. "אלוף", הוא אמר בקול בכיני, "החתיכה שלי קצת עקומה בצד. וגם... למה יש יותר סוכריות ירוקות מאדומות? אני לא אוהב ירוקות. ובכלל, פעם שעברה העוגה של סבתא הייתה עם קצפת, זה היה יותר טעים".

סבתא שמעה את גדי, והחיוך הגדול שהיה לה על הפנים קצת נעלם. היא הרגישה צביטה קטנה בלב. היא כל כך טרחה, אפתה באהבה במיוחד בשביל הנכדים שלה, וגדי רק מוצא דברים רעים להתלונן עליהם. יוסי, לעומת זאת, המשיך לחייך ולשמוח, והודה לסבתא ברגש של הכרת טובה גדול.

מאוחר יותר, כשיוסי וגדי רצו לשחק עם חברים בחוץ, כל החברים רצו לשחק עם יוסי. הוא תמיד היה שמח, תמיד ידע להגיד מילה טובה, ותמיד היה כיף להיות לידי. גדי עמד בצד, קצת לבד ועצוב. הוא לא הבין למה כולם מתרחקים ממנו.

זה בדיוק מה שלימד אותנו שלמה המלך החכם מכל אדם: "וְיִנְרְגַן מִפְּרִיד אֱלֹוף" (משלי טז, כח). "אלוף" הכונה חבר טוב. כשאדם הוא נרגן ומתלונן, הוא "מפריד" ומבריח ממנו את החברים הכי טובים שלו. אף אחד לא רוצה להיות ליד מישהו שתמיד רואה רק את הרע. ובסוף, ילדים, הנרגן מבריח מעצמו את הדבר הכי טוב והכי חשוב שיש לנו - את הקדוש ברוך הוא.

אז מה אנחנו לומדים מזה, ילדים יקרים?

אנחנו רוצים להיות כמו יוסי. אנחנו רוצים להיות ילדים של שמחה, ילדים של הודיה. ילדים שהלב שלהם מלא באור, לא בחושך.

בואו נקבל על עצמנו, בעזרת ה', להיות "רואי טוב". בכל יום נחפש דברים טובים שקורים לנו, ונגיד עליהם תודה.

קמנו בבוקר? תודה לך ה'! יש אוכל על השולחן? תודה אמא, תודה אבא, ותודה לך ה'! המלמד לימד אותנו עוד דף גמרא או עוד משנה? איזו זכות! תודה רבה!

ככל שנתרגל לראות את הטוב, כך נהיה שמחים יותר, אהובים יותר על הבריות, והכי חשוב - אהובים יותר על הקב"ה. נזרוק את "משקפי הבוץ" לפח, ונרכיב בשמחה את "משקפי הזהב", ונראה כמה העולם שה' נתן לנו הוא באמת טוב ויפה. כך נזכה לקבל פני שכניה, מתוך שמחה והכרת הטוב, ולגאולה השלמה, במהרה בימינו אמן.

ספר יהושע - המשך. (פרקים י"ד - י"ז)

ילדים יקרים ואהובים!

אני שמח כל כך לשוב ולספר לכם את המשך סיפורו המופלא של עמנו, מתוך ספר יהושע. בפעמים הקודמות, ליווינו את בני ישראל בניסים הגדולים של כיבוש יריחו והניצחונות והניסים המופלאים שה' עשה להם. כעת, לאחר שנים רבות של מסירות נפש, רוב המלחמות הגדולות הסתיימו. הארץ הקדושה כמעט כולה בידינו, והגיע הזמן המרגש לחלק אותה לשבטים, למשפחות, כדי שכל אחד יקבל את חלקת האדמה שהבטיח לו הקדוש ברוך הוא.

יהושע בן נון, מנהיגנו הצדיק, כבר איש זקן, "כָּא בְּיָמִים", כפי שאומר הפסוק. שערותיו לבנות, ועל פניו חרוטים קמטים של חכמה ויראת שמיים. אבל אל תחשבו לרגע שהוא נח! כל חייו היו קודש לה', ועכשיו עמדה בפניו המשימה הקדושה והחשובה ביותר: להנחיל לכל שבט ושבט את נחלתו בארץ ישראל, הארץ אשר ה' נשבע לאבותינו.

וכאן, ילדים, מתחיל סיפור מרגש במיוחד, סיפור על אמונה טהורה, על הכרת הטוב, ועל איך שה' יתברך זוכר כל הבטחה ומשלם שכר טוב למי שהולך בדרכיו בלב שלם.

כלב בן יפונה מבקש את נחלתו (יהושע פרק י"ד)

יום אחד, ניגשו אל יהושע בגלגל נציגים חשובים משבט יהודה. ומי הולך בראשם? לא אחר מאשר כלב בן יפונה. אתם זוכרים אותו, נכון? כלב היה אחד משני המרגלים הצדיקים, יחד עם יהושע בעצמו, שלא פחדו מהענקים שראו בארץ, ואמרו בביטחון גמור בה': "עַלֶּה נַעֲלֶה וְנִרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ!".

כלב עומד לפני יהושע, חברו משכב היםים. הוא כבר בן שמונים וחמש שנים, אבל עיניו עדיין בורקות באש של אמונה. הוא לא בא בגאווה, חלילה, אלא בענווה גדולה, והוא מזכיר ליהושע את מה שהיה לפני ארבעים וחמש שנים, במדבר.

הוא אומר כך: "אֲתָה יָדַעְתָּ אֶת הַדֶּבֶר אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים... כְּקִדְשׁ בְּרַנֵּעַ". הוא מזכיר איך משה רבנו שלח אותם לרגל את הארץ, ואיך כל שאר המרגלים הוציאו את דיבת הארץ רעה והפחידו את העם. אבל הוא, כלב, "מִלֵּאתִי אֶחָרִי ה' אֱלֹהֵי" - הלכתי אחרי ה' בלב שלם, בלי שום ספקות, בלי פניות, רק עם אמונה טהורה.

ומה הבטיח לו משה רבנו באותו יום? "אִם לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרַכָה רָגְלְךָ בָּהּ לֶךְ תַּחֲתֶיךָ וּלְבָנֶיךָ עַד עוֹלָם, כִּי מִלֵּאתִי אֶחָרִי ה' אֱלֹהֵי".

חישבו על זה, ילדים! במשך ארבעים וחמש שנים ארוכות, כלב בן יפונה שמר את ההבטחה הזו בליבו. הוא חיכה בסבלנות, בענווה, מתוך ביטחון מוחלט שה' יקיים את דברו. זוהי דוגמה נפלאה למידת הביטחון. הוא לא דאג, הוא לא התלונן, הוא פשוט ידע שהבטחה של ה' תתקיים בזמן הנכון.

ועכשיו, אחרי כל השנים, הוא אומר ליהושע: "וְעַתָּה הִנֵּה הָיִיָּה ה' אוֹתִי... וְהָ אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה... וְעַתָּה הִנֵּה אֲנִכִּי הַיּוֹם בֵּן חָמֵשׁ וְשָׁמָנִים שָׁנָה". הוא מלא הכרת הטוב לה' שנתן לו חיים ואריכות ימים. ואז הוא מבקש: "עַתָּה תִּנֵּן לִי אֶת הָהָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' בְּיוֹם הַהוּא".

ואיזה הר הוא מבקש? את חברון! המקום שבו גרו הענקים הגדולים והמפחידים ביותר! אבל כלב לא חושש. הוא לא סומך על כוחו שלו, אלא על עזרת ה'. שימו לב למילים העדינות והצנועות שלו: "אולי ה' אוֹתִי, וְהוֹרֵשְׁתִּים, כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר ה'". הוא לא אומר "אני אנצח אותם!", אלא "אולי ה' יהיה איתי". זוהי ענווה אמיתית! הוא יודע שהכל תלוי בסייעתא דשמיא, בעזרה מן השמיים.

יהושע, ששומע את דברי האמונה הטהורים הללו, מתמלא שמחה. הוא מברך את כלב חברו, ומעניק לו את חברון לנחלה. ואז הפסוק מסיים: "וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה".

חלוקת הארץ בגורל - יד ה' בכל פרט (יהושע פרקים ט"ו ט"ז)

אחרי הסיפור המרגש של כלב, התחילה המלאכה הגדולה של חלוקת הארץ לשאר השבטים. ואיך עשו זאת, כדי שלא יהיו מריבות וויכוחים, חלילה? יהושע, יחד עם אלעזר הכהן הגדול וראשי השבטים, השתמשו ב"גורל".

אבל, ילדים, אל תחשבו שזה היה סתם משחק מזל. הגורל היה תהליך קדוש וניסי! הגמרא מסבירה לנו איך זה עבד: היו שתי קלפיות. באחת היו פתקים עם שמות השבטים, ובשנייה פתקים עם תיאור של חלקי הארץ השונים. אלעזר הכהן הגדול, לבוש בבגדי הכהונה המיוחדים שלו ועם החושן על ליבו, היה מכניס את ידיו לשתי הקלפיות. ומה היה קורה אז? בדרך נס! הייתה יוצאת בת קול מהשמיים ומכריזה: "אני, ה', העליתי את הגורל של שבט פלוני על נחלה פלונית!". האותיות על אבני החושן היו מאירות ומצטרפות לשם השבט ולשם הנחלה, כדי שכולם יראו בחוש שהחלוקה היא מאת ה' יתברך.

זה מלמד אותנו יסוד עצום, ילדים: ההשגחה הפרטית של הקדוש ברוך הוא. ה' לא רק ברא את העולם, הוא מנהל אותו בכל רגע ורגע, ודואג לכל פרט קטן. הוא קבע בדיוק איזו נחלה מתאימה לאיזה שבט, לפי השורש הרוחני שלו והתפקיד המיוחד שלו בעם ישראל. בזכות הגורל הניסי, כולם קיבלו את חלקם בשמחה ובאהבה, מתוך הבנה שזוהי מתנה ישירה מיד ה'.

בתוך סיפורי החלוקה, יש עוד סיפור קטן ומעניין, שמלמד אותנו על אהבת ארץ ישראל ועל כמה חשוב לדעת את התורה. כשהגיע תורו של שבט מנשה לקבל את נחלתו, ניגשו אל יהושע ואלעזר הכהן חמש נשים צדקניות - בנותיו של איש בשם צלפחד. אתן זוכרים, כבר שמענו עליהן בימי משה רבנו. אביהן נפטר במדבר ולא היו לו בנים. לפי המנהג הרגיל, רק בנים יורשים. אבל הכנות הללו, מרוב אהבתן לארץ ישראל, לא רצו ששם משפחתן יימחק וישלל יהיה להן חלק בארץ הקודש. הן ניגשו בענווה ובדרך ארץ, וביקשו: "ה' צוה את משה לתת לנו נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֶחָיו". הן לא לריב. הן באו עם טענה מהתורה! הן למדו היטב את ההלכה שה' לימד את משה במיוחד עבורן. יהושע מיד נתן להן נחלה, כפי שציווה ה'. הסיפור הזה מראה לנו כמה גדול כוחה של תורה וכמה חשוב ללמוד אותה. בזכות ידיעת התורה והאהבה שהתורה שלהן לארץ, הן זכו לקבל חלק ונחלה, ושמן נזכר לטובה לדורי דורות.

שו"ע אורח חיים (לבי אשכנז ולבני ספרד)

הלכות תשעה באב שחל במוצאי שבת

שבת שלום ילדים יקרים! השנה, תשעה באב מתחיל ממש בסוף השבת. זהו מצב מיוחד, ולכן יש לנו כמה כללים חשובים שאנחנו צריכים לדעת. בואו נלמד אותם יחד, כדי שנדע איך להתנהג כמו שצריך לכבוד השבת וגם לכבוד צום תשעה באב.

1. מתי מפסיקים לאכול? סעודה שלישית מוקדמת

ההלכה: בשבת רגילה, אפשר לאכול סעודה שלישית ולהמשיך אותה גם כשהשמש כבר שוקעת ומתחיל להחשיך. אבל בשבת הזאת, שהיא לפני תשעה באב, אנחנו צריכים לסיים את כל האכילה והשתיה שלנו לפני שהשמש שוקעת לגמרי. לכן, נקבע את הסעודה השלישית לשעה מוקדמת יותר מהרגיל, כדי שנסיים לסיים הכל בזמן.

2. סידור הבית אחרי הסעודה

ההלכה: אחרי שסיימנו לאכול, אסור לנו להתחיל לנקות ולסדר את השולחן והבית לקראת יום ראשון (תשעה באב). למה? כי עדיין שבת קודש, ובשבת אסור להכין דברים מראש ליום חול. מה כן מותר? אם נשארו חלות או עוף על השולחן, מותר להכניס אותם למקרר כדי שלא יתקלקלו. אנחנו רק שומרים על האוכל, לא מכינים שום דבר חדש. את סידור השולחן וניקוי הכלים נעשה רק אחרי שהשבת תצא לגמרי.

3. החלפת בגדים ועללים

ההלכה: אנחנו נשארים עם בגדי השבת היפים שלנו ועם נעלי העור הרגילות של שבת, גם אחרי שהשמש שוקעת. אנחנו לא ממחרים להחליף לבגדי חול ולנעלי תשעה באב. רק אחרי שיוצאת השבת (בזמן שכתוב בלוח השנה), אומרים בפה: "ברוך המבדיל בין קודש לחול". רק אחרי שאמרנו את המשפט הזה שבו הוצאנו את השבת, מותר לנו להחליף את בגדי השבת לבגדי חול פשוטים, ולנעול נעליים שמותר לנעול בתשעה באב (כמו נעלי בד, קרוקס או נעלי גומי).

4. הבדלה - איך ומתי?

ההלכה: בלילה הזה, ליל תשעה באב, אנחנו עושים הבדלה קצת שונה.

* נר: מברכים על הנר. אחרי שאומרים "ברוך המבדיל בין קודש לחול", אמא יכולה להדליק נר הבדלה ולברך "בורא מאורי האש" (אנחנו ח"מ ב מז ב אור"צ ח"ב כב ז), והילדים גם יסתכלו על האור שעל הציפורניים ויצאו ידי חובה בברכה שהאמא מברכת.

* בשמים ויין: בלילה הזה לא מריחים בשמים ולא מברכים על כוס יין. את ההבדלה המלאה על היין נעשה רק בסוף הצום, ביום ראשון בערב. וללא בשמים.

דוגמה מעשית: אחרי שמשפחת כהן החליפה בגדים, אבא הלך לבית הכנסת לתפילת ערבית ולקריאת מגילת איכה. בבית, אמא אספה את הילדים, הדליקה את נר הבדלה היפה, בירכה "בורא מאורי האש", והם הסתכלו יחד על הלהבה המרצדת. אחר כך הם ישבו יחד על הרצפה והתחילו לקרוא סיפורים על חורבן בית המקדש.

5. מי צריך לצום ומי פטור?

ההלכה: כל המבוגרים והנערים צמים בתשעה באב (ויש נוהגים שגם ילדים מעל גיל 9 מתענים קצת). אבל הקב"ה רוצה שנשמור על הבריאות שלנו. לכן, מי שחולה, אפילו אם זו לא מחלה מסוכנת, הוא ישאל רב האם חייב או פטור מהצום.

6. סוף הצום

ההלכה: הצום מסתיים ביום ראשון בערב. אבל רגע, עוד לא רצים לאכול! קודם כל, אבא צריך לעשות את ההבדלה על היין ש"דילגנו" עליה אתמול. מי שצמא, מותר לו לשתות מים מיד כשהצום יוצא, עוד לפני ההבדלה. אחרי שאבא יבדיל, כל המשפחה תוכל לאכול ולשתות כרגיל.

7. לאחר הצום - יום שאחרי תשעה באב

למה אנחנו ממשיכים במנהגי אבלות גם אחרי שהצום נגמר?

הגמרא מספרת לנו שהיכל ה' בבית המקדש, שהוצת על ידי הרשעים בתשעה באב, המשיך לבעור ולעלות באש במשך כל היום העשירי באב. לכן, כדי להראות את צערנו הגדול על חורבן הבית, אנחנו ממשיכים לשמור על כמה ממנהג האבלות גם ביום זה, עד שאנחנו בטוחים שהאש כבתה לגמרי.

אכילת בשר ושתיית יין

ההלכה: גם אחרי שהצום נגמר, אנחנו עדיין לא אוכלים בשר (כמו עוף, קציצות בשר) ולא שותים יין או מיץ ענבים.

* **מתי כן מותר?** רובנו נוהגים שלא לאכול בשר ולשתות יין עד **חצות היום** (שעת הצהריים המדויקת לפי השעון) של יום עשירי באב. (מנהג האשכנזים).

* אבל, בני ספרד נוהגים להחמיר יותר, על פי פסק ה"שולחן ערוך", ומחכים עם בשר ויין עד **סוף היום כולו** (סי' תקנח).

רחצה, תספורת וכיבוס

ההלכה: כמו עם בשר ויין, אנחנו נמנעים מדברים של תענוג וניקיון. לכן, אנחנו לא מסתפרים, לא מתגלחים ולא מכבסים בגדים. גם רחצה במים לתענוג אסורה.

* **מתי כן מותר?** גם כאן יש שני מנהגים עיקריים:

* **לפי מנהג בני אשכנז:** מחכים עד **חצות היום** של י' באב, ואז מותר להתרחץ, להסתפר ולכבס.

* **לפי פסק השולחן ערוך (שזה המקור העיקרי לבני ספרד):** דברים אלו מותרים **מיד במוצאי הצום**. כלומר, מיד כשנגמר תשעה באב, בן ספרד יכול להתרחץ במים חמים ולכבס. (סי' תקנ"א, אור לציון, אך כתב שיש מבני ספרד הנוהגים להחמיר ולא להתרחץ או לכבס עד סוף יום עשירי באב, כדי להרבות בצער על החורבן).

* **צורך גדול:** אם אדם חוזר מדרך ארוכה והוא מלוכלך מאוד, או שיש צורך גדול אחר, אפשר להקל ולהתרחץ גב בלילה של מוצאי הצום (ליל י').

יהי רצון שנזכה כולנו עוד השנה לחגוג את תשעה באב בבית המקדש השלישי, בשמחה ובששון, אמן.

(סיפור אמיתי, מתוך גליון 'השנחה פרטית')

כְּחָא דְשְׁתִּיקוּתָא

(כוחה של השתיקה)

ההוא גְּבָרָא, אֲבָרָה בֶּן תוֹרָה הָהוּא, דְּהָהוּ יָתִיב וְעָסִיק בְּאַוּרִייתָא יָמָא וְלִילָא.
(מעשה באדם אחד, אברה בן תורה היה, שהיה יושב ועוסק בתורה יומם ולילה).

קָדָם יוֹמָא טָבָא דְפִסְחָא, דְּחִיק לֵיהּ מְמוֹנָא טוֹבָא, וְעֲצָבוּתָא נְחָתָה עָלָיו.
(לפני חג הפסח, היה דחוק לו הממון מאוד, ועצבות ירדה עליו).

אמר בלביה: איזיל לקרנא דקפה דבבי מדרשא, ואבצי הלואה מחד חבריא.
(אמר בליבו: אלך לפינת הקפה שבבית המדרש, ואבקש הלואה מאחד החברים).

אדחקי והכי דקאי תמן, אתא חבריה בבחילותא רבתא, למעבד ליה כסא דחמימי.
(בעודו עומד שם, בא חברו בבחילות גדולה, להכין לעצמו כוס שתיה חמה).

מן פזיוניה, לא זהיר נפשיה, ושפכיה לכל האי קפה רתיחא על ציציתיה חדתא ונקירתא דהאי אברך דבצי
הלואה.

(מרוב פזיונותו, לא נזהר בעצמו, ושפך את כל הקפה הרוחת על ציציתו החדשה והיקרה של האברך שהוצרך
הלואה).

אתכתמא כלא, וחשך עלוי עלמיה. צערא סגי הוה בלביה על היוקא דממונא.
(התלכלכה כולה, וחשך עליו עולמו. צער גדול היה בליבו על הנזק הכספי).

ההוא אברך דשפה, אכסיף טובא, ואמר ליה: מחל לי, אשלם לך כל דמי הוקא!
(האברך ששפך, התבייש מאוד, ואמר לו: מחל לי, אשלם לך את כל דמי הנזק שלך!).

והאי אברך צדיקא, חזי בצערא דחבריה, ואף על גב דכעסא הוה ביה, כבש את יצריה.
(ואותו צדיק, ראה בצערו של חברו, ואף על פי שהיה בו כעס, כבש את יצרו).

בלם פומיה, ואמר ליה בניחוחא: לא אתעביד מידי, אנא אסתדר. לא תדאג כלל.
(בלם את פיו, ואמר לו בנחת: לא קרה שום דבר, אני אסתדר. אל תדאג כלל).

נטל ציציתיה, שטפא במיא ככל דאפשר, ותב לגירסתיה בשלוח, כאילו לא ארע מידי.
(נטל את ציציתו, שטף אותה במים ככל האפשר, וחזר ללימודו בשלווה, כאילו לא קרה דבר).

לא עברא שעתא קלילא, והנה אתא לגביה חד מעתירי דכולא.
(לא עברה שעה קלה, והנה בא אליו אחד מעשירי הכולל).

פשט ידיה, ויהב ליה מעטפה, ובגוה חמש מאה זוזי, ואמר ליה:
(פשט את ידו, ונתן לו מעטפה, ובתוכה חמש מאות שקלים, ואמר לו:)

"חזיתי לך דאנת יתיב ועמל בתורה בהתמדה רבא. הא לך להוצאות דיומא טבא."
(ראיתי אותך שאתה יושב ועמל בתורה בהתמדה גדולה. הנה לך להוצאות החג").

אתמלא לביה חדוה וחדאָה להקדוש ברוך הוא, דחזי לכל עובדיהו דבני אינשי.
(נתמלא ליבו שמחה והודאה לקדוש ברוך הוא, שרואה את כל מעשיהם של בני האדם).

מוסר השכל לילדי חמד:

מכאן נלמד, יקירי, איזה כוח עצום יש לאדם שבולם את פיו בשעת מריבה.

כאשר מישוה פוגע בו, או גורם לו נזק, והיצר הרע בוער בו לכעוס ולצעוק - זהו רגע של ניסיון גדול. אם באותה
שעה אתה מתגבר כמו גיבור, מוותר על הכבוד שלך ועל הכעס שלך, ושומר על פיך ולשונך - הקדוש ברוך הוא
רואה את הוויתור הגדול שלך, את המידות הטובות שלך. ומיד, הקב"ה מראה לך שהוא "בעל הגמול", והוא

משלם לך מידה כנגד מידה. על הצער הקטן שהיה לך וויתרת עליו, הוא שולח לך ישועה ושמחה גדולה ממקום שלא חשבת עליו כלל, ובמהירות גדולה.

נזכור תמיד: ויתור אחד קטן שלנו, שווה בשמיים המון, ומביא עלינו ברכה וטובה רבה.

סיפור ולקחו

המפתח ללב הזהב (סיפור לענין בית המקדש)

הכל התחיל ביום שישי אחר הצהריים, כשאמא שלחה את אלי ומאיר, שני אחים, להביא את פמוטי הכסף הישנים של סבתא רבתא מהמחסן שלמטה. ריח קדוש של שבת כבר ריחף באוויר, וקרני השמש האחרונות צבעו את הבית באור זהוב וחם.

המחסן היה עולם קטן ונסתר. ארגזים על גבי ארגזים, ספרים ישנים שכבר לא למדו בהם, ורהיטים מכוסים בסדינים לבנים, שעמדו דוממים כאילו שומרים על סודות ישנים וחשובים. מאיר, הצעיר מבין השניים, קפץ מעל ערימת חבילות דפים. "אלי! בוא תראה מה מצאתי!" הוא קרא בהתרגשות.

בפינה חשוכה, מתחת לשולחן עץ כבד, עמדה תיבה. זו לא הייתה סתם תיבה. היא הייתה עשויה מעץ כהה ומבריק, ועל מכסה התיבה היו חרוטים עיטורים עדינים של פרחים ועלים, ובמרכזה - ציור קטן ודהוי של שער מפואר עם חומות אבן סביבו. התיבה הייתה נעולה במנעול נחושת קטן שכבר נעשה ירוק מרוב שנים.

"וואו", לחש אלי, "זאת בטח התיבה של סבא-רבא הקדוש, עליו השלום. אבא סיפר לי עליה פעם. הוא אמר שיש בה אוצר גדול".

עיניו של מאיר נצצו. "אוצר? איזה אוצר? מטבעות זהב? אבנים יקרות?"

אלי הסתכל על התיבה הנעולה. "אני לא יודע מה יש בפנים", אמר, "אבל אנחנו לא יכולים לפתוח אותה לבד. בוא נרוץ מהר לאבא! נשאל אותו אם מותר לנו, ואולי הוא יודע איפה המפתח!"

"רעיון מצויין!" הסכים מאיר, והשניים עלו במדרגות בריצה, נזהרים שלא להרעיש יותר מדי, והגיעו לסלון בדיוק ברגע הכון. אביהם בדיוק סיים את סדר הלימוד שלו. הוא סגר את הגמרא בעדינות, נישק את הכריכה הקדושה, והניח את הספר במקומו על המדף, כשעל פניו נסוכה ארשת של סיפוק ושמחה של מצווה. הוא מזג לעצמו כוס מים קרים, ואז הבחין בשני בניו שעמדו בפתח, עיניהם נוצצות מהתרגשות.

"אלי, מאיר, מה שלומכם ילדים טובים?" שאל בחיוך רחב. "אתם נראים כאילו מצאתם אוצר."

"כמעט!" קרא מאיר.

"אבא, פנה אלי בנשימה קצובה, "מצאנו במחסן את התיבה של סבא-רבא! זאת עם הציור של השער. אנחנו יכולים אולי לראות מה יש בפנים? אתה יודע איפה המפתח שלה?"

אבא התיישב בכורסתו, והושיב אותם לידו. "אה, התיבה המיוחדת הזאת", אמר במבט מהורהר. "ודאי שאתם יכולים לראות. כל הכבוד שמיד באתם לשאול. אתם יודעים, הסיפור שלכם עם התיבה והמפתח החסר, מזכיר לי סיפור אחר. סיפור על תיבת אוצר הרבה יותר גדולה, שהמפתח שלה אבד לכולנו."

אלי ומאיר התקרבו והתיישבו לידו, מסוקרנים.

"פעם, מזמן מזמן, פתח אבא, 'היה לעם ישראל 'לב' גדול ופועם, ממש כאן, בעיר ירושלים. ל'לב' הזה קראו 'בית המקדש'. הוא לא היה סתם בניין יפה. הוא היה תיבת האוצרות של כל העולם כולו. דרכו, הקדוש ברוך הוא הוריד לעולם שפע עצום של טוב."

"איזה טוב?" שאל מאיר בקול שקט.

"הכל", ענה אבא. "בבית המקדש הייתה **רפואה** מיוחדת. לא רק רפואה לגוף, אלא גם רפואה לנשמה. מי שהיה עצוב או מודאג, היה מגיע לשם והיה מרגיש איך הקדוש ברוך הוא קרוב אליו ומנחם אותו. ירדו משם **טללי חיים** של ברכה ושפע לכל השדות והעצים. הייתה שם **נבואה**, אנשים קדושים שמעו את דבר ה' בצורה הכי ברורה. גם הייתה שם **שמחה גדולה**! שמחה אמיתית, טהורה, כזאת שאי אפשר לתאר במילים. הלוויים היו שרים והכהנים היו עובדים, וכל העם הרגיש **קירבת אלוקים** עצומה, כאילו אפשר ממש להרגיש את היד של אבא שבשמיים מלטפת ומחבקת."

אבא עצר לרגע, ובעיניו נראה צל של כאב. "אבל אז", המשיך בקול שקט יותר, "לא היינו מספיק טובים. התחלנו לריב אחד עם השני, לשכוח את התורה, לאהוב את עצמנו יותר מאשר את חברינו. ובגלל המעשים הרעים שלנו, האויבים באו והחריבו את בית המקדש. הם שברו את 'תיבת האוצרות', והעולם כולו נעל. המפתח... אבד."

אלי הבין. "אז כל העולם שלנו עכשיו", אמר בהיסוס, "הוא כמו התיבה של סבא-רבא. תיבה יפהפיה ונעולה, ואנחנו לא יכולים להגיע לאוצר שבפנים?"

"בדיוק, בני", אמר אבא והנהן בראשו. "מאז שבית המקדש חרב, אנחנו מרגישים את החיסרון בכל רגע. אנחנו מתפללים לרפואה, כי הרפואה השלמה נעלמה. אנחנו מתפללים לגשם, כי שפע הברכה פחת. אין לנו נביאים, והשמחה שלנו אף פעם לא שלמה. אנחנו כל הזמן מתגעגעים ומשתוקקים. כמו שאתם חיפשתם את המפתח הקטן, כל עם ישראל, בכל יום, מחפש את המפתח הגדול שיפתח מחדש את לב העולם - את בית המקדש."

כאן חלה התפנית המפתיעה.

"אבל", אמר אבא וחיוך קטן חזר לפיו, "בניגוד למפתח שלכם, את המפתח לבית המקדש אנחנו לא צריכים למצוא. אנחנו צריכים **לבנות** אותו."

"לבנות מפתח?" תמה מאיר.

"כן", אישר אבא. "המפתח הזה לא עשוי ממתכת. הוא עשוי מהמעשים הטובים שלנו. כל דף גמרא שאתה לומד, אלי, הוא חתיכה קטנה מהמפתח. כל תפילה בכוונה, כל ברכה שאתה מברך, מאיר, מוסיפה לו עוד קצת ברק. כל פעם שאתם מוותרים אחד לשני, עוזרים לאמא, או נותנים צדקה, אתם מלחימים עוד חלק במפתח הגדול. כשהמפתח יהיה מושלם, חזק ומבריק מאהבת חיים, מתורה וממצוות - אז יבוא המשיח, יפתח את השער הנעול, ובית המקדש יחזיר לעולם את לב האוצרות שאבדו."

דממה השתררה בחדר. אלי ומאיר הסתכלו זה על זה. הם כבר לא חשבו על מטבעות הזהב שאולי יש בתיבה הישנה. הם חשבו על משהו גדול הרבה יותר.

אבא קם, ניגש אל שולחן הכתיבה שלו, פתח מגירה קטנה והוציא ממנה מפתח נחושת קטן וירוק, בדיוק כמו המנועול. "את המפתח לתיבה של סבא-רבא אני שמרתי", אמר בחיוך. "ידעתי שנמצא את התיבה יום אחד."

הוא ניגש איתם למחסן ופתח את התיבה.

בפנים לא היו מטבעות זהב או אבנים יקרות. על מצע של קטיפה כחולה היה מונח דגם קטן ומרהיב, עשוי עץ ופיסות כסף, של בית המקדש. הוא היה כל כך מדויק, עם החומות, העזרות והיכל. ומתחתיו היה פתק קטן, כתוב בכתב ידו הרועד של סבא-רבא הקדוש:

"בני נכדי היקרים, זהו האוצר האמיתי. אל תשכחו אותו לעולם. המפתח האמיתי לאוצר הזה נמצא בלב שלכם."

מאיר הרים את הדגם בעדינות. הוא היה קל יותר ממה שחשב. אלי קרא את הפתק שוב ושוב. הם הבינו. האוצר לא היה התיבה, ואפילו לא הדגם היפהפה. האוצר היה הגעגוע, התקווה, והידיעה שבידיהם הכוח לבנות את המפתח.

"אבא", אמר אלי כשיצאו מהמחסן, "אני חושב שאני ומאיר נלמד עכשיו יחד משניות, לעילוי נשמת סבא-רבא. זה יהיה עוד חלק קטן למפתח, נכון?"

מאיר הנהן בהתלהבות. "ויותר אחד לשני מי ישחק ראשון במשחק החדש!"

אבא צחק צחוק חם ומלא נחת, ובעיניו נצצה דמעה של התרגשות. הוא חיבק את שניהם חזק ואמר להם בלחש: "כשהמפתח הזה, המפתח של כל עם ישראל, יהיה מוכן, יגלה לנו הקדוש ברוך הוא את הגאולה השלמה. יבוא משיח צדקנו, והשער הגדול ייפתח לרווחה. אז נזכה כולנו לראות את בית מקדשנו ותפארתנו יורד בנוי ומשוכלל מן השמיים, מלא כבוד ה' ושכינתו תשרה בתוכו. השמחה תמלא את כל העולם, הרפואה תהיה שלמה, הברכה תשוב במלואה, וכולנו נרגיש שוב את הקירבה העצומה לאבינו שבשמיים, במהרה בימינו, אמן."

ריח השבת המתקרבת עטף את כולם באהבה ובתקווה גדולה. הם הבינו שהאוצר הגדול ביותר הוא לא משהו שמוצאים, אלא משהו שבוים, קצת ועוד קצת, מעשה טוב אחר מעשה טוב, עד שיפתחו שערי שמים ונזכה לגאולה השלמה ולראות בבנין בית המקדש בתפארתו.

הורים יקרים, העניקו זכות מיוחדת לשבת! הקדישו עלון להצלחת הילדים בתורה ויראת שמים, או לרפואה וכו'. תרומתכם תסייע בהפצת תורה ויראת שמים לילדי ישראל. לפרטים, ניתן לפנות אלינו בכתובת 7163036@GMAIL.COM

העלון יוצא לאור על ידי כולל "דעופות" - לאברכים הולומדים בהתמדה וברציפות, בנשיאות הגאון הגדול ר' דוד כהן שליט"א ראש ישיבת חברון. לתרומות הארות ותגובות: 7163036@GMAIL.COM. להשגת העלון: בדוא"ל הנ"ל. **חדש!** ניתן לקבל את העלון בפקס, יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 3036. **חדש!** ניתן להשיג בעמדות קול הלשון, להקיש לפי הסדר הבא: שפה בשפה עברית > לתנ"ך פרשה ומועדים > עלונים-גליונות שבועיים בפרשת השבוע > גליון עונג שבת. תשובות לחידות: א. משה רבינו. ב. 38 שנה (דברים כ"ב פס' יד. ועי' רש"י פרק א' פס' ב' ששנתיים ראשונים היו עד גזירת המרגלים נשארו 38 להשלים ל40).

מאירים את הילדים

לבו
ובנות
12 עד 5

מָכָאוּ 5 הַהֲדָלִים

כלנו מתפללים להקמת בית המקדש במהרה ימינו. החבאנו כמה הבדלים בין הציורים, חושבים שתוכלו למצא אותם?

חידה?

מזה שמו הנסוף של יום המלח?

תשובה לחידה משבוע שעבר: ביום ששקע את אשתי נודרת.

פסוק מההפסדה

תנו פסוק: יש לכם רציון מה הציור מהבא? שלחו לנו ליחיד

פתרון לחידה משבוע שעבר: מעני רנלך מיחיד וגורנר מצמאה ותאמיר נאש לא כי מאהבת זרים ואמריהם אלך.

הדיווח

נכון שמינוט ועוד מינוט שנה פלוס? אז בבקש שלי לא מכירים את זה...

בעזרת ה', החל מהשבת הבאה מחכה לכם הפתעה מדחומה במכוון - מדור חדש ומאתגר. נפגשו!

הדיאטנית אמרה לי לא להכניס בגיטת הבית, אז אכלתי אותם בדרך...

קורס עזרה ראשונה לשפשים: המדריך: "מה עושים אם ילד בולע את המפתח של הדלת?" אחד החניכים: "וצאים מהחלון!"

ילדי האלפים

מאיר זאבא

האורחים המוזרים והמזנחים!

אעמד לבם, ולדים צדיקים! תגידו לי, מה אתם חושבים? אם היה מגיע אורח לבית שלכם בשבת, מה הייתם מעדיפים? אורח שלבשו יפה ומסדר, נקי ומתוך שמדבר בנימוס או אורח שהבגדים שלו עם ריחות לא נעימים, אולי גם קרועים, ולא מדבר בדרך ארץ?

אני מנחש שרובכם היו מעדיפים את האורח הראשון, נכון? זה הגיוני! היום אני רוצה לכם ספור מיוחד על רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, המכנה "סגנון של ישראל". הוא היה צדיק גדול שחי לפני יותר מ-200 שנה בכל שנה, בחג הסוכות, רבי לוי יצחק היה ממין אשפיון לספה שלו. אבל האשפיון שלו לא היה רבנים מכבדים או תלמידי חכמים גדולים. הוא תמיד היה מזמין אנשים שאף אחד אחר לא היה רוצה לאחר, אם זה משום שאם היו נראים מוזר או מתנהגים מוזר. החסידים שלו חשבו שזה מוזר. הם באו אליו ושאלו: "רבי, למה אתה לא מזמין אשפיון מכבדים כמו רבנים ותלמידי חכמים? למה דווקא אנשים פשוטים ועלובים? זה לא מתאים לכבוד הספה ולא מתאים לכבוד התורה!"

רבי לוי יצחק היה איש עם אהבת ישראל אדירה - הוא היה אוהב כל יהודי מכל הלב. ותנה מה שתרב ענה להם: "תשמעו טוב", אמר הרבי, "אחרי 120 שנה שלי פה בעולם, כשאני

יחיד להשיג את ספרי הבדיוח "כל יום מוריס" עם משיח עד הבית 052-4770297, להאזנה למאות משיחות ילדים, פרשת שבוע וסיפורי צדיקים חפשי: "מאיר גוטסא - מתוקים מדבש"

הכנה לשלחן שבת

משולח על ידי גוי

כאשר מוצרי מזון נשלחים באמצעות מובילים לא יהודים, נדרשת זהירות מיוחדת כדי להבטיח את שגורתם. במשולח של מוצרים החביבים בכשרות מן התורה גנוב כשר, דגים ודקומה, חביבים שני חומות, שני סימנים

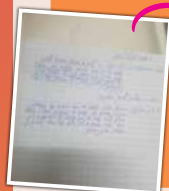

הֵיכֵן מִסְתַּתֵּר?

עֵידוֹ וִיהוּדָתוֹ מְחַפְּשִׁים אֶת הַמַּסְתָּוִן

יְלָדִים יְקָרִים, נִרְאָה אֲתֶכֶם מְגִלִּים הֵיכֵן מִסְתַּתֵּרִים 3 מְנוֹרוֹת הַמִּקְדָּשׁ ו־2 לְהַבּוֹת אֵשׁ.

יְלָדִים אִם הַמַּעְצָרִין

אִלּוּ הַתַּשְׁבּוּבוֹת שֶׁל הִילֵךְ הַחֵקֶם וְהַפְּדִיָּה דִּנְיָאֵל רוֹזֵן וְהוּא הַזּוֹכֶה שֶׁלֹּנוּ יְלָדִים יְקָרִים, אֲנִי מַחְכִּים גַּם לְתַשְׁבוּבוֹת שִׁלְכֶם!

יְלָדִים יְקָרִים

אֲחֵרֵי שָׁנָה שֶׁל עֲשִׂיָּה וְסִפּוֹק, בְּהַיִּיתֶם חֵלֶק מִחַיֵּי הָאֵפִיָּה שְׁלִי, חֲשׂוֹר הַגִּיעַ לְסִיוֹמוֹ. רְצִיתִי לְהוֹדוֹת לָכֶם עַל הַשְׁתּוּפִים שִׁלְכֶם וְעַל הַעֲיִידוֹ לְאָרֶץ כָּל הַדֶּרֶךְ. נִהְיִיתִי מֵאוֹד לְשִׁתְּנִי אֲתֶכֶם, וְאֲנִי בְּטוֹהֶר שִׁגֵּם אֲתֶם נִהְיִיתֶם! מֵאֲחֵלֶת לָכֶם רַחֲבֵה הַצִּלְחָה בְּהַמְשָׁךְ. רּוֹצִים לְשִׁתְּנִי אוֹתוֹנוֹ בְּמִתְכּוֹן שֶׁהִבְנַתֶם מִהַשְׁוֹרִי שֶׁלְּחוֹ תְּמוֹנָה לְמִיל - וְתִכְנְסוּ לְהַגְרָלָה עַל פְּרִסִּים שׁוּיִם...

אֶת הַסִּיפּוֹר חֲמַלֵּא נִוֵּתָן לְחַשֵּׁי בְּחִינּוֹת הַסִּפְרִים הַמְּבֹרָחוֹת

הַמַּאֲכָחוֹן שֶׁל חֲנִי / תְּנִי פֶרֶד

עוֹגַת יוֹם הַלֵּדָה

מִתְכַּנְּנִים שִׁילְדִים יְכוּלִים לְהִכֵּן לְכַד

אִפֹּן הַהֲכָנָה:

1. מְקַצְצִים אֶת הַבָּצִים הַשְּׁלֵמוֹת בְּמַשְׁךְ 7 דְּקוֹת עַד שֶׁהֵן הוֹפְכוֹת לְתַעֲרֶכֶת תַּפּוּחַ וְבִהְיָה, מוֹסִיפִים אֶת הַסֶּכֶר וְהַסֶּכֶר וְנִילוֹ
2. מְנִמְכִּים אֶת הַמְּהוּרִית וְמוֹסִיפִים בְּהַדְרָגָה אֶת הַשָּׂמֶן מִיֵּם פּוֹשֵׁרִים וְהַקָּאָו.
3. מוֹסִיפִים אֶת אֲבֶקֶת הָאֵפִיָּה וְהַקָּאָו.
4. יוֹצִיקִים לְתַבְּנִית מְשִׁכֶּתֶת וְאֹפִיִּים בְּתוֹרֶה שֶׁחֶמֶם מֵרָאשׁ 180 מעלות, עַד שֶׁקִּיִּסֵּם יוֹצֵא יֵבֶשׁ. תְּבַאֲבוּן

מַצְרִיכִים:

- 3 - בָּצִים
  - 2 - כּוֹסוֹת סֶכֶר
  - 1.5 - כּוֹסוֹת מִיֵּם פּוֹשֵׁרִים
  - 2 - שְׁקִיּוֹת אֲבֶקֶת אֵפִיָּה
  - 2 - שְׁקִיּוֹת סֶכֶר וְנִיל
  - 4 - כּפּוֹת קָאָו
  - 2 - כּוֹסוֹת מִמַּח
  - 1 - כּוֹס שָׂמֶן
- הַכּוֹמֶכֶת יוֹמָה יוֹמָה יוֹמָה בֵּת 18

אוֹהֲבִים סִפּוּרִים? אוֹהֲבִים לְאַחֵק? יִפִּי הַגִּעְתֶּם לְמִקּוֹם הַנּוֹכָח?

חִינּוֹ 03-378-2000 שְׁלֹחַה 6 אוֹ 7 יוֹתוּקִים מִסְכָּר מִסְכָּר מִסְכָּר

מִדּוֹת פִּינֶשׁ

נושא השבוע: תוכחת אהבה

פרשת
דברים

מִבֵּית
שֶׁבַת טֵישׁ

תדפיס
מתוך הספר "מדות טיש"
שיצא לאור בעקרת השם
על פרשות השבוע
עם המדורים הקבועים
והארוכים

מנשה

מאמר פתיחה

מדגש
מהות המדה

אָמרוּ תוֹלַב בְּמִסְכַּת שִׁפְתֵי: "לֹא תוֹרֶה יִרְשָׁלָיִם;
אֵלֶּה עַל שָׁלֹא הוֹכִיחוּ זֶה אֶת זֶה." מִצִּינֵת הַתּוֹכְחָה
הָיָא מִקְוָה מִדִּין הַתּוֹרָה; וְבִסְפֵּר הַחֲנוּכָּה
שִׁשְׁשֶׁעַם לָאֵם לַתְּרֻבּוֹת שִׁלְסֹם בְּעוֹלָם. מִכְּפִי
שִׁפְשִׁיף קֹדֶם רוּחָא אֵת תְּרֻבוּ שְׂאִינִי מִמִּנְהֵי
פְּשָׁרָה בְּמַעֲשֵׂיו בִּין אֲדָם לְמִסְכֹּם לֹא אֲחִיבוּ;
מִתְעוֹר בְּלִבּוֹ טִיבָה וְתִרְעָמַת עָלֵי; וְסוֹפוֹ שִׁבְּבוֹ
לִידִי שְׂנָאָה. אֵת אִם הוּא בָּא לְהוֹכִיחוּ בְּדַרְכֵי לֵדֵן,
וְלַעֲתִים יִגְלֵה שִׁטְעָה בְּמִשְׁכָּשְׁבוֹ וְהִיָּה לֹא אֵת
אֵת תְּרֻבוּ לִבִּי-כִזְכֹּת, בְּזֹאֵל יִדִּי אֲחִיבָה בְּשִׁלְסוֹם.
לַעֲתִים גֹּלָם אֲדָם צִיעַר לְחִבְרוּ וְהוּא אֵינוֹ מוֹדֵעַ
כִּלְל שִׁטְעָרוֹ, וְלִבּוֹ טוֹב יוֹתֵר שִׁיגְלֵה לֹא אֵת צִיעָרוֹ
שִׁבְּלִבוֹ, קִדִּי שִׁשְׁיָהִם יַחַד: בְּקִירוֹ אֵת הַעֲנָן וְיִתְחַדּוּ
אֲחֵיבָה וְרֻעַת בִּינֵיהֶם. אֵין לֹא אֲדָם לומֵר, "אֵינִי
אֵת בְּשָׂרָה וְרֻחָא לֵבִי, וְלֹא יִתֵּן לִבִּי לְחִטָּא אֲחֵילֵת מִשְׁנֵי
שְׂאִינִי רֹצֵה לְהוֹכִיחוּ, וְהוֹעֲשֵׂה כֹּן נִתְפַּס בְּעוֹנוֹ.
שֶׁפֶן אִמְרוּ תוֹלַב, שִׁמִּי שִׁבְּלוֹ מִלְּחֻמֹּת בְּאַנְשֵׁי בֵיתוֹ
וְלֹא עִירָהוּ. נִתְפַּס בְּעוֹנוֹם, וְכֹן מִי שִׁבְּלוֹ לְהוֹכִיחַ אֵת
אֲנָשִׁי מִזֶּה אֵת הַעוֹלָם כְּלוֹ, שִׁשְׁלִי יִשְׂרָאֵל עֲגְרִיבִים
וְהוֹלֵךְ אֲחֵיבָרִים לְחִיּוֹת נוֹשְׂאֵי בִלֵּל עַל זֶה עֲשֵׂה;
אֵלֶּם אֵת דְּבָרֵי הַתּוֹכְחָה צִירָה לַעֲשׂוֹת בְּדַרְכֵי
נֵעַם וְאַחֲבָה מִסְתַּרְתִּי, בְּנִתַת וּבִלְשׁוֹן רַבָּה, קִדִּי
שִׁדְרִיבִים: תִּתְקַבְּלוּ עַל לִבּוֹ שִׁלְסוֹם שִׁחֲמוּעַ. וְכֵן דְּרָשׁוּ
שִׁכְמֵי אֵת תְּפִסָּתוֹ שִׁסְפֵּר מוֹשֵׁל: "אֵל תּוֹכְחֵה לֵץ
פּוֹרִ: שְׂנָאָה הוֹכִיחַ לְחִסְקֵי אֲחֵיהֶן." "אֵל תּוֹכְחֵה לֵץ
תְּבָרָה וְאֲמֹר לוֹ שְׂהוּא לֵץ" וְעִבְרִין, "סֹן שְׂנָאָה." כִּי
זֶה לֹא שִׁמְעֵה קֹדֶם וְלֹא אֵינוֹ לְדַבְרֵי הַתּוֹכְחָה שִׁלְסוֹ;
אֵלֶּה "הוֹכִיחַ לְחִסְקֵי" וְאֲמֹר לוֹ חִסְקֵי אֲתָה וְאֵין זֶה
קִבְּלָה עַל לַעֲשׂוֹת פֶּן וְכֵן, וְלֹא יִשְׁכַּח זֶה. וְכִפְלַת אֵת
בְּרִי הַתּוֹכְחָה שִׁלְסוֹ מִתּוֹךְ אֲחֵיבָה וְיִתְחַדּוּ לֹא לְחֵם.

[illegible]

מקסרס, פי רבי חנוך הניח הפתח מאולסגנדר, לקח פעם את בנו יחידו, דבי יחיאל אפרים פישל והפנהו לזיו, בהיותו קטן ארבע שנים, אל רב הרבי ר' בנימין מפשיסחא. בתנו הרבי בפרשת דברים, ויהי עתה החל לקרא את הפסוק הראשון "אלה הדברים" ונתגם אל הלשון המזכרת "אלה הם הדברים" התוכחה. לאחר מכן, כשישב הרב ליד שלחנו, אמר: "היום שמעתי דברי תוכחה מילד קטן"...

רַב־חַיִּים מִקִּרְיַת דְּרָגוֹרֶסֶר ("חַיִּים", דָּרַשׁ בְּאֶפֶסֶן בְּכֹל־אֶת שְׁמוֹת הַפְּרָשׁוֹת בְּכֹל סֵפֶר דְּבָרִים. פֻּנְהוּ מִשֶּׁר הִגִּינוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים לָהֶם דְּבָרִים - שְׁמַעוּ לְדִבְרֵי הַמֹּדֵק וְהַתְּקִיחָה שִׁלִּי, וְאֶתְחַנּוּ וְיִמְתַּחֲנוּ אֲנִי לְקִבְּלֵיכֶם שֶׁתִּקְשְׁבוּ בִּדְבַר, 'שְׁקִב' - בְּגִלְגֵּל 'שֶׁרָאָה' - תִּתְקַחוּ וְלִדְעַת פִּי יֵשׁ 'שִׁפְטִים' בְּאֶרֶץ, וְיִמְוָפְלוּ בִּי דִין וְדָן, וְהִנֵּה 'רִיטָאָה' - מִתְּהוֹלֵלִים הֵנָּה וְכִי־תִבְאֹוּ - לְעוֹלָם הַבָּא, תִּצְטָרְכוּ וְלִמַּת דִּין וְחֻשָּׁבוֹ שֶׁל עֲלִימָהֲשִׁיעִי, הִנֵּה אֲמַתְּ לְבָבִים בְּתוֹכָהּ הֵנָּה, וְלִמְדָהּ 'וִלְלוּ' - הוֹדִיכִים אֲמַתְּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְלָכֵן מִבְּשֵׁשׁ אִם מִכֶּם 'הַאֲזִינוּ לְדִבְרֵי הַתְּקִיחָה הַזֹּאת, וְאוֹ תִבְאֹוּ וְעֵלִים וְזוֹאת הַפְּרָכָה...

"טוֹבָה תּוֹכַחַת מִגְלָה מְאֵהָבָה מִסִּתְרֶת"

- אימתי טובה תזכחת מגלה?

כִּשְׁהִיא נֹבַעַת מֵאֲהָבָה מִסְתַּרְת.

(הרבי ר' בונים מפשיסחא)

נמשל

למה הדבר דומה

בו יראה את פני המלך. בעינים לטושות וסקרניות. עקב פטר מנעם לחלוץ העליה על דמותו הנדירה של המלך, ושעה ארפה עמד והזין את עיניו בו ובשליחי העוקדים לפניו בראת כבוד, וראה מקרוב את מורא המלכות של כל השרים אל המלך הגדול.

לפתע, נחמד פטר ובשרו נעשה חדידן-חדידן. אל המלך נגש לפתע אדם פשוט למראה, וכבוד עליו לבוא בעקבותיו אל החדר הסמוך. שם עמד האיש ופקד על המלך להרים את ידיו ולהורידן, להסתובב, להתכופף ולהזדקף, לפנות לכאן ולכאן, ולמרחבה הפלא עשה המלך כמצינתו של האיש ולא פצה את פיו. הדבר היה נשגב מצינתו של פטר. "כיצד יתכן?" שאל באלם קול, "שתמלך הגדול, שפכל רועים ממוצא פיו, ועומדים לפניו בהכנעה ובמורא, יעמד עתה כשה עקוד ומאן דהו יעשה כמנו חובא ואטלולא?" תסכול וחרון החלו לבבע במורד גרונו של פטר, והוא לא הצליח לכלא אותם ברישתו. "הצילו!" פצח בצוהקות שבר, "הצילו! את המלך מידיו של ברהבלעל, שעושה אותו לצחוק וקולס! כיצד אתם שותקים ולא אועקים חסס"? תחלה, התעוררה בחלה בארמון המלוכה, אולם לאחר זמן מה פרצו כלם ברחוק מוטלטל, והתקשו להגיע את פטר, מחמת השחוק הגדול שבקע מאונם. "הרגע נא!" קראו לעברו, "את אחד לא בא להתעלל במלך ולא בא להרע לו, זה בסך הכל החיט המלכתי, שהזמן אל ארמון המלוכה כדי לתפס למלך חליפה חדשה לכבוד יום הולדתו הקרוב ובא. מסבב הדברים אנוס החיט להורות למלך להרים את ידיו ולהורידן, להסתובב אנה ואנה, להתכופף ולהזדקף, כדי שיעלה בידו לזמח את מדותיו הקדירות של המלך, על מנת להתיאם לו את גגדיו על פי מדותיו". עשיו הגיע תורו של פטר לחג בהמלה. הוא נפרד משירי המלוכה בידידות, ושב לכפרו עמוס בחינות וזכרונות, אותם היה מספר במשך שנים ארוכות בהתלהבות קוץ, כאלו זה עתה פקר בארמון המלוכה וראה בעיניו את המלך האדיר והנכבד.

הנמשל

במשל נקלא זה, השתמש הרבי ר' אלימלך מליז'נסק, פאשר תלמידו רבי משה ליב מססוב, הביע פעם בפניו את תמיהתו, מדוע דורש הוא דברי תוכחה ואוסר, היורדים חדר בן ונזקקים בליות ולב. רגיל היה רבי משה ליב, לשמש מרוב לשבע, הרבי ר' שמעון מניוקלשבורג, דברי אחר ורצוי. מתוך אכזב וסקנוריה, ולכן התקשה עתה לשמור את דברי התוכחה המגולה של רבי אלימלך. פתשובה לתמיהתו, המשיך לו רבי אלימלך את המשל הזה, ואמר: "כל אדם אחד, אפילו החשוב ביותר, אם היה זה מתעלל בפלך, היתה אחת דתו להמית. אולם החיט המפקד על התקנת בגדי המלך, לא רק שאינו נעש, אלא מובל שכן על עבודתו, והוא הוין לגבי עם ישראל. אין להוציא את דברים רעה ואסור להלעיו עליהם, אולם על הפנהיג המפקד עליהם, עליו מוטל לומר את מדותיהם של ישראל, לסדרם ולהוכיחם על מעשיהם, והוא דומה לאותו חיט שלא נעש על מעשיו, אלא אדרבה ממלא את תפקידו ועושה את צונו בראו".

תמים גדול היה הנער פטר, שפלימיו גדל בכפר נדח ולא יצא מעולם מגבולו. עולמו היה מצומצם כדי רעית כבשים, חליבת פרות, חרישה וזריעה, ושאר עבודות החקלאות והמשק המצויים בכפר. אולם יצר סקרנות היה לו לפטר, והוא לא שבע עין מראות ואין ממוע. הוריו כבר התענינו משלמע את שאלותיו וחקירותיו על הנעשה בעולם הגדול, ופטר הוא בלא כלום. לשון נסו להסביר לו, כי אין לו לחקר ולגבר יותר מדי בפעשה מסביב, ומוטב שישיקע את חלו ומוצו בהנהג מושק הבית, אולם פטר הסקרנות שבו הכריעה את הכף. בני המשפחה נשמו לרוחה, פאשר פטר למד לקרא בשטן, ונשב שעות ארוכות על גפי ספרים שנים וגלויים שיהיו אוסף מן הגרן ומן היקב. בעקר אהב פטר לקרא ולשמע על המלך הגדול השולט בארץ, על ארמונו המפואר ושירי המלוכה, על גגני המלכות והקבוד שרוחשים כל אורחי המדינה המלך הנערץ, ונפשו בלתי לחוזה פמו עיניו בהודו ותדור של המלך.

הוריו של פטר, שהיו עמלים יומם ולילה לפרנסת בני ביתם, ידעו על משאלתו הכמוסה של בנם לבקר בעיר הברכה, והחליטו לממש את משאלת נפשו. הם חסכו פרוטה לפרנסה, וכשהגיע ימי המזן, הודיעו לפטר על הפתנה הגדולה שהם החליטו להעניק לו, נסיעה לעיר הברכה ובקור בארמון המלוכה. לא היה קוץ לשמחתו של פטר, והוא ספר את הטיים בכליו עינים, עד לתאריך המקנה של הנסיעה המיוחלת. כל הדרך, לא שבעה עינו של פטר מלהביט על הנוף המרהיב שראה בפסיעה, ולא חדל משאלותיו הרבות על כל מה שנגרר בדרכו. סוף סוף, לאחר דרך ארוכה ורבת חידושים ותרפתקאות, הגיע פטר אל עיר הברכה, ועמד משותמם אל מראה הבנינים המפארים ורחבי הדיים שנתגלו לפניו, וכמעט אבד את חשיבו והתרעש בהמלה שבעיר הגדולה, בה הלכו אלפי אנשים. הרעש היה פמטם בלתי נסבל, ביחוד לבן-כפר כמו פטר שהרגל מילדותו לשקט ושליו, והוא אחז בידו האיתנה של אביו, מחשש שמא יאבד בתוך פירת הדבורים הרוחשת. "הנה ארמון המלוכה", לחש אביו של פטר, ודופק היה, כי גם הוא נדבם מהתרגשותו של בנו. בעינים לטושות הביט פטר בארמון המפואר שהתנשא מולו, פאשר צריחו פמעט מגיעים לשמים וכליכל אוקר הוד ותדר. בפתח השער, עמדו שומרים חסונים ובידיהם חניתות, ועל פניהם ארשת חמורת סבר. "הלאו והיית? יכול להכנס פנימה ולראות את פני המלך?", לחש פטר ברעד, אוד דע פי הדבר לא יתכן. אולם כאן נכונה לו הפתנה. "גם את זה סדתי לך", אמר לו אביו בחיפה, ופטר לא ידע את נפשו מרוב התרגשות. התברר, כי אביו של פטר לא היה פה תמים כמו שהיה נראה, ולאחר שתדלנות גדולה ותשלומי שחד נסתרים, קבלו בני המשפחה אשר מיחד לבקר בארמון המלוכה ולחזות בפניו של המלך בכבוד ובנעמו. הציג אמוא האב את הרשיון המיוחד שבעדיו, והשומרים הכניסוהו אחר כבוד אל חצר הארמון, שם קבל את פניהם אחד משירי המלך. הוא הכניס אותם אל תוך הארמון ממש, והעלה אותם אל העליה ממנה אפטר לצפות אל בית מגוריו של המלך. קשה לתאר את התרגשותו של פטר, שהלכה ונאיתה ככל שהתקרב אל הרגע

מִדָּבָר

הַלְכוֹת וְהַלְכוֹת

- מִנֵּזֶן לְרֹאֵה בַחֲבֵרוֹ דָּבָר מִגִּנְהָ שֶׁחָבֵב לְהוֹכִיחוֹ? שְׁנֵאמַר "הוֹכִיחַ תוֹכִיחַ". הוֹכִיחוֹ וְלֹא קִבֵּל, מִנֵּזֶן שֶׁיִּחְזֹר וְיוֹכִיחֵנּוּ? תִּלְמֹד לִזְמֹר "תוֹכִיחַ" - מִכָּל מְקוֹם, יָכוֹל אֲפֹל מִשְׁתַּנִּים פָּנָיו? תִּלְמֹד לִזְמֹר "וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא". (מסכת ערכין)
- הַמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ, בֵּין בְּדָבָרִים שֶׁבִּינוּ לְבִינוּ, בֵּין בְּדָבָרִים שֶׁבִּינוּ לְבִינוּ מִקּוֹם, צָרִיךְ לְהוֹכִיחוֹ בִּינוּ לְבִינוּ עֲצוּמוֹ, וְיִדְבֹּר לוֹ בְּנֶחֱת וּבְלִשׁוֹן רַחֵם וְיִזְדַּעַן שְׁאִינוֹ אוֹמֵר לוֹ אֶלֶּא לְטוֹבָתוֹ, לְהִבְיֵאוֹ לַחֲ"י הַעוֹלָם הַבָּא. אִם קִבֵּל מִמֶּנּוּ מוֹטָב, וְאִם לֹא יוֹכִיחֵנוּ פַּעַם שְׁנִיָּה וְשְׁלִישִׁית. וְכֵן תְּמִיד חֲבִיב לְהוֹכִיחוֹ עַד שֶׁיִּכְרֵה הַחוּטָא וְיֵאמַר לוֹ אִינִי שׁוֹמֵעַ. (הרמב"ם)
- יֵשׁ לְהוֹכִיחַ אֶת הָאֵלֶּת בְּנֶחֱת, כְּדִי שֶׁדָּבָרָיו יִתְקַבְּלוּ עַל לִבּוֹ, שְׁנֵאמַר "דָּבָר חֲכָמִים בְּנֶחֱת נִשְׁמָעִים". (מסכת שבת)
- קִשְׁט עֲצוּמָה וְאַחֲרֶיהָ קִשְׁט אַחֲרֵים. דְּהֵינּוּ, רַק אִם אֶתָּה בַּעֲצוּמָה נָמִי מִכָּל דֹּפִי, מִתָּר לֶךְ לְהוֹכִיחַ אַחֲרֵים. (מסכת בבא מציעא)
- "לְמוֹכִיחִים יִנָּעַם וְעֵלֵיהֶם תְּבֹא בְּרַפְּתוּט" - הַמוֹכִיחִים אֶת הָרֶשֶׁע, יִנָּעַם הַדָּבָר לִזְמֹר לוֹ בְּתוֹכִיחוֹתֵיהֶם 'הֵלֵא צִדִּיק אֶתָּה, רַק בְּדָבָרִים אֲחֵדִים תִּשְׁתָּה, לְזֹאת הִסֵּר מִקֶּדֶם גַּם אֶת אֱלֹהֵי הַיָּסוֹדִים הַמוֹכִיחִים לַעֲשׂוֹת, כִּי אִם יֵאמְרוּ לוֹ בְּפֶה מֶלֶךְ, רִשְׁעֵי אֶתָּה, יַעֲזִיז לִזְמֹר שֶׁהָדִין אִתּוֹ, אֲבָל בְּדָבָר נֶעֱמַם יִמְשֹׁךְ לִבּוֹ אֵלָיו לְשִׁמְעֵי בְּקוֹלוֹ. (מצודות דוד)
- יִדְבֹּר בְּנֶחֱת עִם הַבְּרִיּוֹת, וְיִזְכֹּר מֵאֵד מוֹדֵפֶס אֲפֹל לְדָבָר מִצְוָה. וְאִם בִּשְׁעַת הַתּוֹכְחָה, יוֹכִיחַ בְּדָבָרִים רַבִּים וּבְנֶחֱת, כְּאֵלֶּי מוֹכִיחַ רַבּוֹ, כִּי מַעֲשֵׂה בְּנֵי אָדָם סְתוּמִים, וְאֶפְשָׁר שֶׁהוּא גָדוֹל מִמֶּנּוּ בְּמַעֲשֵׂים טוֹבִים, וְכָל שֶׁפֶן אִם הוּא תִּלְמִיד חֲכָם. (מרגותא טבא)
- כְּשֶׁמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ, אֲסוּר לוֹ לַעֲוֹר כְּקִרְיָה עַל הַנּוֹכַח וְלֹא יִפְרִי לוֹ עֲנוּתָיו, אֶלֶּא יִהְיֶה דָּבָרָיו בְּהַשְׁפֵּל שִׁיחִיָּה בְּמוֹבֵן דָּבָרָיו לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת לַפְּנֵי ה'. (הב"ב ישיכ"ר)
- הַמוֹכִיחַ הַמְעוֹרֵר חוֹבֶה עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִדָּבָר מִדָּבָרִים בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְרָהָם שֶׁבִּשְׁמִים, חֵס וְחִלְלָה. (תולדות יעקב יוסף)
- יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת מוֹכִיחַ. אֶחָד שְׁאוֹמֵר לְיִשְׂרָאֵל גָּדֵל מַעֲלָתוֹ וּמִקּוֹדֵר מִחֻצָּב נִשְׁתָּם אֲשֶׁר בְּאֶמְתָּה הוּא חֻצָּב לְמַעֲלָה מִפְּסָא הַכּוֹד, וְיֵשׁ מוֹכִיחַ בְּדָבָרִים קִשְׁטִים וְדָבָרִים בִּישִׁים. זֶה שֶׁמוֹכִיחַ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּטוֹב, מַעֲלָה בְּזֶה אֶת נִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה, וְרֹאֵי הוּא לְהוֹיֵת מִנְהִיג עַל יִשְׂרָאֵל. (קדושת לוי)

- מִתָּר לְרַב הַתְּנִיף לְתִלְמִידָיו, כְּדִי שֶׁיִּקְבְּלוּ אֶת דְּבָרָיו, אֶף שֶׁהַתְּנִיף אֲסוּרָה, אוֹלָם הִתָּר לוֹ כְּדִי שֶׁדָּבָרֵי הַמוֹסֵר שֶׁלוֹ יִתְקַבְּלוּ עַל לִבָּם וְיַעֲשׂוּ רָשָׁם. (כ"פ הדינים)
- רַבִּים סְבִירִים, כִּי מִצְוַת הַתּוֹכְחָה אֵינָה אֶלֶּא לְדָרְשָׁנִים וְרַבָּנִים, אֲבָל בְּאֶמְתָּה טַעוֹת הֵיא, כִּי הִיא מִצְוָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֲפֹל עִם הָאֶרֶץ שְׂרֹאֶה דָּבָר מִגִּנְהָ, חֲבִיב לְהוֹכִיחוֹ. וְהַעֲקָר, הַמוֹכִיחַ צָרִיךְ לְכַלֵּל אֶת עֲצוּמוֹ גַּם בְּכָל, כִּי אִי־אֶפְשָׁר שֶׁהַמוֹכִיחַ יִהְיֶה נָמִי, כִּי מִי־יֵאמַר זִכְרִי לְבִי טְהוֹרֵתִי מִחֲטָאֵתִי. (רבי חיים מוולוז'ין)
- הַמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים, וְהַמְבַּיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם, מַעֲשִׂים אוֹתוֹ מִן הַשְּׂמִים. (ספר חסידים)
- אֲפֹל בִּשְׁעַת תּוֹכְחָה לֹא קִבֵּל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ אֶלֶּא אֶת־ אֶפְסָם שֶׁל שְׁמִיעוֹן וְלֵוִי, שְׁנֵאמַר "אֲרֹר אֶפְסָם כִּי עָז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּה", וְכֹפֵאן יִלְמֹד הָאֵדָם שֶׁאֶפְשָׁר הוּא מוֹכִיחַ אֶת בְּנָיו וְתִלְמִידָיו, לֹא יוֹכִיחַ אֶת מוֹהֲתָם אֶלֶּא רַק אֶת מַעֲשִׂיהֶם. (על"פ רש"י בפרשת וחי')
- לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם לְהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ עַל דָּבָר שֶׁעוֹשֶׂה לֹא טוֹב, אֶף שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ אִם יִשְׁמַע לוֹ אִם לֹא. כִּי אִם יִשְׁמַע לוֹ וְיִיטִיב אֶת מַעֲשָׂיו, אִזּוֹ כָּל הַמִּצְוֹת שֶׁיַּעֲשֶׂה הֵם עַל־יָדוֹ, וְיִטַּל שָׂכָר בְּלֶמֶס כְּאֵלֶּי הוּא עוֹשֶׂה, כְּמוֹ הַעוֹשֶׂה בַּעֲצוּמוֹ. וְאִם לֹא יִשְׁמַע לוֹ, מִכָּל מְקוֹם הוּא עוֹשֶׂה מַה שְׁמוּטָל עָלָיו וְנוֹטֵל שָׂכָר עַל־יָדוֹ. וְעוֹד, דְּאִיתָא בְּכַתְבֵּי הָאֲרִיזָ"ל שֶׁאִם אָדָם מוֹכִיחַ לְרִשְׁעֵי וְהָרֶשֶׁע אִינוֹ שׁוֹמֵעַ לוֹ, הוּא נוֹטֵל אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁבְּרִשְׁעֵי, וְהָרֶשֶׁע נוֹטֵל הַחֶפֶץ שֶׁיֵּשׁ לְצַדִּיק. וְהוּא בְּסוֹד דָּבָרֵי חֲכָמֵינוּ וְזִרְזָנוֹ לְבָרְכָה "זֶכֶה נוֹטֵל חֶלְקוֹ וְחֶלֶק חֲבֵרוֹ בְּגוֹרָעָדוֹ, וְהָרֶשֶׁע נוֹטֵל חֶלְקוֹ בְּגִינָה". (הגר"א מוויילנא)
- טַעוֹת נְפֻצָּה הֵיא בְּעוֹלָם, שֶׁהַתּוֹכְחָה וְהַתְּנִיף יִשְׂרָאֵל, סוֹתְרִים זֶה־אֶת־זֶה. אֲבָל תַּנְ"ל כָּבֵד לְמִדּוֹנֵה שְׁאֶחָד הֵם, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ בְּמִדְרָשׁ שֶׁכָּל אֶהְבָּה שְׁאִין עֲמֵה תּוֹכְחָה אֵינָה אֶהְבָּה. וְאֶדְבָּרָה, הָאֶהְבָּה הָאֲמִתִּית מְבִיאָה לִידֵי תּוֹכְחָה. וְלִמָּה הַדָּבָר דּוֹמָה? לְאָדָם שֶׁיִּשְׁבֵּב וּמִתְעַנֵּג מִשְׁתַּיִת סֵם הַקְּנוֹת, וְאִינוֹ יוֹדֵעַ כִּי סִפְנָה אוֹרְכָתָה לוֹ. אִם יִרְאֶה אוֹהֲבֵה הָאֲמִתִּי, יִמְהַר לְמַנֵּעַ אוֹתוֹ מִקֶּדֶם אֲפֹל עַד כְּדִי הַכָּאָה, וְנִאֲמָנִים פְּצִיעֵי אוֹהֲבֵי, כִּי עַל־יָדֵי כֵן הוּא מִצִּיל מִקְּנוֹת. אֲבָל הָאוֹהֲבֵי הַמִּתְנִין, יִנְחִיחוּ לְהַתְעַנֵּג בַּתְּעַנּוּגוֹת שֶׁלִּדְרַע, וְיִבְיֵא אוֹתוֹ לְאִבּוֹד חַיִּי. (רבי רפאל שפירא בן הגר"י מבריסק)

מהפך

מספורי חז"ל

היו נכונים בעליל, ואמר פעם רצו להעניש אותו על דבריו. תפסו עבדי בית הנשיא את רב הושעיא, וכרכו סודר מסביב צווארו, עד שהוא כמעט נחנק והתקשה לנשום. נסה רב הושעיא לקרוא לעזרה, כדי שהסוכבים יצילוהו מידיהם של אנשי בית הנשיא בני הכליכל, וכשראו בני העיר שהוא מצטרר ומתענה תחת ידיהם, בקשו מהם לעזוב אותו, ואמרו: "הרפו ממנו והניחוהו לנפשו. אמנם הוא דבר נגדכם ואמר דברי תוכחה עליכם, אבל דעו לכם שגם אותנו הוא מצער בתוכחתו, אולם פאשר ראינו שכל דבריו נאמרים לשם שמים, שוב אין אנו אומרים לו כלום ואין לנו טענות כלפיו, מפני שאיש אמת הוא". שמועו אנשי בית הנשיא זאת, ומיד שהורוהו לנפשו ונתנו לו נפשו לשלל. (מסכת תענית)

לאחר פטירת שלמה המלך, בנו של דוד המלך, התפלגה המלוכה בעם ישראל לשנים, בין מלוכות יהודה בה מלכו צאצאי בית דוד בלבד, לבין מלוכות ישראל בה מלכו מלכים שונים משבטים רבים. ראשון המלכים במלוכות ישראל היה ירבעם בן נבט, ולפניו זכה למלוכתו: מפני שירבעם הוכיח את שלמה ולא חת ממנו, אלא שנגעו על תוכחתו זו, מפני שהוכיח את שלמה ברבים, ואסור להוכיח ברבים שנאמר "ולא תשא עליו חט". ואחר היתה תוכחתו של ירבעם שבזכותו זכה למלוכתו: היה זה לאחר שבת פרעה, אחת מעשיותיו של שלמה המלך, הלכה והעמידה שוקרים ליד השער הסמוך לארמון מוגזריה, וכל מי נשסה להפגס דרך השער, היה צריך לשלם קסף לשוקרים כדי להעשיר אותה. באו ירבעם ואמר לשלמה: "אבדו דוד, פרץ פרצות בחוקה כדי שהיה קל יותר לעולים לרגל להפגס לירושלים ולעלות אל בית המקדש, ואתה עושה להפגס ונטול מס מהעולים שבאים לירושלים"?! ולפני נאמר על ירבעם "אשר הרים יד בפלג שלמה"? מפני שירבעם חלץ את התפילין שבראשו מול המלך, ואסור לעשות כן מפני קבוצ המלוכה, אך בזכות דברי התוכחה שלו זכה למלוכה, ולפיהן מזה השחר של אדם שמוכח את ההלל על מעשיו שאינם טובים, אפילו למלך ישראל. (מסכת סנהדרין)

דרשו חז"ל את הפסוק: "הוכיח תוכיח את עמיתך", אפילו מאה פעמים משמע, דהינו שהאדם שרואה בחברו דבר שאינו ראוי, צריך להוכיחו פעמים רבות עד שהלה יחדל ממועשהו ולא ישוב לכסלה עוד. ואפילו אם הדבר לא נראה לו שעושה רשע, דומה הוא לאשה המזכרת תפוחים, שעומדת בשוק וצווקת כל היום "הדחים, קנו תפוחים בזה". ולעיתים נדמו לה שפך נהר גרונה ואין איש שם בל אלה ולא קונה, אולם היא באמת מוכשרת בקריאותיה ואינה אומרת נואש, ואם תשאל אותה מדוע את נעקרת? ותר' אין איש מאזין לה, תענה ותאמר, 'הרי קשאי שבה לביתי בלילה, ומוציאת פהו פראות לפרנסת בני ביתי, כדאי לי לצעק כל היום, ואפילו אם רק אחד ממאה יקנה אצלי תפוחים'.

נוהג היה אהרן הכהן, שאף כשהיה פוגש בדרך אדם רשע, היה נוהג לו שלום ודורש בשלום. ודרשו עליו חז"ל את הפסוק "בשלום ובמשור הלך אתי ורבים השיב מעון", כי בכך שהיה דורש בשלום של הרשעים, היו הללו מיטיבים את דרכם. כיצד? פגעו בו באדם רשע ונתן לו אהרן שלום, למחר בקש אותו אדם לעבר עברה, ואמר בלבו 'אוי לי! איך אשא עיני אחריך ואראה את אהרן? הרי מתבייש אני ממנו שנתן לי שלום ואני חושא ומקיעים את הקב"ה"?! כך הצליח אהרן הכהן בדרך נעם ובתוכחה אהבה, למנוע אנשים מן העברה. (אבות דרבי נתן)

בסמוך לבית מגוריו של התנא רבי אלעזר בן עזריה, התגוררה אשה אחת שפבעלתה היתה פרה, ובשבתות היתה הפרה יוצאת מהתרפת שלה, פאשר רצועה תלויה בין קרניה. לא היה הדבר לרוח חכמים, שכן לשיטתם יש בכך משום סטול ברשות הרבים והוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים, והם פנו את הפרה לפרתו של רבי אלעזר בן עזריה. ולפיה נקראה פו? והרי רבי אלעזר בן עזריה היה כה עשיר מפלג, עד שבכל שנה נולדו לו מאה מעדריו שנים עשר אלף עגלים, דהינו שבכל שנה נולדו לו מאה ועשרים אלף עגלים חדשים, ומהם היה צריך לעשר עשרית למגשר בהמה, ונמצא אפוא שהיה בעל מאות אלפי פרות, ולפיה נקראת זו על שמו, והלא לא היתה אלא של שכנתו? אלא מפני שרבי אלעזר לא מיהה בשכנתו ולא אמר לה שהדבר אסור, ולכן נקראה הפרה על שמו, מפני שמי שיש בידו למחות באלת ואינו עושה כן, נקרא הדבר על שמו והוא נתפס בעונו. (מסכת שבת)

שנה אחת, היתה שנת בצורת, השמים היו שחונים ואף טפת גשם לא ירדה להרוות את פני האדמה. הכרוי נשיא ישראל על תענית צבור כדי לעורר רחמי שמים, אולם התענית לא הועילה והשמים נותרו נקיים מקל עב. ישב רב הושעיא האמורא, שהיה אז צעיר למדים ונעדין לא התפרסם פאחד מגדולי הדור, ולמד עם בני הישיבה את דברי התנאים הבאים, אשר דרשה את הפסוק "והיה אם מצינו העדה נעשתה לשגגה", על הסנהדרין שנגזרים 'עני הגדה', כי הם מנהיגי העדה. 'משל למה הדבר דומה?' אמר רבי הושעיא לתלמידים, 'כלה מארשת שהיא בבית אביה לפני נשואיה. כל יומן שעיניה פות אין פלוגפה צריה בדיקה, שיבאי אין בה מום וחסרון, אולם אם עיניה רפות ולקיות, ודאי יש בה גם מומים אחרים. וכך הם גם אנשי בית הנשיא, אם היו נמצאים ראויים במעשיהם כלפי השמים, לא היו בודקים פמרום את מעשיהם, ולא היתה עצירת גשמים. אולם מפיו שפבית הנשיא יושבים אנשים שאינם מהגנים ואין הם נוהגים בדרך התורה כראוי, לכן בודקים בשמים את מעשי כל העם, ולכן באה בצרת לעולם'. דברי התוכחה של רב הושעיא הגיעו לאזניהם של אנשי בית הנשיא, שבאמת לא היו אנשים פשרים כלל ודבריו

מתפל

אמרות ופתגמים

- מי שאינו מקבל מוסר, אבד נעקרו. (מסכת הפנינים)
- המוכיח את הרבים - אוהב את השם ויחברו, ומי שאינו מוכיח - אוהב את עצמו. (רבי יעקב יוסף מפולנאה)
- הרואה עברה אצל אדם ואינו מוכיחו, הריהו כנביא הפובש את נבואתו. (רבי מיכל מוולטשוב)
- הרואה חטא בחברו, יבדק אם הוא עצמו אינו פגום בזה. (תולדות יעקב יוסף)
- גדול כח האדם שמוכיחים אותו, מבוז של המוכיח. כי אחר שידר המוכח למידתו זו אשר הוא מקבל תוכחה, הרי בנדיא הוא שפלידות, וכתוב "אשכנח ואת דכא ושפלידות", והשכינה שונה עליהם המקבל תוכחה. (רבי פינחס מקורדון)
- למה נאמרה פרשת ענין לאחר התוכחה? שלא יחשב אדם שאחרי תוכחה כזו, שוב אין לו ערך כלל. (החזוהי מלכביץ)
- אמרו חז"ל בספרי דברים: "אין מוכיחים לאדם אלא סמוך למיתתו". והדרך תמיהה, וכיצד אפשר לו לאדם לדעת אימתי הוא סמוך למיתתו? אלא, שאדם קרה אשר בלי ידיו הוא בבחינת סמוך למיתתו. הוא יכול לקבל תוכחה. (אבות ישעיה)
- אין המשפיע יכול להשפיע, אלא בכשתעורר אצל המקבל הרצון לקבל. (רבי יחזקאל מאוסטרסא)
- קשה מאוד להוכיח אנשים, אך שבעתים קשה ומר לשחק. (הרי"צ מליובאוויטש)
- ראשי תבות הפסוק "מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש", הם נטריקון "מלא אהבה", ללמוד מה טיבה של תוכחה שצריכה להיות מלאה אהבה. (השקדן יצחק מאלכסנדר)
- קצנו משיכה הוא קצנו יותר מאשר קצנו חזקה, ואם עלינו שהתנהגות הרצויה בחנוך היא בדרך המשיכה, צריך המתחנך להכיר שיש גם דרך חנוך של חזקה. (החזוהי אריש)
- למה נאמר "הוכח תוכיח" בין "לא תשנא את אחיו בלבבך", ובין "ואהבת לרעך כמוך"? כי התוכחה הרצויה איננה משנאה כי אם מאהבת ישראל. (רבי אריה לוי)

- איזו היא דרך לשנה שיבויר לו האדם? יאהב את התוכחות. שכל יזמן שתוכחות בעולם, נחתירוח באה לעולם, טובה וברכה באין לעולם, וידעה מסתלקת מן העולם. (מסכת תמיד)
- טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת. (משלי)
- לא חרקה וידשלים, אלא בשביל שלא הוכיחו וזאתיה. (מסכת שבת)
- התוכחה מביאה ליד אהבה, שנאמר "הוכח לחכם ויאהבה", ומביאה ליד שלום. (בראשית רבה)
- אל תשנא את המוכיחך. (הרד"א אורח זוטא)
- בעוד דרך תפיסה על בנה, הטף לו תוכחה. (מסכת קידושין)
- כל אהבה שאין עמה תוכחה, אינה אהבה. וכל שלום שאין עמו תוכחה, אינו שלום. (בראשית רבה)
- מינוי שכל המקבל תוכחה זוכה לברכה? שכן שלמה מפרש "למוכיחים ינעם, ועליהם (על מקבלי התוכחה) תבוא ברכת טוב". (דברים רבה)
- כל היודע להוכיח ומוכיח את הרבים, הרי הוא עושה קרירות לפני קונו. "למוכיחים ינעם, ועליהם תבוא ברכת טוב", עליה תבוא לא נאמר, אלא עליהם, למוכיחים ולמקבל תוכחה. (תנא דבי אליהו)
- יש לו חברים, מקצתם מוכיחים אותו ומקצתם משבחים אותו. אהב את המוכיחך ושנא את המשבחהך. (מסכת אבות)
- שמהמכחך מביאך לתי העולם הבא, והמשבחהך מוציאך מן העולם. (שם)
- כל מי שיועד שחברו ירשע ומניח לו, ראוי שיבואו עליו כל הקללות שבתורה. (ילקוט שמעוני)
- שלשה הקב"ה שונאים, ואחד מהם המדבר אחד פפה ואחד בלב. (מסכת פסחים)
- התוכחה מביאה את האדם לדרך הדין. (בד המבחן)
- כאשר תוקן דבר יסוף באורו, כן המוסר יסיר הדאגה מבעליה. (אוצר החכמים)

בקש רבי עקיבא להחמיר על עצמו והעמיד סכה, ומדוע שאלו רבי גמליאל היכן סכתו והוסיף לו ככה צער על צערו? אלא שרבו גמליאל היה סבור כי כל הפסוקי המצוה מסקנות ועושה אותה, וקרא משום כך "הדין", ובפרט במצות סכה, שעליה נאמר שכל המצטרע פטור מן הסכה. בקש שמואל רבן גמליאל להוכיח את רבי עקיבא על שהחמיר על עצמו שלא לצורך, ונגדם לו עניי ככה שצמצם את מקום מגוריו בספינה לשיטח קטן של סכה, ולכן הוכיחו בדרך רמז ושאלו: "היכן סכתך?" (אוצרת האגדה)

כל המוכיח את חברו לשם שמים, זוכה לחלקו של הקב"ה, שנאמר "מוכיח אדם אתו". ולא עוד, אלא שמושיבין עליו חוט של חסד, שנאמר "מן ימצא ממחליק לשון". (מסכת תמיד)

כן הוא גם בתוכחה, כי לא יתכן שאם אדם יוכיח את השומעים ואיש אחד לפחות יתן אל לבו וישוב בתשובה, ועליו רק לחזר ולהוכיח ויחזקה על עצמו להשיג שבה יקום. (הפנין חיים)

נחלקו התנאים בדין העושה סכתו בראש הספינה, אם היא קשיה או לא. מפני שהיא צריכה להיות איתנה עד שתוכל לעמוד בריח מצויה ודגולה. רבן גמליאל פסל את הסכה, ורבי עקיבא הכשירה. פעם אחת, הפליגו שני תנאים אלו באניה, הלך רבי עקיבא והעמיד סכה על ספון האניה. למחרת, פרצה רוח סערה, והיא נשבה ברוח עד שעקרה את הסכה בלה והטילה אותה אל תוך הים. בא רבן גמליאל לרבי עקיבא ושאלו: "עקיבא, היכן סכתך?" ולא היה לרבי עקיבא מה לענות. ולכאורה הדבר תמיהה, וכי בא רבן גמליאל לצער את רבי עקיבא בדרך? והרי

יתקבלו דבריו בקלות ויביאו תועלת. כאשר היה נקלע לזכות, מעולם לא השיב לטענותיו של ברישיו במשפט שלילי, אלא היה מקדים ואומר: "כן, אבל אפשר לומר כך", דהינו קדם קבל את דברי האלת, ורק אחר כך טען את טענתו כנגד, ולא בשל מיד את דברי הלק. פעם אחת שאל: "מספר בתורה, כי כאשר הגיע יעקב אבינו לתורן ודבר עם רועי הצאן שישבו שם, שאל אותם מדוע אינם משקים את הצאן וחוזרים לרעות את הצאן, והדבר מפליא, למה לא מצינו שהרועים הגיבו בהקפדה על בקרתו של יעקב אבינו, שהרי היה איש דר שהא עתה מקורב בא, וזי שמו לשר ושופט עליהם. אלא שהסבה לכך היא, מפני שהוא פתח בשחיתות וקרא להם 'אחי', ולכן נפתח לבם להקשיב לדברי תוכחתו, ולמדו נפלא ש כיון לאדם שמבקש להוכיח את חברו, לעשות זאת אחרי שלקבו של השני יפתח בדברי נעם ורצון". (תולדותיו)

ה"בית הלוי" רבי יוסף דב מברסק, הוכיח פעם ברבים טבח אחד שלא התנהג כשורה, אולם הלה לא קבל את דברי התוכחה ולא חזר בו ממשעו ונזלזז. לזימים, בעבר יום הכפורים, בא הרב לאותו טבח ובקש את סליחתו. התפלא האיש ואמר: "יבנה, כלום הוא צריך לבקש סליחה ממני? אדבר, אני הייתי צריך לבוא ולבקש סליחה מכבוד תורתו, עד אשר סרבתי לשמע בקולו, ולא קבלתי את דברי התוכחה שלו". השיב לו רבי יוסף דב ואמר: "משום כך פאתי לבקש את סליחתך, מפני שלא שמעתי לך ולא האזנת לדברי התוכחה שלי. יוצא אפוא, שכל תוכחתך היתה לבטלה, ואם כן הלבנת לשון את פניך ברבים..." (שיר המואב)

נוהג היה ה"אבתי ישראל", רבי ישראל מוויז'ניץ, שבשעה שהיה מבקש להוכיח את אנשי שלומו, היה מציני את תוכחתו בנתיב אשר לא ידעו איש, והיה עושה זאת בתחבולות וקמיוס, בדרך יעבב ובעצנתו יתרה. גישבו אחד פתח רב אחד בשם ר' מאיר, שהעניתי געגוריתו על דעתי, והיה נוהג לטל שדח מקצבים ובעלי דינים ונחש את הדין לזכותם. ממשא ארע, ואל הרב של העיר קולומי, הגיע זוג אחד שבקש להפריד בגט פרייתו, והרב סרב לסדר להם את הגט מסבות מצדקות. הלכו בני האג אל אותו רב, והוא העניב להם את הגט, והדבר כרה מאד לבני קולומי. לזימים, נקלע ה"אבתי ישראל" אל העיר קולומי, וכמה מחשבוני הקהילה באו לספר לו על התנהגותו של אותו רב, ובקשו ממנו לזמן אותו אליו ולהוכיחו קשות על משעיו הנזלזזים. שמע הרב את הדברים, והבטיח להם כי יראה לסדר את הענין בכי טוב, בחסדי חיים. דבר בואו של ה"אבתי ישראל" מוויז'ניץ אל קולומי, נבוצה ביש מחר באזור פלו, ואף אותו רב, שהמושב בו כהן ברגנות, היה כפח תחת הנהגת העיר קולומי, הגיע יחד עם הממונים שנהרג להתברר מפי הרב. לשארה הרב, הושיבו לדיו והחל לשוחח אתו בנחת, וכה אמר: "מנהג מקרסם הוא, שכל יהודי אומר פסוק מסתם בסיום תפלת העמידה, שמתחיל ומסתיים באותיות של שמו. והדבר

בתקופה שהיה ה"חפץ חיים" נודד בין ערי ישראל, כדי למכר את ספריו שחבר, נכנס פעם לפגוד אחד בעיר וילנא הגדולה, כדי לפוש מעט. והנה רואה הוא יהודי מגשם אחד שוכנס אף הוא אל הפגוד, מתישב בגסות ליד השלחן ופוקד על המשרתת להגיש לו נתח אף עליו וכוס משקה חרין. בלי ברכה, חטף האיש את הפגוד ובלע אותו בחפזו, נחב בשמחה החרין, והתניחס לכאי הבית בחסר כבוד ונימוס. הודיעה ה"חפץ חיים" מהתנהגותו הנלוזה של אותו יהודי, ועמד לגשת אליו כדי להוכיחו על משעיו, אך כשראה זאת בעל האכסניה, מהר אליו ולחש באגו: "רבי, חושש אני שמא הלה רים ידו ויכה את מר, שכן חיל רוס' הוא לשעבר, מאלו שנחטפו מבית הוריהם ביהודים ילדים בני שבע שנים, ומעולם לא למדו כיצד עליו להתנהג. עד גיל שמונה עשרה התגורר בקרב אפרים רוסים מגשמים בסביר, ולאחר מכן שרת במשך עשרים וחמש שנה את הצאר הרוסי, וכל התורה המעטה שלמד בימי ילדותו, כבר נשכחה ממנו. וכי פלא הוא שגדל בצורה כה מגשמת, לאחר שפגש ארבעים שנה לא היה מצוי בסביבה יהודית, ולא ראה אלא גוים שכורים מסביבו"? הביט בו ה"חפץ חיים" ואמר: "חסר דאגה מלבד ואל תחוש כלל. מקוה אני שדברי יתקבלו על לבו, וטוב היה שספירתי לי אלו תלואת עברו עליו בימי חיו". בנימוס וברכה, נגש ה"חפץ חיים" אל אותו אדם, ובניקה לבבית וידידותית פנה אליו: "שלום עליך יהודי קר. שמעתי שבתור גל קטן נחטפת מבית הוריה וגרשת לבסוד הרחוקה, גדלת בין גוים ולא זכית ללמוד תורה. עברת אפוא את הגיהנם בעולם הזה, סבלת צרות ורדיפות קשות, עניים וסבל רב, ולמרות כל זאת נותרת יהודי ולא הספקת להמיר את דתך. פמה זכית לש לא אפוא. והלוא יוהיית אף אני בעל זכית כה רבות כמא, ויהייתו ה' העולם הפא. בטוחני כי מוקדם מביטך לה בין צדיקים וגאונים עולם בגויעד, לאחר כל מוסרות נפשך למנוח ההדוות ולמנוח כבוד שמים, והנשיון שפגמדת בו גדול יותר מהנשיון של תננה מישאל ונעזרה שהשליכו לתוך כפוש ראש במחיר אמונתם ביה". דמעות התקשרו בעיניו של החל לשעבר, לשמע הדברים הלכבים שנגעו מלבו הטהור של ה"חפץ חיים", והדברים לטפו את נשמתו המוגעת והצינו בו אש להבה והרעיפו עליו טללי תחיה. כשגוע לו מי הוא האיש הצדיק שדבר עמו, פרץ בבכי עז ונשק את דיו של ה"חפץ חיים", והוא המשיך לדבר אליו: "אדם שכמוהו, שזכה להחשב בין קדושים המוסרים את נפשם על קדשת השם, ודאי יראה וכו' לעצמו להיות מעטה את שארית ימיו פיהודי פשר, וא לא יהיה אדם מאשר כמוך בעולם כלו". שוב לא עזב האיש את ה"חפץ חיים", עד שקפץ לבעל תשובה אמת וצדיק גמור. זוהי כחה של תוכחת אהבה אמתית, מתוך לב יוקד באהבה ישראל. (תולדות ה"חפץ חיים")

כשהיה רבי יעקב קמינצקי, ראש ישיבת "תורה ודעת", מבקש להוכיח את הנאלת, היה חותר למצא את האפן הרב ביותר בו

מְזַכֵּר בְּסֵפֶר הַשִּׁל"ה הַקְדוּשׁ, שְׁהוּא סִגְלָה שְׁלֵא יִשְׁכַּח הָאֲדָם אֶת־שְׁמוֹ בְּיוֹם הַדִּין. וְלִכְאוּרָה תִּמְוָה הַדָּבָר, כִּיצַד יִתְּנוּ שְׁאֲדָם לֹא יִזְכֹּר אֶת־שְׁמוֹ, בּוֹ מְכַנִּים אוֹתוֹ פְּעָמִים רַבּוֹת בְּמִשְׁנֵה הַיָּם? וְכִי אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁהוּא אוֹמֵר בְּתַפְּלָה, רַק שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם, יוֹכֵל לִזְכֹּר יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר אֶת שְׁמוֹ הַפְּרִסְי? וְיִתְּנוּ לוֹמֵר, שֶׁהַפְּנֵה לְאוֹתָם אֲנִישׁ שֶׁהִתְרַחֲקוּ מִתּוֹרָה וּמוֹצָא, וְהֵם מְכַנִּים אֶת־עַצְמָם בְּשֵׁם לְוִיזֵי וְבוֹ שֶׁתִּמְשָׁמִים כָּל יְדֵי וְכָף וְכָף שֶׁשִּׁפְּחוּת, וְלָכֵן יִתְּנוּ שֶׁיִּשְׁכַּח אֶת שְׁמוֹ הַיְּהוּדִי שֶׁנֶּמְנוּ לוֹ בַּיּוֹם שֶׁהִכְנִס לְבִרְת הַמִּיּוֹלָה. אִךְ הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵינוֹ נֶכֶן, שֶׁהִרְי אֹתָם אֲנִישׁ גַּם אֵינֶם מִתְּפַלְלִים וְאֶף אֶת הַפְּסוּק שֶׁל שְׁמֵם אֵינֶם אוֹמְרִים, וְאִם כֵּן חִזְרָה הַקְּשִׁיָּה לְמִקּוּמָה. אֲלֵא כִּנְרָה שֶׁהַפְּסוּק הַזֶּה נִחוּץ לְרַבָּנִים, שֶׁהִרְי אֹתָם אֵין קוֹרְאִים בְּשֵׁמֵם הַפְּרִסְי, אֲלֵא מְכַנִּים אוֹתָם בְּשֵׁם "רַב" או "רַבִּי", וְעַלֵּיהֶם יֵשׁ חֻשׁ שְׁמָא שִׁפְחוּ אֶת שְׁמֵם, וּלְפִיכָה תִּקְנֵה הַקְּדוּמוֹנִים שִׁאֲמָרוּ הַרְבֵּימִם אֶת הַפְּסוּק הַמִּתְחִיל וּמוֹסְמֵם בְּשֵׁמֵם, כִּדִּי שְׁלֵא יִשְׁכַּחוּהוּ. וְאֵן הַמִּשְׁנֵה הַרְבִּי וְאָמַר: "הִלְדָּגְהָ אֶתְהָ, שִׁשְׁמָךְ מֵאִיר, צִדִּיק אֶתְהָ לִזְכֹּר אֶת־הַפְּסוּק מִפְּסוּקֵיךְ אֶתְבִּנְוֵנוּ, עַל־כֵּן מֵאֲנִי כִּלְאִיר שֶׁקָּרָא..." דְּבִיר הַתּוֹכַחַה שֶׁל הַרְבֵּי, שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּרַמְזוֹ וּבְחִכְמָה, תְּדַרֵּךְ אֶל־כַּלּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַב, וְנִאֲמָר תְּדַל מִפְּנֵהוּ לִפְלִי שֶׁחָד. (קְדוּשׁ יִשְׂרָאֵל)

רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים רוֹחַ, רֹאשׁ יִשִּׁיבִית "אֶהֱלֵ מוֹעֵד", הִיָּה מִיָּחִד בִּיכְלָתוֹ לְהוֹכִיחַ אֶת־תַּלְמִידָיו בְּדֶרֶךְ עֲנָה וְשִׁפְלִיּוֹת, מִתּוֹךְ תּוֹכַחַת אֲהֵבָה וְעֲרֵבָה, וְדִבְרָיו הָיוּ מִתְּקַבְּלִים עַל־הַלֵּב וּמִיָּבִים תּוֹעֵלֶת מִרְפָּה. תַּלְמִידָיו אֲהָבוּ אֶת תּוֹכּוֹחֵתוֹ, עַל־אֵף שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּצִוְרָה בְּרִירָה לְזָכֹר, וְהַדְּבָרִים שֶׁנִּחְקְרוּ בְּלִבָּם לִפְנֵי יָמִים, אֲחַד מִתַּלְמִידָיו שֶׁלֵּבָיִים נִעְשָׂה מִיָּד תּוֹרָה גְּדוֹלָה, סִפֵּר, כִּי לֹא מֵשֶׁת אֶת־כּוֹלָנוּ, כִּיצַד בְּרִיּוֹתוֹ בְּחֹרֶךְ עוֹלָם יָמִים, שֶׁב־לְמַד תּוֹרָה כִּשְׁנֹפֶה נְטוּי עַל הַסֵּפֶסֶל. לִפְתַּע עָבַר רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים בְּסֻמוֹ לוֹ, וְאָמַר לוֹ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים: "בְּרַתָּה, בּוֹיָע, בְּחִלְחָלָה!" וְסִפֵּר הַתַּלְמִיד כִּי מֵאֵז, בְּכָל פַּעַם שֶׁהָיָה מוֹתִישֵׁב לְלִמּוֹ, הִיָּה נֹזֵךְ מִדְּבָרָיו שֶׁל רַבּוֹ, וְהָיָה מוֹתִישֵׁב בְּאִמְקָה לְפָנָי קוֹנוֹ. כִּי דְּבָרִים שִׁיִּצְאִים מִן הַלֵּב בְּעֲנֵנֹת חוֹ, וְזוֹקְתֵם שֶׁהֵם נִתְרַסִּים עַל־הַלֵּב לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. בְּעֶרֶב יָמָיו, כִּשְׁשִׁבְכַּב בְּבֵית הַרְפָּאוֹה, שָׁהָה לִידוֹ יְהוּדִי שֶׁהָיָה רַחוּק מִתּוֹרָה וּמוֹצָא. שׁוֹחַח עֲמוֹ רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים אֶרְפוֹת, וְהָיָה מוֹכִיחוֹ עַל עֲוֹנוֹתָיו וּמוֹדִיעַ לוֹ עַל כִּי עֲתִיד הוּא לִתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן לְפָנָי בְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ דִּין וְשֶׁיֵּשׁ דָּן וְשֶׁיֵּשׁ מַעֲלָה עַל־כִּלְמַעֲלָיו, וְדָבָר עֲמוֹ בְּאִפְסוֹ נִתְרַן עַל כִּי יֵשׁ דִּין וְשֶׁיֵּשׁ דָּן וְשֶׁיֵּשׁ מַנְהִיג לְבִירָה. לְמִירוֹת דְּבָרֵי הַתּוֹכַחָה וְהַמּוֹסָר, אֲהָבוּ אוֹתוֹ יְהוּדִי בְּלֵב נֶפֶשׁ, עַד שֶׁהָיָה נוֹתֵר בְּלִילֹת, כִּדִּי לְהִשְׁתָּיֵם עַל רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים בְּחִלְיָו, וְלֹא נוֹתֵן מַנְהִיג לְעִיָּיו. וְאֵף כִּשְׁבָּמָשׁוּ כָּבֵר לִשְׁתַּרְרוֹ מִבֵּית הַרְפָּאוֹה, חֲפֵשׁ אֲמִתְּלוֹת וְעִצּוֹת כִּדִּי לְהִתְנַחֵם שֵׁם, עַל־מִנֵּת לִשְׁהוֹת בְּמִחְשַׁתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים וְזִמְנוֹ נוֹסֵף. זוֹהִי תּוֹכַחָה אֲמִיתִית הַנּוֹבַעֶת מִלֵּב אוֹהֵב, וְנִמְסָרֶת בְּאַהֲבָה מִסְתַּרֶת וְתּוֹכַחָה גְּלִיָּה. (שׁוּפְרִיָּה דִּיּוֹסִיף)

הַמְּצוּרָה, כִּכֵּד ה"שְׁפֹת אֲמֹת" אֶת הַרְבֵּי מֵאֲמִישֵׁיב לּוֹמֵר דְּבָרֵי תּוֹרָה, וְרַבִּי יַעֲקֹב פִּתַּח וְאָמַר: "מִצִּינֵי שְׁמִשָּׁה רַבְנֵנוּ אֲמָר לְעַם יִשְׂרָאֵל 'רֵאָה אֲנִי נִתַּן לְפָנֶיכֶם הַיּוֹם בְּרָכָה וְקִלְכָּה', וְלִכְאוּרָה הַדָּבָר תִּמְוָה, שֶׁכֵּן כָּל סֵפֶר דְּבָרִים כָּלוּ מִלֵּא דְּבָרֵי תּוֹכַחַת מִסָּר מִפִּי מֹשֶׁה רַבְנֵנוּ? וְאִיךָ הִיָּתָה כִּפְתּוֹ דְּבָרָיו אֵלֶּף? אֲלֵא שֶׁבָּקֵשׁ מֹשֶׁה רַבְנֵנוּ לִישֹׁר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַר לָהֶם 'רֵאָה', הִנֵּכֶם עֲדִין כְּכּוֹ תִּנְוֹנוֹת שֶׁל־בֵּית דָּבָן, אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵי שִׁסְפִּימֵי לִלְכַּת לְבֵית תַּלְמוּדֵם, צִדִּיק לְרֹמֶם עַל־יְדֵי מִגְּדוֹת וּמוֹעִיּוֹת, וְלֹא לְעַם שֶׁלֵּיהֶם בְּעֵנְיָם. וְכֵן גַּם הָיָה מֹשֶׁה רַבְנֵנוּ צִדִּיק לִישֹׁר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי מִתּוֹ שֶׁכָּר וְעִנְשׁ, הֵם הַפְּרָכָה וְהַקְּלָלָה, וְכֵן צִרִּים תַּמִּיד לִישֹׁר בְּשִׁבְט חוֹבְלִים יַחַד עִם בְּיָמִין מְקַרְבָּת". (מִכְדוֹל הַתּוֹרָה וְהַחֲסִידוֹת)

נִרְגָּלָיו שֶׁל רַבִּי אֶלְיָהוּ אֲלִיעֶזֶר דִּסְלֵר, הִיָּה הַכָּל "אֵל תְּבַקֵּר אֶת־הַבְּרָךְ בְּאִפְסוֹ גָּלוּי, כִּי רַק יִתְעַשֵּׂשׁ יוֹתֵר", וְאֵת דְּבָרָיו אֵלֹו כֶּתֶב לְדוֹרוֹת בְּסִפְרוֹ הַמְּפָרָסִם "מִכְתָּב מֵאֶלְיָהוּ". הוּא לֹא הִיָּה רַק נֶאֱמָר דוֹרֵשׁ, אֲלֵא גַם נֶאֱמָר מְכַנֵּם. בְּבֹאוֹ לְחַנּוּ בְּיִשְׁבִּיחָה אֶת תַּלְמִידָיו, מַעֲוֹלֵם לֹא הִשְׁמִיעַ לָהֶם דְּבָרֵי תְּבַקֵּר בְּנִימַת גְּעָרָה אוֹ תּוֹכַחָה, אֲלֵא הָיָה מֵאֲרִיב בְּשִׁבְח הַמִּדּוֹת הַסְּבוּלוֹת וּמִדְּגִישׁ אֶת הַפַּעֲמֵר וְהַחֲוָה שֶׁל הַמִּדּוֹת הַרְעוֹת. פַּעַם נּוֹדַע לוֹ עַל כְּפָה בְּחֻדָּים חֲלָשִׁים, שִׁגְלוּ עֵנְיוֹ מִיָּתֵר בְּמִשְׁחָקֵי כִּדְרָגֵל בְּתִלְאָבִיב. פָּנָה אֲלֵיהֶם הַרְבֵּי דִּסְלֵר וְפָתַח עִפְסֵם בְּיִשְׁחָה, אֵף לֹא נִגַּשׁ אֲלֵיהֶם בְּתַבִּיעָה אוֹ גְּעָרָה, אֲלֵא הָיָה מְעַנֵּן שֶׁהֵם עֲצָמִם יְרֵאוֹ אֶת הַחֲוָה וְהִרְקִינֵת שֶׁבְּדָבָר. שִׁטְחֹתוֹ, שֶׁהִיָּתָה מְבַסֶּסֶת עַל דְּבָרֵי חַז"ל בְּמִגְלָה, שֶׁכָּל לִצְנָת אֲסָהָר חוּץ מִלִּצְנָת שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה, תֵּאָר בְּאִפְסוֹ חֵי וּמוֹחֲשִׁי מִשְׁחָק כִּדְרָגֵל. הוּא תֵּאָר כִּיצַד שָׁהָה אֲנִישִׁים מְבַקְרִים רַצִּים אַחֲרֵי כִּדְוֵי כְּכּוֹ יְלָדִים קִטְנִים, וְהָיוּ מְהִיר בְּיוֹתֵר מֵאִיֵּר אֲחֵרֵי שׁוֹן לִכְדוֹר וּבֹעֵט בּוֹ, וְכֵלֶם מִרְיָטִים וְצוֹאֲקִים, וְיוֹצֵאִים שׁוֹב לְדָף אַחֵר הַכְּדוֹר. תֵּאָרוּ הָיָה כֹּה מוֹחֲשִׁי וְנִגְלַע, עַד שֶׁבָּתֵם אוֹתָהּ שִׁיחָה פֶּגַע בְּקֶרֶב אוֹתָם בְּחֻדָּים הַטַּעַם שֶׁל הַמִּשְׁחָקִים הַטְּפִישִׁים. כֵּן הָיָה גַם בְּאֲשֶׁר בְּתַקְפוֹתוֹ, הַכְּרִי בֵית חִרְשֵׁת אֲחִיד לִיצוֹר אֲרִיסְתִּים, עַל מְבַעֵ אֹתוֹת שֶׁחֲרָטוּ עַל הַמְּקוֹלוֹת שֶׁל הָאֲרִיסְתִּים. עַל כֵּן מִקֵּץ חוֹפִיעָה אוֹת מִקְסָמוֹ, וְכִי שֶׁהִצְלִיחַ לְהִשְׁלִים אֶת הַסִּסְמָה הַנִּדְרָשֶׁת עִם כָּל הָאוֹתוֹת, הִיָּה וְכָאִי לְקַבֵּל פֶּרֶס גְּדוֹל. מִכֵּן שְׁלֵא כָּל הָאוֹתוֹת הָיוּ מְצוּיֹת בְּמִדָּה שָׁוָה, הָיוּ אוֹתוֹתֵי שִׁכִּיחוֹת וְאַחֲרוֹת שֶׁהָיוּ נִדְרוֹת בְּיוֹתֵר, וְלָכֵן לֹא הִיָּתָה הַמִּשְׁחָק פְּשׁוּטָה כָּל עֶקֶר. יוֹם אֶחָד, סִפֵּר לוֹ תַּלְמִיד אֲחִיד בְּיִשְׁבִּיחָה, עַל אֲדָם מְסִים בְּרִמְקָה שִׁמְצָא אֶת הָאוֹת הַנִּדְרָה בְּיוֹתֵר, וּמִרְבֵּי הַתְּרַגְּשׁוֹת שֶׁעָלָה בְּיוֹד לְהִשְׁלִים אֶת סִדְרֵת הָאוֹתוֹת הַנִּדְרָשֶׁת, הַתְּעַלֵּף בּוֹ מְקוֹם. שְׁמִיעַ הַרְבֵּי דִּסְלֵר אֶת הַדָּבָר, וּבְשִׁיחֹתוֹ שֶׁסָּסֵר לְאַחַר מִכֵּן, הִקְלָה אֶת הַנּוֹשֵׂא וְהַחִיב עַל הִרְקִינֵת שֶׁבְּנִצָּת לְקוֹץ אֲרִיסְתִּי. הוּא תֵּאָר וְהִמְחִישׁ כִּיצַד בְּחֹר וְכֵסֶם לְקוֹת אֲרִיסְתִּי, וְהוּא מְלַקֵּחַ בְּהִנָּה, וּמוֹצֵא אֶת לְשׁוֹנוֹ כִּדִּי לְלַקֵּחַ אֶת מוֹה שֶׁנֶּשֶׁל לוֹ עַל־הַיָּד. תֵּאָרוּ הָיָה כֹּה מְצִלָּה, עַד שֶׁהוּא הִצְלִיחַ לְהִדְרִי בְּקֶרֶב הַתַּלְמִידִים אֶת הַפְּחִיחוֹת וְחֹסֶר הַכְּבוֹד שֶׁבְּהִנָּה מְעִין זוֹ. תַּלְמִידָיו מֵאֹתָה תַּתְּקִיפָה סִפֵּר, כִּי כָּל יְמֵיהֶם חָשׁוּ תַּחֲשׁוֹת מֵאוֹס כִּלְפֵי כֵל סוּיָה הָאֲרִיסְתִּי לְמִיָּנִיחֵם, כִּתְּצָאָה מֵאוֹתָה שִׁיחָה יְחִידָה וְנִקְרָכָה. וְכִדְוָה לָזֶה הָיָה בְּשִׁיחָה שֶׁסָּסֵר עַל הַמְּנָהֵג לְשִׁתּוֹת בְּאִמְצָעוֹת מִשׁ, וְהִצְלִיחַ לְעִקֵּר אֶת הַתּוֹפְקָה בְּשִׁיחָה שֶׁהִצְנִיחָה אֶת הַנֶּהֱגֵי הַנִּפְסָד הָזֶה בְּצִוְרָה מְאֻחָכָה, עַד שֶׁהִשְׁתָּיָה בְּאִמְצָעוֹת מִשׁ הַפֶּכֶךְ לְבָחוּן גְּמוּר. כִּכָּל הִיָּתָה דְּרָכּוֹ שֶׁל הַרְבֵּי דִּסְלֵר בְּ"מִיָּן מְקַרְבָּת", וְהוּא

קבל לך את הספמט החזון א"ש, שהיה מערב מאד בעניני ישיבתו, והיה מתענין מדי פעם אצל הבחורים שהגיעו לבקר על הנתיב של המשגיח החדש. כששמע שאינו מגלה ד חזקה כלפיהם, הגיב החזון א"ש בנגע לשונו במשפט מאלף: "אכן קצין משיכה, הוא קנן בעל תקוה גדול יותר מאשר קנן חזקה..." (מתוך לירות)

אחד מתלמידיו של רבי איזיק שר, ראש ישיבת סלבודקא, התלונן בפניו על כי בערב שבת, כסמיכת נתיביו את ההכנות ברעב האחרון, ולפעמים אף לאחר זמן הדלקת הנרות. "ואלו אני", אמר אותו תלמיד בהתרברבותו, "מסיים את הכנותי לקראת השבת בשעה מקדמת, יושב עטוף בבגדי שיראין לכבוד השבת וקורא את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ואילו היא עסוקה מעל ראשה בהכנות לשבת עד שעה מאוחרת". "כמה פעמים הוכחתי אותה על כך", הקשיב התלמיד, "אך הדברים לא מועילים, לצער". הביט בו המשגיח בחייו פתחי ואמר: "שמע בקולי ואניצרך. במקום שתעשש בבגדי השבת שעה מקדמת, הפשל נא את שוולדך וסיע לוונתך בהכנות לכבוד שבת, ואז תראה שגם היא תסיים את ההכנות מבעוד מועד, ולא תצטרך להמשיך בדברי התוכחה שלך..." (מרבצי תורה מוסר)

בראש השנה האחרון לימי חייו, קטר רבי נחמן מברסלב את דברי התורה האחרונים שלו, שתלמידו המבוקר רבי נתן, ראה בהם דברי צנאה. הוא דבר מענין התחדשות הבריאה לעתיד לבוא. שיש להכין את העולם לקראת האלה העתידה ולענוד את בני האדם לתשובה עלידי תוכחה. והארץ רבי נחמן פיצד לומר תוכחה, כי לא כל אחד ראי לומר דברי תוכחה, "וצריך שעלידי תוכחתו, יוסיף ויתן ריח טוב בנשמות", ולומר תוכחה קו צריכים לקול מיוחד דוקדשות, (כאס ובמים)

כשהיה רבי אהרן כהן, ראש ישיבת "פנסת ישראל" בחרון, מבקש לומר דברי פבושין ומוסר לתלמידיו, היה נושא זאת באופן של מלאכת מחשבת. פעם ראה פיצד אחד התלמידים אוכל בצורה שאינה ראויה לבן תורה, והוא בחר להעיר לו על כך בהכחה ונדינות: "הרי פגעת תתמנה בנדיא לראש ישיבה, ואלום ינעם לך שתלמידך יספור עליך שהנך אוכל בצורה כזו?..." (הבחן גדול מאחיו)

כשהיה רבי חיים מבריסק ילד קטן קבן ארבע, נכנסו פמח אנשים אל אביו ה"בית הלוי" וספרו לו, כי בנו מתקוטט עם ילדים בחוץ. קרא האב לבנו, ובמעמד האנשים שאלו: "החצי הראשון של הפסוק, או החצי השני?" ענה הילד מידי: "החצי השני". ומיד יצא. התפלאו האנשים על דרשיה פה מוזה, והרב הסביר להם את פשר הדבר: "הרי כתוב בתורה אצל ישמעאל 'ידו בכל יד כל בו'. ולכן שאלתי, האם היה בו החצי הראשון של הפסוק, דהינו 'ידו בכל', ונמצא אפוא שהאשמה תלויה בו, או החצי השני של 'יד כל בו', ונמצא שאין האשמה תלויה בו. ולשענה לי, כי החצי השני של הפסוק התקיים בו, פסרתי אותו ללא ענש". השתוממו האנשים למשמע הדבר, וכששאלו לאחר מכן את הילד הקטן, התברר שבאמת זה היה פשר שיחתם המענינת. (שבת והנהגות)

מנהג קבוע הנהיג רבי אלתן וסרמן בהיותו ראש ישיבה בבריסק, שלקראת כל סוף ימיו, היה מעניק לתלמידים מכתב להוריהם, שהכיל הערה מפרטת על מצבם הרוחני והשגית פלומים. מעשה תלמיד אחד מלוקוב, שזכנס אליו, וביציאתו ספר לחבריו: "זוכרים אתם את אותו ליל משמר, כשלקדנו באישון לילה והקרה היה עו וחדר לעצמות? בפשתי אז לעשות מעשה קנדה, והטלתי מגבת שהזדמנה לידי, על חבר פלוני שהיה שקוע בסקר. באותו רגע הופיע רבי אלתן בפסח, ועודני זוכר היטב את המצב הנזכר שנעץ בי, אך הוא לא דבר מאומה. למחרת נקראתי לפני, וסגנו רבי פל לא חסר ממני דברי פבושין ותוכחה, ודרש ממני קנס בסך שמונה עשרה קופיות, או לעזוב את הישיבה לחלוטין. לא נדעתי את נפשי, שכן לא העליתי על דעתי לנטש את הישיבה ולעזוב באר מים חיים, אך לא היה לי מהיכן להשיג סכום כה גדול. בסוף סיעולי החברים להשיג את הסכום הדרוש לידין נפשי, ולאות מחאה על העלבון, פרסתי את הסכום לפרטות קטנות והבאתי את הצורו אל ראש הישיבה. הענש פעל את פעלתו, ומאז הוספתי שקידה ושקיעת פלומים בכל ימי. היום, כשנזכרתי להפריד מראש הישיבה, פנה אלי ואמר לי 'שמור פאן פקדון בעבורך'. ובדבר, הוציא את הצורו כולו ששלמתי פקנס, והשיבו לי. פלום סבורים אתם שפנתי היתה לקנס אתכם? אומר, לא היתה הפטרה אלא להביאכם לידי תרטה ואמנם פאתם לך. לאחר מכן נפרד ממני וברכני בברכה חיים ושלום, ויצאתי ממני בשמחה וכלב טוב". (אור אלתן)

ממכה

מעשה שארע בבית הכנסת הגדול שבמוסקבה, בשבת קדש פרשת בחקתי, שהקורא בתורה לא רצה לעלות בעצמו לפרשת התוכחה כנהוג בקהלות רבות. צוה רבי ברוך פרידמאן לתעלות את אחד התינים החדשים ששרת בצבאו של הצאר ניקולאי, וכבודו נעלית התוכחה. התפלאו המופללים עליך ושאלוהו: "מדוע הענשת את החיל הזה בשמעת דברי התוכחה?" חיד רבי ברוך ואמר: "אדרבה, העליתי אותו לתורה דוקא בגלל היותו חיל בצבאו של הצאר. שכן למדונו חל לפסחים, מה שקנה עבד קנה רבו, ואם עבד הוא חיל זה לצאר ניקולאי, תעבר כל פרשת התוכחה על הצאר הצונד..."

מגיד מישרים אחד, עמד פעם ודרש דברי נעם, כשהוא משבח את בני הקהלה ומעלה עליהם את מעשיהם הטובים. נעמו הדברים לאזניהם של השומעים, והם פברו את הדרשן בכבוד גדול ולוהו לכותי בתפנים ובמחולות. ומימה לאחר מכן, כשנודע לו על פמה מבני הקהלה שאינם הולכים בדרך התורה, עמד הדרשן והטיף להם דברי תוכחה ומוסר, אלא שהפעם הביטו בו השומעים בזעם ובקעט שלא בלעווה חיים. נאנח המגיד ואמר: "ראו נא את שכלמה המלך שהיה חכם מכלי אדם. משע שנתחיל לומר שיר השירים" שכלו מלא שירים ומליצות בדברי אהבה וחשק, מה ענו לו בלם? "ישקני משיקות פיה! אולם כשהתחיל לומר את ספר קהלת שבכל דברי מוסר ותוכחה, אי אף שהזכיר להם כי הוא בנו של דוד והוא מלך בירושלים, לא סיע לו הדבר, ומיד ענו לו בלם ואמרו 'ובל הכלים אמר קהלת'..."

שאלו פעם את אחד המגידים: "הלא ממכה אותה לזכר את העם בדברי מוסר ותוכחה, ומדוע אין הדברים משפיעים על הבריות?" והשיב: "הלא מקרא מפרש הוא ממשלי: 'קרב דברים לא יתדלשש'..."

"וַאֲמַר אֲלֵכֶם בְּעַת הַהוּא לֹא אוֹכֵל לִבְדִּי שְׂאֵת אֲתֶכֶם."

אֵלָא מִשֶּׁה רַבְנֵנוּ בִקֵּשׁ לְהִרְאוֹת לָהֶם אֶת נִקְדַּת הַתְּרָפָה הָעֵקָרִית שֶׁצָּרִיכָה תַקּוּן וְהִיא שֶׁמַּעֲקֵבֶת אֶת בְּנֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִיא הַגּוֹרֶמֶת לְחֻרְבָּנוּ, בְּמֵה שֶׁנֶּאֱמַר "אֵיכָה אִשָּׁא לְבָדִי טְרַחֲכִם וּמִשְׁאֲכִם וְרִיבֵכֶם".

אֵלָא מִבְּאִיזוּ תִּקְוָהּ עֲמִדוֹ, בְּזִמָּן שֶׁעָמְדוּ לְהִכָּנֵס לָאָרֶץ, שְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד יִזְכֶּה לְגוֹר
וְהַמְרִיבוֹת, מִפְּנֵי גָדֵל הַשָּׂעִה, וְזֶה לֹא קָרָא, זֶה נִגְזַר תַּעֲבִירָהּ
שֶׁאֵמַר לָהֶם מֶשֶׁה רַבֵּנּוּ **בְּצֶה הַהוּא לֵאמֹר אֲכִיל לִבִּי שֶׁנֶּאֱמַר** **אֲתָכֶם**.

משל לאדם עני ששכנו לזה ממנו סכום קטן. השכן לא החזיר את ההלוואה. העני תבע אותו לדין תורה, כי כסף זה נצרך למלוה לאכל ולמלבוש. בינתיים, עד הדין הבא, לפתע נתמזל מזלו של העני והרוויח בפיס, ובו לילה נעשה עשיר גדול. בדרך ההגיון, מיד היה צריך לבטל את התביעה של הפרוטות. אבל כשזה לא קרה, הבין הדני שיש כאן מריבה לשמה ויש צורך למקן את המדות ולהפך משנאת חנם לאהבת חנם, ורק זה מקרב את הגאלה.

עשיית צדקה וחסד?

**וזאת
הברכה**

57

מִידוֹת לַשָּׁבָת

[illegible]

יִשְׁכָּן אֶל-לֹחִים כְּאִפְּסֵי
 עֶשֶׂת, וּבְרֶכֶת וְנִשְׁמְרָהּ,
 עָנִי אֵלֶּיךָ וְיִתֶּנָּה, וְיֵשֶׁת
 אֵלֶיךָ וְשֵׁם דָּד שְׁלֹמֹה:
 לֹחִים זֶ-כְּאוֹת שָׁבוּ אֶת
 שְׁמֵינִי וְרָאָה וּפָקֵד נֶפֶשׁ
 אֶת אִשְׁרִי נִסְעָה וְיִסְדֵּךְ
 אֶת-אֶמְצָתָה דָּד:
 וְאֵךְ תֵּאֵל אֶתִּי מִכָּל רֵעִי
 תִּנְעָמִים, וְיִקְרָא כֹהֵם
 אֲבוֹתֵי אֶרְסָם וְיִתֶּנָּה,
 דָּרֵב כִּקְרֹב תִּתְּרִין:

קול ברמה נשמע נהר
בני תמרוזים רחל, מבנה
על-בניה, מאנה להחם
על-בניה, כי אנה. בה
אמר ה' מני קולך מבני,
ישעיה, שאלתך, כי יש
ישר למעלה נאם ה' ושב
מאין אובי ויש-תקו
לאחריתך, נאם ה' ושב
בנים לגבולם:

מכניסו לחמים הכניסו
החמוצו לפני בעל הרחמים
משמיעו תפלה השמיעו
תפלתו לפני שומע התפל
משמיעו צעקה השמיעו
צעקתו לפני שומע צעקה
מכניסו רמעה הכניסו
רמעותיו לפני מלך
מתרצה ברמעות.
השתדלו והרבו תחנו
ובקשה לפני מלך
א-ל הנינוח

ממקומך מלפניו תופיע.
והמלך עשית
כי מחכים אמת קה.
מתי המלך בציון.
בקרב ביתו
לעולם ועד תשכון.
תהנה ותתקדש
בתוך ירושלים עירך
לדור ודור ולנצח נצחים.
ועשית תראית מלכותך
דבר האמור בשירי עז.
והיה זהו המלך המשיח

לרפואת
שילה (שוקי) סעדי

להקדשות
ביתן לפנות למערכת
072-222-1-222

להצלחת נתנאל יעקב
וגליה בלוקה הי"ו
הבנות אוריה ויסכה הי"ו
ולע"נ אליהו בלוקה
בן חנה ז"ל

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
072-222-1-222

**הצלחה ברוחניות
ובגשמיות
בתאל וגבריאלי ושי
ומשפחתם הי"ו**

41

דברי
מנחם זוסף פז'יצי
רבה של גיסרלנד

46

תקציר: בג'ו של האב השתתפו ממתנים להתפחות אביהם וחזרתו הביתה. משבושש לבוא, הם יוצאים בעקבותיו. בינתים חבורת המבריחים מחפשים ומוצאים אסנה ללון בה.

הודו צדק
דומה זה שיהיה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

הרב
יעקב ח' יודין
ראש ישיבה

המשורר יבוא בע"ה

חמדת לשכת

הוא רוצה וזהו כראש...
הוא בזה וזהו עתה...
כדו אפיק רוח...
כעת איש ואעורה...
ועם ורוח עוה...
א-רני יי ולי ארא...
מסקורו תלג נפשי...
משימתי שילח מחרה...
ואז נשיר בבית קרשי...
אמן אמן שם הערוא:

כלי ראשית בלי תבליט...
ולו העו והמשרת...
כלי ערך בלי רמון...
כלי שני והמורה...
כלי חבור בלי פורה...
גדול כח ובבורה...
והוא א-רני ותי טאלי...
ובזה תבליט ביום קרה...
והוא נבי ומסיר...
מנה בוסר מיום אקרא:

ארון עולם אשר עני...
בספר כל יציר נברא...
דעת נעשה בחפצו כל...
אין סוף שבו נקרא...
אחריו כמלות הבל...
לכדו יסודך נורא...
והוא וזה הוא וזה...
והוא וזה בתאורה...
והוא אחר ואין שני...
למשליל ולתהבירה:

שרי למעלות אשא עני...
הקדים סאן וכא עני...
מסע ה' עשה שמים וארץ...
אל יתן למש רעלך אל יניס...
שכר: תה לא יניס ולא...
ייסור שומר ישראל: ה' שכר...
ה' צדק על יד ימנה: יוספ...
השקט לא יכח וזה מלך...
ה' שכר ספר רע שומר את...
נפשי: ה' ישמר צאתך ובואך...
מסעך ועד עולם:

אבא שבשמים, אומר לנו...
אנכי אסתר פני ביום...
הוא...
אבל רבי נתן אומר:
ואלא בהסתירה...
שכרך ההסתירה בורא גם...
שם נמצא השם הקדוש...
שם פאורו הדברים...
הקשים והערים עליו...
אני עומד:

רבו העוסקים ודעתי כי...
הנה בדרך לבר חסיד ביר...
היוצר, ואם אתאמן...
בעצת ותחבולות וכל...
ויבט תכל ונמנו לימינו...
להושיענו ולתקן נפשי...
מכלשני עד ועורקי אין...
קרה וישועה:

משיב
שילה

לרמות והצלחת
דוחו וחומית נוה
והולדות:
טליה, שירה, הדורה
ה"ר

להקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

להצלחה ודיוג הון
שירלי נועה
בת יפה ה"ר

להקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

גבורה בארץ הזהב

מדרים חסידים

ובכן עדיקים ידאו
ושמחו וישמחו עמיהו
ותסדרים פרעה נעלה.
ובכן תן כבוד לעמך תחלה
ליראך ותקנה טובת לזרשיך
ופתחן פה למיחלים דך, שמה
לארבע ששון לערך ונמסרת קרן
לדוד עבדך ועירכת נר לכן ישי
מסרך במטרה ביטני.
והאבותים אל הר קרשי
ושמחתם בבית תפארת
עולתיהם ונבחרתם לרצון על
מכותי כי בתי בית תפלה
וקרא לכל העמים.
וזה ביום תהא יתקע
בשופר נדיל ובאו האברים
בארץ אשר והתגדלים
בארץ מגרים והשתחוה לה'
בחר הקדש בירושלים.

וזהו כעין שרול על פלני
מים אשר פרו יתן מעט
ועליו לא יבול, וכל אשר
יעשה יצליח.
וזה למשפט שאמך
ורקנו כל מבדעך ישיש
עלך איךך במשפט תמן
על כלה.

ואני ברב חסדך אבוא ביתך
אשתחא אל חובל קרשך
בראך, כמו סב אחיך יעקב
משנבדך ישראל.
ואני נתתי לך שם אתר על
אדק אשר יקחתי מיד האמרי
בחרבי ובקשתי.
ואתח קדוש וישוב תהלות
ישראל.
וכא יציון נוהל וישיב שפע
ביעקב נאם ה'.
וכא האברים בארץ אשר
והגדלים בארץ מגרים,
והשתחוה לה' בחר הקדש
בירושלים.

ואסתר ואחיש בקרשה של
מקלה, ועל ידי זה ישפע שפע
רב בכל העולמות ויתקן את
נפשותינו ורוחותינו ונשמרנו
מכל סכ ופגע וישרתנו
ולקדשנו בקרשה העליונה,
אמן סלה.
ואמר ביום תהא הנה אלקינו
וזו קרנו לו וישענו זה ה' קרנו
ואנחנו עמך ונאן כרעיקך
נודה לך לעולם לדור ודור נספר
תהלתך.

לעילוי נשמת
שום ציון חזן
בן שרה ז"ל
נלבית י"א טבת ה'תשע"ה
תנצ"ה

להקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
דוד ז"ל
בן גוריה ז"ל
נלבית י"א טבת ה'תשע"ה
תנצ"ה

משכן
ענינה

תקציר: נפתלי וידל עובדים במרץ גם בתת התנאים שספק להם המעסק החדש. ויוצאים מהעבודה רק בערב כשגידם כמה פרוטות. בדרךם לחפש ארוחת ערב מקום ללון הם מבחינים בשמרל, ידידו של נפתלי מהעבר, שכבר איננו בעל חנות יהודית.

המשפט הוא בעצמה

שירים הסידורים

במקדש עמסודי, הקדש און על כל מעשיר, כי מקדשך בקדשך קדשת, נאה לקדש פאר מקדושים, חזק וזמן נזן להם שלא ישנו את המקדש, פועל אמת שפעלות אמת, ולכמה אמר שתתחזק.

טוב לי חרות פוך מאליף, זהב ובקס.

ותן בנו דבר טוב, לשבדך באמת וביראה ובאמתה.

אין

וכרני נא ותוקני נא אך הפעם הזה הא-לחים, ואנקמה נגם אתה משרתי עניי ספלישתים.

אין

חזק וסלא משאחותיו, אסיון יעשה בקשתנו, וזוא ישלח במעשיו דרני, בקרה ותלצות.

הפל על מעשיר, ותשמת במעשיר, ויאמר לך חזקך.

ופדיו ה' ושבנו ובואו ציון ברתה.

וקח ה' תלפיו כת וצלו אבר בנשרים, ורצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו.

וקרב פוריתו מבין העמים ונפוצותו נגם מקרבתי ארץ.

ושמתם בתך... והיות אף שמת.

ושננתם למקדו ודברתם כם בשבתך בביתך וכלבתך בדרך ובשבדך ובקמקסך.

עליו על כל הארץ. ותן לך האלקים סמל השמים ומשמנו תאריץ ורב דמן וחרוש. ולירושלים עירך ברחמים חשבו, ותשבן כחשבת באשר דברת, ובנה אותה בקרוב בימים בנן עולם, ובפא דוד עבדך סודתה לתוכת הבין. ונשגב ה' לבשו ביום חתוא, ויזכר יעקב לבדו ויאבק איש עמי עד עלות השחר.

והירקני לכם בפרה עד בלי די. ושרה לבנו יעבדך באמת. ודע כל פועל כי אתה פעלתו וזכרן כל יצור כי אתה וצרתו ויאמר כל אשר נשמת באפו סלף סלף - ה' אלוקי ישראל סלף סלף סלף סלף - סלף סלף סלף סלף - וסלבתו ככל משה.

וידע כי אתה שמך ה' לדרך

מעשר שילה
לעילוי נשמת שמוחה בת אברהם עודד הלוי גומליאל ז"ל ראשון מן סטלה וגמליאל ז"ל ליאת בת מנשה מחציר ז"ל תנצב"ה

להקדשות
ניתן למנות למערכת 073-222-4-999

לעילוי נשמת משה אוריאל יצחקי ז"ל
בן אסנת הי"ד נלב"ע ט"ו ניסן ה'תשס"ג תנצב"ה

לעילוי נשמת שרה ציון
בת חנה ז"ל נלב"ע י"ח אייר ה'תשפ"ה תנצב"ה

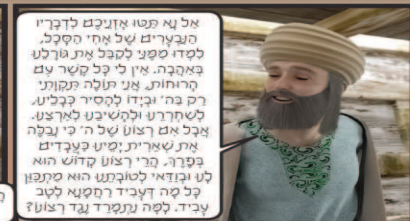
לעילוי נשמת ישראל ציון ז"ל
בן עליזה הי"ד נלב"ע י"ח אייר ה'תשס"ה תנצב"ה

לעילוי נשמת יעקב ציון ז"ל
בן עליזה הי"ד נלב"ע י"ח אייר ה'תשס"ה תנצב"ה

רבי
שמואל דרזי
מחבר מכתבי ירושלים

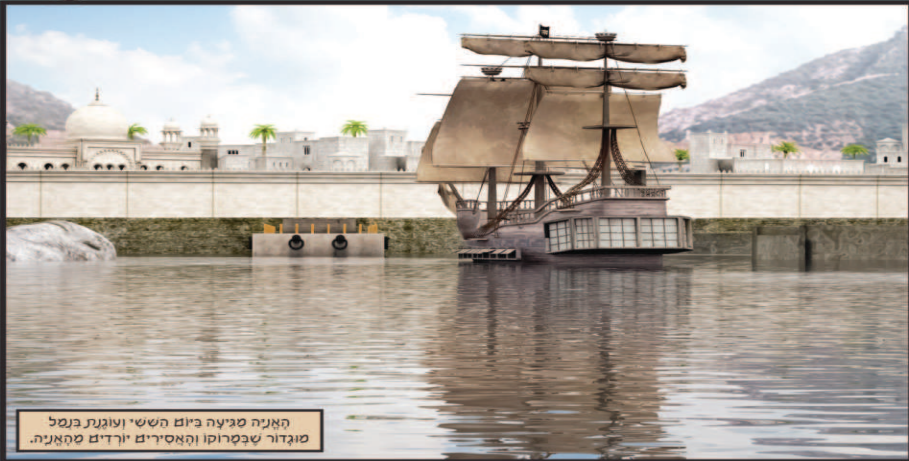

ע
עבדו את ה' בשמחה באו
לפניו ברננה.

תקציר: לאחר דברי ההסקה שהשמיע חיים באזני המלכים נגד אחיו, המלכים מתאגדים להשליך את רבי שמשון אל הים אם לא יתפלל ויגרים לךך שהאניה תגיע אל יעדה בזמן. תוך כדי המעשה הם מבחינים באניה מתקרבת, אך שמחתם מתחלפת בבקלה כאשר הם מתנדעים לךך שמךך בקלל בספינת שודדי ים.

המשך יצא בעד

שדים חסידים

ובמלכות בית דוד משחק, במתנה ובוא ונלך לבנו. שמעתי שהיו אמרים אשרי מי שבא לבאן ותלמודו בידו. תורת אמת נתן לנו, ברוך אשר ברו לנו. תורת ה' תמחה משיבת נפש, עדות ה' נאמנה מחכימת פתי. תחשבו טוב וקנה טוב.

שמות חסידים רעים האומרים בשמךך יצחק בן עזן פקסם. שמעתי את ירושלים ונליו בך כל אסתר שישו אהה משוט כל המראבאים עליה. שמעם בכנן שנים באור פנך תבדוקם, ורנן מרשן ביתך ונחל עניך תשקם. שמחת ה' א-להינו באליהו הנביא עבדך,

שומרים חסידים עניך כל חיוס וכל תלית. שיר למעלות אשה עני אל תחרים מאין ונא עדי. שישו ושמעו בשמחת תורת, והנו כבוד לתורה כי טוב סתרה ככל סתורה כפון ומספנים וקנה נליו ונשיך בואת התורה כי היא לנו עז ואורה.

ש שוא שנים ראשונים ותנשאו פתחי עולם, ונבוא סדך חסדו. שפתי ירושלים את ה' תללי אליךך ציון. שחננו וקטנו והגענו לזמן הזה. שומר ישראל שמור שארית ישראל.

ר רחמנה רעני לעני ענינו. רבי שמשון בן יוחאי אומר: חס ושלום שתשבת תורה מישראל, כי לא תשבת מסך דיעו.

מעבד שילד

לעילוי נשמת ר' עמרם בן שרית בן תמוזיל לבית ר' טובה חתנים חתנים

להקדשות

ניתן למנות למערכת 073-222-4-999

לעילוי נשמת ר' אליעזר טייטל

בן רחל מסעודה וילי נלביע ל' שבט תשנ"ב

להקדשות

ניתן למנות למערכת 073-222-4-999

לעילוי נשמת לאה טייטל

בת אדל הי"ד נלביע י"ז ניסן ה'תשפ"ב חתנים

מחזיק השבת

יעקב מסמון ביי
אשדוד

מעשה במלך שבנה ארמון וציווה לשניים שיעצבו את קירותיו. את החצי יעשה האחד ואת השני יעשה חברו.

קבע להם המלך זמן לסיים. האחד טרח במלאכה היטב וצויר את חלקו בצויר נפלא, והאחר לא שם אל לבו את גזרת המלך ולא עסק במלאכה. כאשר חתקרב זמן הסיים, החל להתחרט האיש שכילה את זמנו בהבל וריק, וניסה לחפש עצה כיצד להשלים את המשימה, שהרי בימים מועטים יא אפשר לסיים, ועלה בדעתו לבצע את חלקו בבצב שקוף כמראה. תלה האיש וילון בין שני חלקי הארמון.

בהגיע המלך אל הארמון פנה אל החצי הראשון וראה כי חלק זה מצויר בצויר נאים ונפלאים. הסתכל המלך על חצי השני של הארמון ראה את הווילון התלוי ומאחריו חושך.

השני חישט את הווילון. קריני השמש חדרו פנימה, וכל הציורים הנפלאים מהקירי בבחיצי הראשון השתקפו במראה.

ראה המלך כי בחלקו של השני מופיע כל שראה בחלקו של הראשון. כאשר הכניס המלך את רגשיו לארמון, השתקפו גם הם בחלק השמולל. חשב המלך לעצמו שכל שירצה להכניס בעתיד ייראה גם בחלק האחר, והוטב הדבר עיני המלך.

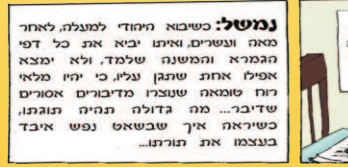
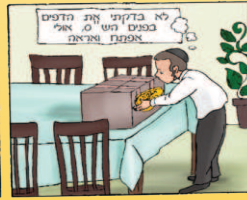
למעשים חוסר הנחלצה והאחריות במילוי המשימה מעמידים אותו וריק, במראה אשר לא משלה מומחה, ולכן דרכה מתגלים השוט והנאמה.

סבת אסא

התכתבות למדור זה נזקק למייל: 0073222-999@gmail.com

שמירת הלשון לציאן קרושים

סיכום

דבר הלכה:

בגליונות שעברו חישובנו ארבע עשרה מצוות עשה שרגילים לעבור עליהם בדבירוב לשון הרע, מלבד שבע עשרה מצוות לא תעשה שלמדנו עוד קודם. ואפילו שלא אפשרי לעבור על כל הלאוין והעשין בדבירוב אחד אסור, אך מי שרגיל לדבר לשון הרע, בוודאי יעבור במשך הזמן על כולן חס וחלילה! כי פעמים ידבר על זקן, ופעמים על חכם, ויש שידבר בפני המדובר עליו, או שלא בפניו, בפנים אחרות ויטל מלימוד, או שיגזים ויציא שם רע על חברו... לכן כדאי כל כך ללמוד ולהיזהר, להימנע מלדבר דבר אסור, כי תילי תילים של עבירות קטנים להיחסך מאיתנו אם פינו ויהיה דבר ונקי!

שירי ימים

חום א-ד'ר ממועך על כפלת שרונק יעבר עלי רונק פארט קבר חרונק. שובני ממוני כי ד'ר זיני ועיני העשעשעני שוני יעמל בני ובנק. דוד מוח אויב ענקש כי ד'נני הוא דמוקש ועני מתי אבקש אויך עמי ואיך. את קרובי מקרובים גם סביבך כשיביים איך כנפני הכרובים הפורשים על איך. ד'ך תתח שוורים כעבור חסד נעורים העברתי לזרים את בני ויטק. ג'עיה קרן קעני כעבור שמך ו. נאלי לנאל חמוני רום ודשק ממועך.

ב'רר כמחר מקומות היכלי של הפנימות ועלי מוחך תחומות ושעני תסח קרלי. נעלה תר העקרים נשכבך יתר חברים מכלי מעש ששנים שם ויטב ד'ך וגם י. עין פ'ר תר בני ועסיס שם ויני. קבלי מוחך ויני כום אשר נמוג ב'ר י. סבאר שבע נא ד'ך ונתי יעשוף ונשך וחכמי בני בשך מוסין אל תשמאי. רחני מנח הסרד עת עלות שער העיר קרש את העשירי גם תני תלה ואכלי. מערנים המוקדוקים תחלקו שלש העקים זה מזה תמה ארוקים סבך מחר הוא ופלי.

ספרי תמה המימה ספרי נגלי תחומא בת מלכים תחומא אן מקומן ספרי י. ענתה ונת סערה יי כפ'טריין עליה ואני תוך ד'ך אנה מפי עשית מועלי. ד'ני יא צאה תיא ד'ני פנאנ נביא ואפסם אפסר אל תמא אן מרוק אשליב כליי. יא מסמא אל אלאבא ואפתי יא צנא אלאבא אן פי אלאבאן אלאבא ד'ך כיום דא עתי תאלי. תרשט באמת תנועך ד'ך שלומה תתנה אלא יסיתך פי תמא ב'ר ואל ירשית נבלי.

משכן שילה

הקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

הקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

הקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

הקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

הקדשות
ניתן למנות למערכת
073-222-4-999

אגדות החרבן - בית המקדש השני

תקופת בין המצרים וחרבן שני בתי המקדש על פי המקורות.

שלום לקוראים היקרים!

בפרקים הקודמים למדנו על חרבן בית המקדש הראשון, שארע ביום ט' באב שנת ג'של"ח (3,338 שנים לבריאת העולם), ולמדנו גם על חלק מהמאורעות שקדמו לחרבן בית המקדש השני, השבוע למד בפערת ה' על חרבן בית המקדש השני, שגם הוא ארע בארע 490 תאריך מר - ט' באב, אחר שנים מאחר יותר.

הגלות לאחר החרבן

לאחר שהחרבן נבוכדנצר על ידי שר צבאו נבוכדנצר (2) את בית המקדש הראשון, הוא הגלה אתו לבבל את היהודים שגרו בארץ ישראל, ומשם המשיכו חלקם ונדדו לארצות אחרות. הארץ נשארה שוממה כמעט לגמרי, ומעט היהודים שנשארו בה לאחר החרבן, עזבו גם הם מור מאד את הארץ וירדו למצרים, לאחר שנצרך גדליה בן אחיקם בראש השנה שנת ג'של"ט. (ובקרוב הם שמו קץ למלוכת יהודה שלא מקום מנח. עד שיבא מלך המשיח במהרה בימינו. אמן).

טעויות המלכים

גלות בבל נמשכה שבעים שנה, קדברי הנביא ירמיהו (טו): "כי כה אמר ה', כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם, והקמתי עליכם את דברי הטוב להשיב אתכם אל המקום הזה". חשוב שבעים השנים הוא מחרבן הבית, אך הגויים טעו בפרוש דברי הנבואה.

בלשצאר - נקדו של נבוכדנצר, חשב ששבעים השנים נמנות מאז שהתחיל נבוכדנצר למלוך, וכשראה שעברו שבעים שנה ובני ישראל עדיין בגלות, עשה משהתלבש בו את בגדי הכתר הגדול, תוך שהוא מקריז שישראל לא יגאלו עוד. אך הוא טעה ובאותו הלילה נרצח.

אחריו מלכו דרינש המדי ותחנתו כורש הפרסי. בשנת ג'ש"ז (3,390) 52 שנים לאחר חרבן הבית, הכריז כורש שהוא

מתיר ליהודים לשוב לארצם ולבנות את בית המקדש. עשרות אלפי יהודים עלו לארץ ישראל ואתם גם כמה מהנביאים, ובניית בית המקדש החלה במרץ. אך בעקבות הלשנת המותם שהיו שונאי ישראל, הורה כורש להפסיק את בניית הבית. אחריו כורש מלך אחשורוש. גם הוא טעה בחשוב שבעים שנות הגלות וחשב שהן התחילו מהגלות הראשונה, שבה הגלה נבוכדנצר את יהונקים, ולכן גם הוא (כמו בלשצאר) עשה משהתו והוציא בו את בגדי הכהונה והשתמש בהם. אחריו מלך בנו דרינש, ובשנה השנייה למלוכתו חלפו שבעים השנים והוא התיר ליהודים לשוב לארץ ישראל ולחשב את בניית בית המקדש.

בית המקדש השני

בשנת ג'ת"ח (3,408), שבעים שנים בדיוק לאחר חרבן הבית הראשון קדשה בניתו של בית המקדש השני, ובניתו נמשכה חמש שנים. לאחר שנבנה הבית עלה מבבל עזרא הסופר ועמו כהנים ולוויים, ורבים מאנשי נקסט הגדולה. והם חדשו את ההתיישבות היהודית בארץ ישראל. בית המקדש השני עמד על תלו 420 שנים עד שנחרב ביום ט' באב שנת ג'תתכ"ח.

חרבן הבית השני

על הסבות שגרמו לחרבן הבית הראשון למדנו לפני שבועים - עם ישראל חטא מאוד ועבר על שלוש העברות החמורות: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים.

על הסבה שגרמה לחרבן הבית השני אומרים חכמינו במקרא (ויקרא טו): "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיה בו שנאת חנם. ללמדך ששקילה שנאת חנם כנגד שלוש עברות: עבודה זרה, גלוי עריות ושפיכות דמים".

מזעזע נורא! מדבר על הדור הראשון של התנאים (חכמי המשנה), בתי מקדש מלאים בכל מקום בתלמידי חכמים העוסקים בתורה מבקר עד לילה, פעילויות חסד, שונות, קלם מהדרים במצוות, אבל כל זה לא עזר להם מפני דבר אחד שהיה מצוי ביניהם - שנאת חנם. נורא ואיום!

נירון קיסר בורח

שבוע שעבר למדנו על המעשה של מקצא

ובר קמצא, שבעקבותיו שלח הקיסר הרומאי את צבאו לירושלים כדי להחרבה. בראש הצבא עמד המצביא נירון קיסר. הוא הגיע עם הצבא הרומאי סמוך לירושלים, אבל אז עלה בלבו חשש כבד, שמא הקב"ה יעניש אותו על שהוא החרב את ביתו? ולכן הוא החליט לעשות קסם לבדוק האם ירושלים תפול בימיו.

נירון ירה חץ לכיוון מזרח, החץ עף ונפל בתוך ירושלים. לאחר מכן הסתובב נירון וירה חץ לכיוון מערב, באופן פלאי הסתובב החץ ונפל בתוך ירושלים. כך גם קרה כשהוא ירה חצים לצפון ולדרום. המוסר היה ברור: רצון ה' שירושלים תפל בידיו. אך נירון עדין חשב והחליט לעשות בדיקה נוספת.

הוא עצר ילד יהודי ואמר לו: פסק לי פסוק! - תאמר לי פסוק שישגור על לשונך. (עירוב רצה לבדק אם הפסוק שיאמר הילד יזמן להחלאתו או לשלולו מפלמחה על ירושלים). אמר הילד: "ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל, ועשו באדום כאפי וכחמתי וידעו את נקמתי נאם ה' אלוקים".

אמר נירון: הקב"ה מענין להחריב את ביתו, אבל בסוף הוא ינקם במי שישעשה את זה. ערק נירון מהצבא והתגורר, וזכה ונולד ממנו התנא רבי מאיר בעל הנס.

מצור על ירושלים

המידע על נירון קיסר שנצלם הגיע אל הקיסר ברומי, והוא שלח במקומו את המצביא אספסינוס קיסר.

אספסינוס עשה מצור על ירושלים כדי לשבר את רוח תושביה ולהביא אותם לכניעה, אבל היהודים לא נכנעו לו. למעשה, דעת החכמים היתה להפנע מיד בלי מלחמה ולהשלים עם הרומאים, אך בירושלים היו אנשים בריזנים שלא שמעו לקול החכמים, והם השתלטו על ההנהגה והחליטו להלחם ברומאים.

המצור שהטיל אספסינוס היה מהדק מאוד, איז יוצא ואין צא. חילוי הקינו את חומותיה של העיר וצרו עליה יום ולילה, ולא נתנו להכניס שום מאכל ומשקה לעיר.

ועידת העשירים

לאור המצב התכנסו שלושה מעשירי ירושלים - נקדימון בן גוריון, כלבא שבוע,

הילדים את מסירות נפשן של הילדות וקפצו גם הם לים בעקבותיהן.

הכתל המערבי

אף שטיטוס הרעש החריב את בית המקדש, שריד נשאר לנו מבית מקדשנו, הוא **הכתל המערבי** של הר הבית - הקר שעליו היה בנוי בית המקדש.

למעשה, גם חומה זו היתה אמורה להחבר, חז"ל (א"ח דהא א, לא) מספרים שהרומאים חלקו את ארבעת צדדי הר הבית לארבעה דקסיים גוים שסיעו להם, ועל הכתל המערבי מנה הדקס הערבי פגור. אבל כיון ששכינה שונה במערב, גזרו משמים **שהכתל המערבי לא יחריב לעולם**, ולכן כפוח שנסה פגור להחריב את הכתל - לא הצליח. ובששאל אותו אספסינוס הקיסר: מדוע לא עשית את חלקך? לא רצה פגור הגאון להודות בכשלונו, ולכן ענה: השאאתי אותו כדי שיראו כלם כפוח חזק היתה החומה, וכמה גבור הקיסר **שהחריב אותה**. אמר לו אספסינוס: דברים טובים אמרת, אך מפיון שעברת על דברי תתן על כך את הדין: **תעלה לראש החומה ותקפץ, אם תתהי - קבלת את חייך, ואם תמות - קבלת את ענשך**. לפגור לא היתה ברירה. הוא עלה לראש החומה וקפץ ממנה, וכמובן מת במקום. כן יאבדו כל אויביה'.

גאלתנו בידינו

הרגו הבית נגדם רק מפני שזאת הנה שתייה בישראל. בימינו זכינו ברוח ה' ששבנו לארצנו, ובכל עיר ועיר ישנם בתי כנסת וכתבי מדרש, ישיבות קדושות ותלמודי תורה, ארגוני צדקה וחסד לרוב. אם כן, מדוע מתעכבת גאלתנו? 1957 חתמה על הסכם שביתת הנשק עם ישראל. לא נגאלנו! כנראה עדין יש לנו מה לתקן... האבת חיים! זה מה ש-ה' דורש מאתנו.

יהי רצון שנראה תמיד מעלת חברנו ולא חסרונם, ונאהב כל אחד מישאל אחבת אמת בלי להבדיל בין מראה, חוג, עדה ודתו, ובקרב ממש נוכח ושתוקבל תפלתנו! ואותה, ברחמיך הרבים, תחפץ בנו ותצננו, ותחזיקנו עינינו בשופך לציון ברחמים". אמן.

ובמקומו בראש הצבא התמנה טיטוס הרשע. טיטוס הגיע בכוחות מחדשים ועם נשק עדין: מכוונות נגדו מברזל שבהן הנה בעצמה על חומות ירושלים. חליו נלחמו יום ולילה בנסיון לבקוע את החומות האיתנות, ובנתיים בריו ירושלים הכו בהם ללא רחמים. (בספר יוסיפון המתאר את המקרה, מובאים באריות ספורי המלחמה). הרומאים ירו על ירושלים אבנים גדולות והצליחו לגרם להרוגים רבים, אך מנגד בריו ירושלים השיבו מלחמה בעצמות אדירות, עד כדי כך שהיו משליכים את האבנים בחזרה על הרומאים והורגים בהם אלפים. הבריונים נלחמו כאריות והמלחמה גבתה חללים רבים, עד שהיאוש פשט במחנה הרומאים וחללים רבים ערקו שטיטוס כמעט נשבר, אך מפיון שנגזרה הגזרה על ירושלים והגיעה שעתו של בית המקדש להחרב, הצליח טיטוס ביום י"ז בתמוז שנת ג'תת"ח (3.828) לבקוע את חומות ירושלים.

הרומאים פרצו לתוך ירושלים, הרסו, השחיתו, רצחו ושרפו כל דבר בהמת זעם, ודם יהודי רב נשפך ברחובות העיר. וכשהם הגיעו לבית המקדש הם התנפלו עליו בבזיון גדול, בזזו ונגבו את הכלים הקדושים, השחיתו וחללו את הבית. טיטוס הרשע נכנס לקדש הקדשים וברשעותו הרבה פרש ספר תורה על הרצפה ונעשה עליו עברות כדי לבזות ולגדף את הקב"ה. אחר כך לקח חרב ונעשה קרע בפרכת, ובאותו רגע נעשה נס ונחל לצאת דם מהפרכת. בהמשך הוא לקח את הפרכת ונעשה ממנה כמין סל גדול, מלא בה את כל כלי המקדש ושלח אותם באניה לרומי כדי להתפאר במעשיו.

בית המקדש עולה בלהבות

לאחר שלושה שבועות של הרס והרג בירושלים, ביום המר והנעצוב ט' באב (שנת ג'תת"ח) לעת ערב, הציתו הרומאים **הרשעים את בית מקדשנו ותפארתנו והעלו אותו באש**. הבית כלו בער ונעלה בלהבות עד שנשרף כליל.

לאחר החרבן הגלה טיטוס את היהודים שנשארו בירושלים.

הרחבה: חכמינו מספרים (גיטין טז) על ארבע מאות ימים וילדות מירושלים שנשבו והובלו באניה לרומי. הילדים הדיקים הבית שהרומאים הרשעים רוצים להחטיא אותם בעברות חמורות כשיגיעו לרומי. הם לא הסכימו לקר בשום אופן והחליטו למסר את נפשם. התקבצו כלם ודנו: אם נקפץ עשוי לים, האם נזהר לחיי העולם הבא? ודרש להם הילד גדול שבהם את הפסוק בתהלים (סח טז): "אמר ה' מבין אשבי אשבי ממצלות ים". הקב"ה מבטיח שהוא ישיב את הטובים בים והם יזכו לחיי העולם הבא. כיון ששמעו כך, מיד קפצו הילדות ונפלו לתוך הים, ראו

ובן ציצית הכסת, לדון כיצד תוכל העיר להתמודד עם המצור. עשירים אלו היו צדיקים וגומלי חסדים, ובסיום הפגישה הם יצאו עם הצהרה: **הם מבטיחים לדאוג לכל צרכי תושבי ירושלים למשך עשרים וואת נשום!**

לאחד מהם היו מחסנים ענקיים מלאים בתבואה, והוא הבטיח לחלק לבני העיר חטים ושעורים. לשני היו מחסנים גדולים של יין, שזמן ומלח, והוא הבטיח לחלקם לבני העיר. ולשלישי היו מחסנים עצומים של עציץ אותם הוא הבטיח לחלק לבני העיר, שיוכלו לחמם את הבתים ולבשל. לאחר הבטחת העשירים, תושבי ירושלים לא היו מודעים ממצור ולא יצאו להלחם. אבל הבריונים רצו דוקא להלחם ברומאים, וכדי להקריח את היהודים לרוב להלחם, שרפו הבריונים את המחסנים של העשירים.

רעב מתריד

לאחר שרפת המחסנים החל המצור לתת את אוותיו באנשי ירושלים. המחסור הלך וגבר מיום ליום, כל דבר מאכל נחטף ונמכר בסכומים עצומים, ותושבי ירושלים סבלו מחרפת רעב. הרעב היה חזק עד כדי כך שאנשים אכלו כל מה שהיה שוף לאכול. עם הזמן החלו אנשים למות מרעב. תאריס שעוד חיו, סבלו ממחלות קשות שנגרמו להם עקב הרעב, וירושלים הפכה לעיר רפאים.

הרחבה: חז"ל מספרים (גיטין טז) על מרתה בתוס, שנתנה עשירי ירושלים. למרות עשירותה ביתה היה רק מקל דבר מאכל, שלהם מרתה את משרתה לשוק, לקבל מהם סלת. חזר המשרת ואמר: סלת אין, אבל קמח לבן עדין יש. אמרה לו מרתה: חזר ותקנה קמח לבן. עד שהגיע המשרת לשוק גם הקמח הלך אול. חזר המשרת אל מרתה ואמר: גם הקמח הלך נגמר, נשאר רק קמח עשן סבין. אמרה לו מרתה: לך ותביא לפחות את זה. אך גם הפעם, עד ששב המשרת לשוק אול גם קמח זה. שוב חזר המשרת ואמר: נשאר רק קמח שעורים. אמרה לו מרתה: לך ותביא לי. חזר המשרת בגדים רכות ואמר: השוק ריק, לא נשאר בו שום קמח. יצאה מרתה בעצמה אל הרחוב בנסיון להפוך דבר מאכל. רעבונה היה חזק כל כך, שהיא אפילו לא טרחה לגעל את נעליה ויצאה לרחוב תיפה. תוך כדי שהיא תרה אחר דבר מאכל נדבקו לרגליה גללי הבקיה, ומפיון שהיתה מעוננת מאוד לא יכלה מרתה לסבל את המאוס ומתה. ויש אומרים שהיא מתה תאנה לעושה ומרר רעבונה אכלה אותה, אך גופה לא יכל לסבל את הגעל עד כדי מות. לפני שמתה, הוציאה מרתה את כל כספה וזרקה, השליכה הכל בשוק ואמרה: מה אני צריכה את כל זה?

טיטוס הרשע

לאחר זמן מת הקיסר, וברומי החליטו השרים למנות את אספסינוס לקיסר,

A man with a beard is reading a book to a young child in bed. The scene is dimly lit, suggesting a bedtime story. The man is holding the book, and the child is looking at it with interest. The background is dark, and the lighting is soft, creating a cozy atmosphere.

"לא! לא! אני רוצה! **עזב את ביתי מיד!**" צעק העשיר. התחבן בר קמץ:
 "רק תרשה לי להשאיר כאן עוד מעט. **אשלם אפלו את הסעודה כלה!**"
 צעק העשיר: "אינני רוצה! בשום פנים לא! צא מפה כרגע!" והוא תפס
 את בר קמץ בידו. **הקים אותו בכח מן הכסא וגרש אותו מן הבית.**

מה עשה? הלך למלך של הרומאים, ששלט אז בארץ ישראל, ואמר לו: "אגלה לך סוד, המלך! **יְהוֹדִים** **שְׂבִירְוֹשִׁים מְרֹדוּ** בָּהֶם הֵם אֵינֶם רֹצִים שְׂתֵּהֵי: עוֹד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. רֹצִים הֵם בְּמֶלֶךְ אֲחֵרִי." בתחלה לא האמין המלך לדבריו. אמר לו בר קמפא: "יתן לי המלך **עַל הַקֶּרֶב** קְרֹבָן בְּבִית מִקְדָּשְׁךָ, וְנֹאמָה אִם הַכּוֹהֲנִים יִסְכְּמוּ

וַעֲכָשׂוּ כָלֶם בַּיַּחַד: יָד יָמִין עַל הָעֵינַיִם וְנִקְבַּל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אֶל מֶלֶךְ
נֶאֱמָן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

**מוֹצָאֵי
שַׁבָּת**

בגלגל שגזאת חכם נואך נאד נשָׁרף בית מִקְדָּשֵׁנוּ וְחִבְרָה; יְרוּשָׁלַם עִירָנוּ.
הַיּוֹד קָרָה הַדָּרָב? זָכוּם שְׂבִית מִקְדָּשְׁךָ עוֹד הֵיָה קִים, חֵי יְרוּשָׁלַם הַרְבֵּה
אֲנִישִׁים עֲשִׂירִים שָׁהִי גִרָם בְּתֵבִים: יָפִים.
נֶעֱמַם בְּקֵשׁ אֶחָד מִבְּעָלֵי הַבָּתִּים הַעֲשִׂירִים
הַהֵאלָה לַעֲשׂוֹת סִעּוּדָה גְּדוֹלָה. כִּי הֵיָה
עוֹלָו: יוֹם שֶׁל מִסְחָה. הַזְמִין הַעֲשִׂיר אֶת כָּל
יְדִידָיו וְחִבְרָיו, אֶת הַרְבֵּנִים הַחֲשׁוּבִים
שֶׁיִּשְׂאֵר אֲנִישֵׁי הָעִיר לְבֹאֹא אֵלָיו, לֹאֲכָל
לִשְׁתּוֹת וּלְשֹׂמֵחַ אֲתוֹ.

אולם בר קמצא לא היה חברו של העשיר. להפך! תמיד רב והתקוטט אתו העשיר ולא אהב אותו כלל. התפלא בר קמצא מאוד על ההזמנה וחשב: **"מדוע הזמין אותי האיש? הלא איננו חברים! אולי ברגענו להשלים אתי! אכן, גם אני לא אקטס ג'קלי עוד אבוא לסעודתו!"**

בְּרִי קִמְצָא הַתְּבִישׁ מְאֹד שְׁמֹגְרִשִׁים אוֹתוֹ בְּפָנָי כֹּל הָאוֹרְחִים. פָּנָיו הֶחֱיִירוּ
וַיַּעֲשׂוּ לִבָּנִים מְרֵב בּוֹשָׁה וְצֶעַר, וּבִקּוֹל נְמוֹךְ וְרוֹעֵד עֲנָה: "כִּנְרָאָה בְטֻעוֹת

[illegible]

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְיָ אֶחָד,
יְיָ אֶחָד:
(מלכות) בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, עוֹלָם וָעֶד:

- את המלים המוקטנות אתן לומר בשבתות וימים טובים -
 רבנו של עולם תרין מוחין וסולח לכל מי שחשבים והקנים אותי
 או שחטא נגדו. וכן בגופו בין בקמולו בין בקבוצו בין בקל אשר לו.
 בין בלאס בין בפרוץ בין בשגור בין בקמיו בין בדבור בין במעשה.
 בגלגול שום וזה בין בגלגול אחר לכל מי שישראל ולא יקנש שום
 אדם מסתור. וזה ידוע למקור וי אלה ואלי אחי שוא אסא
 שו. ומה שכתאתי לפניך מחוק בפרמסד אכל לא על ידי שוא
 ותולאים עמים: וזהו לפניך אסור בין והוציא לך לפניך יצאני

היהודי: "ברוך ה' לא חסר". "אם כך, למה אתה בוכה כל כך?"
ענה היהודי: "כשאני בא לכתל המערבי, ורואה שבית המקדש חרב והשכינה עדין בגלות - איך לא אנכה!?" התפעל הרב פינקל מאוד והתענין: "האם זו הפעם הראשונה שאתה מגיע לכאן?" השיב היהודי: "אין זו הפעם הראשונה כלל. בכל יום מגיע אני לכתל שלוש פעמים". אותו אדם גדול היה רבי זאב שחר זצ"ל.

אמר רבי אליעזר בהתפעלות: "אני עצמי, בפעם הראשונה, לא בוכה כמו שבוכה אתה, יהודי שמגיע לכתל שלוש פעמים ביום!"

נשתדל להעלות תמיד את ירושלים על ראש שמחתנו: נזכר שהשכינה בגלות, ונצפה ונתפלל לגאולה השלמה!

ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים. אל מלך נאמן, שמע ישראל...

כשהגיע רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל בפעם הראשונה לכתל המערבי, הבחין ביהודי נשוא פנים שעומד ומתפלל בהשתפכות הנפש ובוכה בדמעות שליש. המתיין הרב עד שסים האיש לבכות, נגש אליו ושאלו: "האם יש לך חולה בבית?" אמר לו היהודי: "ברוך ה', כלם בריאים". "אם כן, אולי חסר לך כסף?" שאלו. השיב

שנים עשר אלף לידות

ליום שני

הכסף לצדקה, ואתפלל עליך שתפא"ו! אמר הרב. "מחר תבקש מהרופאים שייערכו לך צלום נוסף, ובשעת ה' תחכם בישועתך!" עוד באותו היום חלק הרב את הכסף לצדקה, והעתיך לרפואתו של האיש. למחרת נסע האיש לבית החולים ובקש לעבר צלום נוסף. ואכן, לתדהמתו של הרופאים לא היה גבול. "מהחלה נעלמה כלל היתנה!" קענו, "אין שום צרך בניתוח!"

נפעם ונרגש עלה האיש לביתו של רבי מרדכי והודה לו על אשר התפלל למענו. כשיצא האיש מהבית, אמר הרב: "דעו לכם, כי מהשמים נזרו על אדם זה, שיוציא ממנו סך של שנים עשר אלף לידות. אני סבבתי שסכום זה ינותן לצדקה, וכך לא יזדקק האיש להוציא אותו לצרכי רפואה!"

כמה גדול כחה של מצות הצדקה, ילדים. היא יכולה למנע מהאדם צער רב כל כך. נשתדל תמיד לתת ממה שיש לנו, ובזכות חסד וצדקה - תהיה לנו ברכה והצלחה! ועכשו כלם ביחד: יד ימין על העינים ונקבל על מלכות שמים. אל מלך נאמן, שמע ישראל...

לילה טוב לילדים צדיקים! לפעמים נזר על אדם להפסיד סכום כסף מסים, אך הוא לא חייב חלילה להפסיד אותו מתוך צער. בואו ונשמע ספור:

רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, ראש ישיבת המקובלים 'נחש שלום', היה ידוע בכח ברוכותיו. באחד הימים הגיע אל ביתו אדם אחד, שנראה עצוב מאוד, ובידיו מעטפה גדולה. "כבוד הרב", אמר האיש, "ה' זמן רב שאני חש בטוב. לפני כמה ימים הלכתי אל בית החולים, והרופא שבדק אותי הפנה אותי לסדרת צלומים. בצלום גלו הרופאים בגופי מחלה קשה, ועלי לעבר בדחפיות נתוח מסבך! פוּחִי אני, רבי!"

היהודי נדמוות שלף האיש את הצלום, והראה אותו לרב. רבי מרדכי אחז בצלום והעמידו מול אור השמש. לאחר שתיקה קצרה אמר הרב: "אין שום צרך בניתוח. שמע לעצתי: תרם עתה שנים עשר אלף לירות לצדקה, ובכחה של מצוה זו - תושע". "אני מוכן!" הכריז האיש, הוציא את ארנקו, ומנה לאלתר את סכום הכסף הגדול. "עוד היום אחלק את כל

והשתחויות להם: (בלחש) והרה (צטנור) אחי יי בכם ועצר את השמים ולא ירחיקו מטר והארמה לא תתן את יבולך ואבנך מתרה מעל הארץ הטובה אשר יי נתן לך: (עוד כאן לחש) ושמותם את דברי אלה על לבבם ועל נפשם וקשרתם אתם לאות על יי בכם והיי לטוטפת ביו עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר עם שבתך בביתך ובקמתה בדרך ובשבתך ובקמתך: ונתבתם על מוזות ביתך ובשערך: למען ירבו ומיכם וימי בניכם על הארמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת לכם עימי השמים על הארץ: ייאמר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם

לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת: ויהי לכם ציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי ויהייתם קדושים לא-להיכם: אני יי א-להיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא-הרים אני יי א-להיכם: (חזור ואומר) יי א-להיכם אמת.

יעשו חסידים כבוד, ורגנו על משכבותם: וזממת א-ל ברוינם, ותרב פישות בדם: הנה מסות של שלמה ששים נברים סביבת, מבני ישראל: כלם אתו חרב ממלך מלחמה, איש חרבו על ירכו מפחד בליחות (חזור מפסוק "דבר מות" שלוש פעמים)

יברכה יי וישמרה:

יאר יי קניו ארצו יבנה:

ישא יי קניו ארצו וישם קד שולם:

ישב בסתר עליו, בצל שר יי יתלונן: אמר לוי מחסר ומצורתי, א-לתי אבטם בו: מי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות באברתו לך קד וחתת נפיו תחסה, צנה וחתרה אמתו: לא תירא מפחד יליה, מחץ יעור וינס: מדבר באפלי יהיה, מקטב ישור להרים: ישל מצור אלה וירבה מימיה, אלה לא ייש: רק בעינו רבים, ושלימת רשעים תראה: מי אתה יי מחס:

לְשִׁמּוֹד עַל הַקִּדּוּשָׁה
לְיוֹם שְׁלִישִׁי

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן הָיָה הַצָּבָא מִתְכַּוֵּן
לְקַרְאֵת פְּעֻלָּה מְסִימַת שְׁהִיְתָה
אֲמוּרָה לְצֵאת אֶל הַפְּעֵל, וְהִיא צָרִיךְ

הַיְּהוּדִי, שֶׁהִיָּה יָרָא שְׂמִים, מֵהָר לְבִדֵּק בְּלוֹחַ הַשָּׁנָה בְּאַיָּה יוֹם
בְּדִיּוֹק יַעֲרָף הָאָרוּעַ. וְהִנֵּה גָלָה לְחַרְדָּתוֹ כִּי מִדְּבַר בְּיוֹם תַּשְׁעָה

שבע ברכות

לב, יום ראשון בלילה חשב כיום שני, יום שני בלילה

A cartoon-style illustration of a man with a dark beard and mustache, wearing a blue robe with gold trim and a blue turban with a gold ornament. He is sitting on a large, ornate golden throne with red cushions. He has a serious expression and is looking slightly to the right.

הַמְזַמְּנִים הַמְכַבְּדִים הַחֹלִי
מַחֲלִיפִים מִבֵּטִים בְּתַמִּיּהָ,
אֶךְ אִישׁ לֹא הֵעֵז לומר דְּבַר,
מִכֵּין שְׁהִיָּה נִרְאָה כִּי הַמוֹשֵׁל
מִתְעַבֵּג וּמִתְרַגֵּשׁ מְאֹד
מֵהַזְמִירוֹת. הַשִּׁירָה נִגְעָה
לְלִבּוֹ, וְדַמְעוֹת נִגְרוּ מֵעֵינָיו
לֹלָא הַפּוֹנָה.

A cartoon-style illustration of a man with a white beard and a brown cap, wearing a brown robe with a sash. He is playing a violin. The background is a light purple gradient. In the top left corner, there is Hebrew text: 'בתוך השקט', 'נשקו', 'משמחה', and 'י?'.

ליום
המישי

וְעָכְשׁוּ כָּלֶם בְּיַחַד: יָד יָמִין עַל הָעֵינַיִם
וּנִקְּבַל עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. אֶל מֶלֶךְ נֶאֱמָן,
שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל...

אֶת הַחֶסֶד, אֶת
הַצֶּדֶק, אוֹ שֶׁכֶּ
אֲנִי בְּחַיִּינוּ, בְּלִפְ
וּבְמִשְׁחָקִים עִם הַחֶ
בּוֹאוֹ וְנִשְׁמַע סְפוֹרָה

אדם צפית לישועה?

"ל גלו לנו
דין של
שאלו
ה?"

פנים
לוינס
לה

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם,

(א) עָלֵינוּ,
(ב) וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמָּךְ,
(ג) וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ,
(ד) וְעַל הָרַ צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ,
(ה) וְעַל מִזְבִּיחְךָ
(ו) וְעַל הַיְיָכָלְךָ,
אֵלֶּם עִיר הַמֶּלֶךְ בְּמַחֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְהָעֵל

בשבת: ורצתו והחליצתו ביום השבת הזה. בראש חודש: וחקרנו לטובת ביום ראש החודש הזה. בראש השנה: וחקרנו לטובת ביום חקרון הזה.

ביום טוב ובחול המועד - ישלשחנו ביום: בפסח: חב המצות הקדש. בשמיניות: חב השמיניות הקדש.

אתה טוב ומטיב לכל. ונודה לך [א-אדוני] על הארץ ועל

אם אבסל ממוסדת: אם שוחרת יין: פירות שמכרת ומוסיפה:

הַמִּצְוָה וְעַל הַמַּלְבֵּלָה.	פֶּרִי הַנֶּפֶשׁ.	הַפִּרּוֹת.
שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:	שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:	שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

מִזְחִיתָהּ וְעַל כָּל־מַלְכֹתָהּ. פְּרִי גִפְתָּהּ. פְּרוֹתֶיהָ.

פִּרְדָּה אֶתְּהָ יי, עַל הָאָרֶץ וְעַל

אם אכל מזונות הַמִּזְבֵּחַ.   אם שתה יין פֶּרִי הַגֶּפֶן.   פירות משובעת חמוצים וְהַפְּרוֹת.

של ארץ ישראל מִחִיתָתָהּ.   של ארץ ישראל פֶּרִי גִפְנָתָהּ.   של ארץ ישראל פְּרוֹתֶיהָ.

ברכת בורא נפשות

Downloaded from <http://www.cambridge.org/core>

בילה - על פירות האילן (חץ מ' מינים), על פירות הארץ, ועל דבר שאין גידולו מן הארץ, אם אכל סית
אכילת פס (4 דקות, ו"א 8 דקות), או שתה רביעית במתאחת (חץ מן היין), מוכר:

יִי אֱתָהּ, א-לֵהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא נַפְשוֹת רַבּוֹת וְחַסְרוֹן

63

אחרי האכילה - על פירות האילן (חצי מ' מינים), על פירות הארץ, ועל דבר שאין נדחל מן הארץ, אם אכל ביתו בסיי אכילת פרס (4 דעות) ו"א (8 דעות) או שנת רביעית בבת אחת (חצי מ' חיו) מברך:

ברוך אתה יי, א-להינו מלך העולם, בורא נפשות רבות וחסרונן,

עַל כָּל מָה שֶׁבִּרְאָתוֹ, לְהַחְיֹת בָּרֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי, בְּרוּךְ הוּא הַעוֹלָמִים.

03

היוצא לדרך. ושווהה בנמיסמו מחוץ לעיר שעה וחם

היוצא לדרך, ושוחה בנסיעתו מחוץ לעיר שעה וחמ
(72 דקות) אומר תפילה זו בשם ומלכות, אך אם
בנסיעתו מחוץ לעיר פחות מכך לא יברך בשם ומ
ברכה זו מברך לאחר שניא מהעיר.

יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֵל אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתּוּלִיכֵנו לְשָׁלוֹם, וְתַצְלֵנו לְשָׁלוֹם, וְתַדְרִיכֵנו לְשָׁלוֹם, וְתַגְעִינֵנו לְחֻפְצֵנו לְשָׁלוֹם, (אם חוּזר בִּימֵי מוֹסֵף: וְתַחֲזֵנו לְשָׁלוֹם), וְתַצְלֵנו מִכָּל כָּל-אֹיִב וְאוֹרֵב וְתַשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂי יְדֵינוּ, וְתַתְּנֵנו וְלַחֲסֵד וּלְחַמִּים עֲצִינֶיךָ עֲצִינֵינוּ כָּל-רֹאשֵׁינוּ, וְתַשְׁמַע קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ. כִּי אֵל-שׁוֹמֵעַ מִתְּהִלָּה וְתַתְּנֵנו אֲחֵךְ.

ברוך אתה יי' שומע תפלה:

נֹקִים מוֹסֵף שׁוֹמְרֵי זְבָרִים ח

הכח של שמירת הלשון

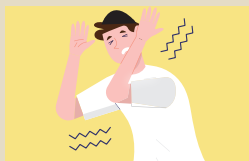
לומדים. משננים. נשמרים.

גיליון 157 | ח' באב

2 הלכות

"יוסף הזה הוא נקמן חסר תקנה", סינן גבריאל לעבר חברו כאשר עבר יוסף על פניהם, "ראית איך הוא נקם במר ציגלר שביקש ממנו לזוז? ורק שבוע שעבר הוא נקם גם ב! אני אדאג שכולם ידעו זאת ולא ישארו לו חברים", בדבריו עבר גבריאל, מלבד על איסור לשון הרע גם על איסור "לא תקום ולא תיטור", בתחילה עבר על נטירה ושמירה השנאה ולאחר מכן בדיבוריו עבר

"מדוע אני חייב מלקות?" נדהם משה, כאשר התריע בו אב"ד בפנים חמורות "הרי באתי להעיד על חברי שוטא, לא אני חטאתי!", "יתכן", אמר לו אחד מהדיינים: "אך אתה עברת על איסור 'לא יקום עד אחד באיש' משום שא"ל לחיבי אותו ע"פ עד אחד, אם כך, ה'תועלת' היחידה היא שהוצאת עליו שם רע." (ח"פ פתיחה, לאוין י.)

צידה לדרך

"למה יאמרו הגויים?"
רק גוי שואל: "למה?"

טעימה שבועית בשמירת הלשון

יוסף דעת יוסף מכאוב

מקשה קושיות. המדרש מספר על האדם שהפציר בשלמה המלך למדוד את שפת בעה"ח, עד שנענה לו ולמדו, שב האיש לביתו וכעבור זמן קצר שמע ציפורים המדברות ביניהן שעתידות בהמותיו למות, עמד ומכר אותן, לאחר מכן שמע שהזורע חיטה - יפסיד מעותיו, עמד וזרע שעורים והרוויח את כספו, לימים, שמע האיש מתוך שיחתם שימוי ספורים, רץ בבהלה אל שלמה המלך, "הרי אמרת לי שמוסרי דעת יוסף מכאוב" אמר המלך בצער, "ומה בכך? תמה האיש: 'האם היה עדיף למות בלי לדעת זאת?' 'לא' ענה המלך: 'אך אילו היו תמות לך הבהמות, היה הדבר מכפר על עוונותיך ולא היית צריך למות בדמי ימך, אך כעת, כשהוספת ידע והתחכמת לגורותי של הקב"ח, התמלאה סאתך."

נאמר בקהלת: "יוסף דעת יוסף מכאוב", ויש להבין, וכי הדעת מביאה מכאוב? הרי כתוב בחז"ל: 'דעת חסרת-מה קנית, דעת קנית-מה חסרת? ובכל יום אנו מתפללים: 'אתה חונן לאדם דעת', ובדעת זו הוא נבדל מחיות השדה, אם כך, מדוע הוספת הדעת מוסיפה מכאוב?

ואברו המפרשים: הדעת לכשעצמה - חשובה עד מאד, היא המבדילה בין עיקר לטפל ובין חושך לאור, אך הוספת הדעת היא הבעייתית, היא זו שמוסיפה מכאוב.

כאשר אדם מנסה להבין מדוע עשו לו כך וכך, ואיך יתכן שלא כיבדו אותו בעלייה, הוא מתהלך בעולם סר וזעף, ושוכח להבחין ביד האוחזת במקל, אינו מקשר בין המכה לתיקון המצופה ממנו, וכך, הוספת הדעת מוסיפה לו רק מכאוב, ומנגד, אין מאושר כמו האדם המקבל באמונה ובשלווה את הבא עליו ואינו

שאל את הרב

מפי הרב מרדכי לוי שליט"א, מח"ס "מי האיש החפץ חיים"

שאלה: יש לי חברה טובה שעובדת איתי במשרד, ובוקר אחד היא באה אלי עם הצעת עבודה שיקרובה יותר למקומם מגוריי, יש כבר תקופה שאני מתלוננת בפניה על הנסיעות המפרכות כל יום לעבודה. בדקתי את ההצעה ולבסוף דחיתי אותה. באחת השיחות עם המעסיקה שלי פלטתי בלי לשים לב ששקלתי לעזוב וגם סיפרתי מי הציע לי את העבודה, המעסיקה שלי כעסה עלי וגם על חברתי ולקחה את העניין באופן אישי ואמרה, שאם היא לא מספיק טובה ומקום העבודה כזה גרוע, אז אנחנו יכולות ללכת, וככל שניסיתי לגונן על החברה שעשתה זאת רק מתוך חברות טובה ואין לה שום דבר נגד מקום העבודה הנוכחי, זה לא עזר, ואני לא יודעת מה יילי יום ואם המעסיקה תעשה משהו עקב מידע זה, האם עלי לספר לחברתי את מה שקרה ולהתנצל, אני יודעת שהיא מאוד תצטער מזה?

לסיכום: באיסור רכילות גם אם עדיין לא הגיע נזק מהדיבור, כיוון שרואים בהשומע קיבל את הדברים ומאמין בהם, בוודאי בהמשך הזמן יבוא לבסוף ע"י זה איזה היזק, או מריבה, אשר קרה ולבקש את מחילתה, ואח"כ לעשות תשובה שעברה על איסור רכילות [ע"י חרטה וידי וקבלה לעתיד].

את מחילת חברו מלבד תשובה בין אדם למקום.

גם לכם יש שאלה בשמירת הלשון? השאירו הודעה בקו - הכח: *8572 *שלוחה 7,4

לעילוי נשמת שרה בת טאום

להפצת העלון חייגו:
058-3237681
העלון מופץ בכל חושד
בכ-125,000 עותקים.

דרכי התקשרות:
משרד: 02-6315255 | דוא"ל: office5@hacoah.co.il
לתרומות: בנק פאגי | סניף 182 | מס' חשבון 770043
על שם "הכח של שמירת הלשון"

המערכת: ארגון "הכח של שמירת הלשון" הוקם למען הטמעת המודעות בנושא שמירת הלשון ואהבת ישראל. הארגון הוקם ללא מטרת רווח, וחורט על דגלו להביא לשינוי ושמירה על כלל ישראל מחסי המלשון ומהשלכותיה.

מבחן קטן - גדול / ת. שושן

הרב מנחם שטיין שליט"א

מה? מה היא יכולה לומר על נאמנות של חברה טובה שהתנהגה באופן ההפוך לחלוטין מנאמנות והותירה אותה כך מול חברות הכיתה באומללות כמותה לא חוותה מעודה?

הרגשות הסוערים שלה רצו לצעוק: 'אל תתקברו אליה! היא חסרת מצפון ואי אפשר לתת בה אמון!' אבל השכל שניסה להשתלט על המצב ידע לומר שזה לא נכון. חנה-לאה התחרטה מאוד על התנהגותה. שמועות על כך שיגרטה את דרכה מקצה לקצה הגיעו אל אוזניה והתאימו לאופייה האמיתי יותר מהמעידה ההיא שהכאיבה לה מאוד וגרמה לנתק מוחלט ביניהן.

"הלוי" סאלה גברת שולץ בחשש, "שומעים אותי?" התעשתה טובה, "לפעמים אין מספיק קליטה באזור הזה. מה שאלתי?"

"שאלתי איך הנאמנות שלה", הטעימה גברת שולץ, "וטובה אמרה בביטחון, 'היא בחורה איכותית, בנויה ויראת שמיים. מי שנאמן לבורא עולם, נאמן גם לברואי, לא כך?'"

"נכון, נכון", הסכימה גברת שולץ בהקלה משמעותית. כשסיימה את השיחה, הגיחה טובה את הטלפון על המיטה, וקרסה עליה באפיסת כוחות, לא גופה רועד.

היא עשתה את זה!...

בחלומותיה הפרועים ביותר לא הייתה מעלה על קצה דעתה שמישהו, אי מי בעולם, יתקשר אליה לברר על אודות חנה-לאה חברתה לשעבר. כולם ידעו שהקשרים ביניהן נותקו באבחה אחת לאחר המריבה הנוראה ההיא.

היא לא החליפה איתה מאז מילה. הטלפון צלצל שוב. כמו מתוך ערפל שמעה את הוריה נכנסים לחדרם ומסתגרים בו. לאחר רבע שעה יצאו החוצה בפסיקיות נרגשות ואמרו: "טובה, מזל-טוב."

אמה נבהלה כשהבחינה בה חיוורת כל כך. "אלה בסדר?" שאלה. טובה גמגמה דבר מה, ואמה חזרה בהתלהבות: "מזל-טוב, יקרה! היום בשמונה בערב הם יגיעו לסגור עניינים ולשתות לחיים."

טובה חשה שזכות השיחה הקודמת עמדה לה, אולם אפילו היא לא ידעה עד כמה.

"חנה-לאה לובין שכנה שלי", אמרה לה סבתא של החתן כמה שעות לאחר מכן, "ושמועות גונוב לאוזניי על מריבה בלתי הגונה שהתרחשה ביניכן."

טובה רכנה קדימה בדריכות. לא. לא ייתכן שזה אמיתי כפי שמתרחש פה. "הלב שלי היה לא רגוע, ורציתי לוודא שאת לא נקמנית, חלילה, כי לנכד שלי הצדיק מגיעה הכלה הכי טובה שיש". אמא שלו, החוותה על חמותה לעלית, "לא האמינה שאת יכולה להיות כזו, והצעת להעמיד אותך במבחן קטן... הגברת שולץ? זוכרת אותה? היא מכרה שלי... כששמעתי איך את מפרגנת מכל הלב לחברה שהכאיבה לך - ידעתי שאת מיוחדת מזל-טוב, כלה!"

"השדכן תוקש?" זו הייתה השאלה הראשונה ששאלה טובה לאחר שנטלה את ידיה. אמא חייכה אליה חיוך חם. "עדיין לא."

"אני לא יכולה עם המתח הזה!" הודתה טובה. "יש ווארט היום או לא?"

אמא חייכה בהבנה והציעה לה קפה של בוקר. "אולי הפעם הבאה תשתתי קפה תהיה תחת התואר 'כלה', קרצה לה. "מי יודע?" טובה הצטמרה בהתרגשות. "השם, שיתקשרו כבר."

היא לא הלכה לסמינר באותו יום. השמחה שהתמינה באופק הייתה קרובה מתמיד, והיא לא יכולה הייתה לעשות דבר מלבד להפתל.

בדיקו כמו בסיפורים - כל צלצול טלפון גרם לליבה לעצור לרגע מפעום. בשעה עשר וחצי בבוקר, לאחר שהחששות מהתשובה המתממהות התרבו לבל מספר, צלצל הטלפון. לא היה זה השדכן, למרבה האכזבה, כי אם אישה שהזדהתה כגברת שולץ. טובה בלעה אנחה קצת רוח ושאלה בחביבות 'איך אני יכולה לעזור?'

"אני רוצה לברר על בחורה בשם חנה-לאה לובין". אמרה גברת שולץ. "קבלית את המספר שלך ממשכנת הבנתי שאתן מכירות הטיב?"

"א..." טובה חשה שחושך סוגר עליה. "לאיזו מטרה את מבררת?" סאלה כדי להרוויח זמן. "למטרות עבודה", אמרה האישה בקול מהוקצע, "הבנתי שהיא מתעסקת עם ילדות חינוך מיוחד על הרצף האוטוטיסטי ורציתי לברר עליה בשביל הבת שלי."

"הבנתי", חייכה טובה במאמץ אדירים, חשה את שפתיה נקירות. "היאמת שמהלך השנה וחצי האחרונות כמעט ולא התראנו, אבל אני בטוחה שהיא רק השייכה עם הזמן. והיא החלה לשפוך את כל האינפורמציה הכי טובה שהייתה לה על חנה-לאה. בעצמה לא ידעה מנין לה הכח לעשות זאת."

"אני מחפשת בחורה טובה לבת שלי", התעקשה האישה לצייץ שוב לאחר עשרים דקות של שיחה. "היא נהדרת", שכנעה טובה בכנות רבה, "הבת שלך תשמח איתה מאוד."

"היא לא יכולה לתקשר כמו שצריך", הבהירה האם את שהבינה טובה בתחילת השיחה, "ולא אכול לברר בייתה שהבחורה שעזרת לה אכן מבצעת את תפקידה. מה שהכי חשוב לי - שהיא תתייחס אליה כמו שצריך."

"אני יכולה להגיד לך דבר אחד, גברת שולץ", אמרה טובה בזמית סיום, "חנה-לאה היא בחורה מיוחדת מאוד, בעלת מידות טובות באופן יוצא דופן, ורגישות בבוהה לזולת."

"אני יותר מדבר אחד", הממהה גברת שולץ בשביעות רצון, "אבל בסדר. תודה לך." היא כמעט נשמה לרווחה, אולם השאלה הבאה ששאלה גברת שולץ כבדרך אגב גרמה לשערותיה לסמור: "איך הנאמנות שלה?" נשימתה של טובה נעצרה באחת.

מה תכלית האדם בעולמו? מהי מטרת העל שלשם כך נברא? אומר הגר"א מוילנא: שבירת היצר! לשבור את החלקים הרעים, ובכך להשליט את המלאך שבו על החלק הבהמי שקיים בו.

אומר רבי משה קורדובירו בספרו המפורסם: "תומר דבורה", אתה יודע מה עיקר שבירת היצר הרע? שמירת הפה! כמו שכתוב "לפתח חטאת רובץ" מה רצה לומר? "לפתח" - כאשר אדם פותח את פיו. "חטאת רובץ" - הוא עלול ליפול למחוזות מזעזעים של לשון הרע ורכילות וכל מכשולות הפה.

"נצור לשון מרע" - כאשר אדם נוצר את פיו, אזי יש בו כח עליון להינצל מרע, וכתוב-

"כל עמל אדם לפיהו" - כל עמלו של האדם בעולם הזה, הוא סביב נושא הפה. "שומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו"

ומסיים ר' משה קורדובירו את דבריו במילים: "והריגת היצר הרע, הוא על- ידי יראה!" כאשר יש לאדם יראת שמיים, יש לו כלי נפלא לעמוד כנגד ערמומיות היצר ותחבולותיו.

"ואשים דבריי בפין לנטוע שמיים וליסוד ארץ" - כאשר תדע שהדברים שהנך מדבר ומוציא מפין נוטעים ויוסדים, יוצרים ובוניים, תדע כמה רב המשקל שאתה צריך לייחס לכל מילה היוצאת מפין, לא אין מושג של: "אמרתי בטעות", "לא שמתי לב", "מה כבר אמרתי..." כמו שלא נקבל את המשפט: "הרגתי הטעות" האצבע שלי לחצה בטעות על שיגור הטיל הבליסטי" - לא שמתי לב שהכנסתי את ידי לאש..."

האחריות המוטלת עלינו בעת בחירת מילותינו, יכולה לנבוע רק מיראת שמיים - אריית שמיים. אדם 'הרואה' את השמיים בכל רגע ופועל בכל מצב על פי השולחן ערוך יכול להצליח במלחמה הגדולה מכולם, מלחמת האדם על יצרו, כמו שאמר החסיד לחיילים השבים מהמלחמה: עכשיו חזרתם מהקרב הקטן, לעבר הקרב הגדול, המלחמה על היצר!

עצה מעשית:

"השתיקה היא גדר גדול
ליראת שמיים, כי אי
אפשר להיות יראת שמיים
בלב המרבה דברים"

(ראשית חכמה)

והתחלתי לשמוע את ההלכה היומית, תוך
שאני מבקשת מה' סייעתא דשמיא. ואכן,
עוד הפלאפון נמצא קרוב לאוזני, ראיתי את
הכתובת שחיפשתי, ממש ברוך! תודה רבה!

גם לכם יש סיפור ישועה,
בזכות שמירת הלשון?
שתפו אותנו, קו הכח *8572
שלוחה 7,3

הייתי צריכה להגיע לכתובת מסוימת בעיר
אחרת, מקום שהיה חשוב להגיע אליו
בדיוק בזמן, ירדתי מהאוטובוס חצי שעה
לפני הזמן, בטוחה שיישאר לי מספיק
זמן כדי למצוא את הכתובת בנחת, אבל
הזמן חלף במהירות, ואני כיתית את רגליי
מתחילת הרחוב ועד סופו, אך לא מצאתי
את הכתובת. כשתי דקות לפני השעה
הנקובה חייגתי במהירות ל"קו הכח"

הישועה שלי

יש לרכ סיפור ישועה אישי וחזק?
ספרו לנו במספר *8572 שלוחה 7,2
ואולי הוא יתפרסם

יום יום לזוג הגון לדוד שלי, ותוך
זמן קצר מאד בשרה לנו אמה שהוא
סגר וורט, וכמוכן - כלנו נבוא לחתנה
בעזרת ה'. תודה רבה לה'.

אמא שלנו שכןנה אותנו שבעשה
משהו לזכות דוד שלי, שיימצא
כבר זוג הגון ויתחתן, החלטנו, כל
המשפחה, ללמד ביחד את הלכות
שמירת הלשון לפי הסדר, כך במשך

התכין לי אלהים

שנים פנה ר' עקיבא לעשרי ובקש ממנו את
שקרו על עבודתו. אמר העשיר בצער: 'איני
לי מעות. מטבעות' התפלל ר' עקיבא ואמר:
'אם כה, תן לי בהמות' אמר לו: 'איני לי הוסיף
ר' עקיבא ובקש: 'אם כה, תן לי פרות וירקות'
אמר: 'איני לי' בקש כרים וכסתות וגם על כך
ענה העשיר 'איני לי'. שבר ר' עקיבא לביתו
בפחית נפש, תבינו, הוא עבד אצל אותו עשיר
במשך 3 שנים תמימות!!! וראה עד כמה
אזרח אדם עשיר, ופגאום אין לו כלום? איך
זה יתכן??? וכעת, אחרי שלוש שנים הוא
חוזר לעירו וצריך לומר למשפחתו שלוש
העבודה שלו, שעלם עליה במשך שלוש
שנים. יורדת לטמיון, הוא לא הרויח עליה
מאומה!"
והוא הצליח לדון לכך זכות??? פער דודי
את עיניו בפליאה.

"חשבת שהם ברחו?" חיד המנהל:
"התלמידים הצדיקים שלך באו לשאל אותי
שאלה בהלכה, כי חשוב להם לשמור על
הלשון!"

"טוב שדנתי אתכם לכך זכות" חיד אליהם
הרב'ה בחבה: "כאשר אנחנו רואים
אנשים בינוניים עושים מעשה
שאפשר לדון אותו לכך זכות או
לחובה ושני הצדדים שקולים,
חובה לדון לכף זכות!"
ו"אם קשה לדון לכף זכות?"
שאל אלחנן, "אם, נניח, הפך של
החובה בכדי יותר?"

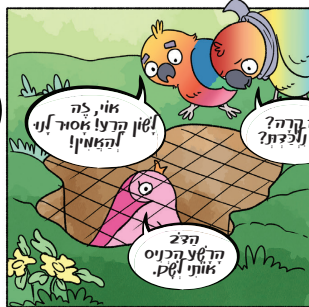
"כאשר נראה יותר לדוני לכף חובה, זוהי
מדה טובה לנסות בכל אופן לדון אותו לכף
זכות"
"שמעתם על ר' עקיבא, שהלך לעבד
בבבלי?" שאל לפתע ראש הישיבה: "ר'
עקיבא, לפני שהלך ללמוד תורה, עבד במשך
3 שנים בבבלי, אצל אדם עשיר, לאחר 3

הרב'ה מחפש את כלם.

"אני לא מבין" שב דודי ושאל: "האם המדבר
לשון הרע קרוע יותר ממחבל?"
"בהקלט" ענה ראש הישיבה: "ההשבונו
הוא פשוט: שום מחבל לא יכול לפגע
ללא רשות מפרשת של הקב"ה,
רק הקב"ה מחליט מה יקרה ומה
יפגע, לעצמת זאת, המדבר לשון
הרע, מוריד לעולם כח אדיר של
טמאה, כח שגורם להקב"ה לחתם
בצער על אסונות, אתם מבינים?
המחבל רק מוציא את הגזרות לפעל, אך
לא הוא גורם אותן!"
"מפחיד" לחש שוקי.

נקישה עדינה נשמעה על הדלת: "המנהל?"
פתח הרב'ה ושלחם את הדלת כדי תוך צר:
"אני לא מבין לאן התלמידים שלי נעל---
הנה אתם!"

שקט ששקט...

לדון לכף זכות
23 דרכים מוזרות קורים! שנה!

1. ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם
2. ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם
3. ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם
4. ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם
5. ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם ויחזקו את ימיהם

Vāḥēv ājāc nōjīl gṣt; nācēv čxčg xēil jī lēv'ūc jī, icjčxēt qīlī tīy jēv'ūc, ōqāc! ōčg

[illegible]

**בשעה אחת, חד פעמית
של שמירת הלשון
תוכלו לקרוב את קץ הגאול**

חייגו: *8572 **שלוחה 5**

בגללו חרב הבית... בזכותך הוא יבנה!

צד אחד קטן בלבד - צד גדול אכזרי!!

שמורתם
קרבתם

